

DZĪVĪBA RODAS NO DZĪVĪBAS

**Viņa Dievišķā Žēlastība
A.Č. Bhaktivēdānta Svāmī Prabhu pāda
Starptautiskās Krišnas apziņas biedrības dibinātājs-āčārja**

Viņa Dievišķā Žēlastība
A.Č. Bhaktivēdānta Svāmī Prabhupāda
Starptautiskās Krišnas apziņas biedrības dibinātājs-āčārja

Dzīvība rodas no dzīvības

Saturs

[Priekšvārds](#)

[Ievads. Zinātne – patiesība un izdomājumi](#)

[Pirmā rīta pastaiga](#)

[Dzīvība uz citām planētām](#)

[Visums atomā](#)

[Zināšanas un jutekļu uztvere ir relatīva](#)

[Zināšanas, kas ir augstākas par parasto ļaužu priekšstatiem](#)

[Otrā rīta pastaiga](#)

[Aplamā Darvina mācība](#)

[Nākotnē](#)

[Iztrūkstošais posms](#)

[Nobeļa prēmija ēzelim](#)

[Atšķirība starp dzīvo un nedzīvo](#)

[Dzīvības spēks katrā dzīvajā būtnē](#)

[Lielas zināšanas īsos vārdos](#)

[Trešā rīta pastaiga](#)

[Zinātnieki – Dieva īpašuma zagļi](#)

[Dabas pirmsākumi](#)

[Materiālās pasaules mirāža](#)

[Ceturta rīta pastaiga](#)

[Ēzeļu progress](#)

[Zinātnieku spēles ar vārdiem un vispasaules krīze](#)

[Putekļi, kas maksā miljardu dolāru](#)

[Sānhjas filozofija un mūsdienu zinātne](#)

[Sākotnējais un tiešais cēlonis](#)

[Kosmiskā mašīna](#)

[Piektā rīta pastaiga](#)

[Neredzamais pilots](#)

[Aizverot acis uz īstajām problēmām](#)

[Prezidents Šakālis](#)

[Kādam jābūt zinātnes mērķim?](#)

[Sestā rīta pastaiga](#)

[Ķīmisko vielu rašanās cēlonis – mistiskais spēks](#)

[Mistisko spēju avots](#)

[Septītā rīta pastaiga](#)

[Krāpnieki un apkrāptie](#)

[Līdzjūtība](#)

[Ārpus krātiņa](#)

[Astotā rīta pastaiga](#)

[Apziņas evolūcija](#)

[Dažādo ķermeņa veidu izcelšanās](#)

[H₂O plus mistiskā spēja](#)

["Dzīvības" definīcija](#)

[Kāpēc Darvina teorija ir aplama](#)

[Devītā rīta pastaiga](#)

[Cilvēku un dzīvnieku pārdzimšana](#)

[Nirvāna](#)

[Liktenis un karma](#)

[Neziņas uzdošana par zināšanām](#)

[Cīņa pret neziņu ar zināšanām](#)

[Cilvēki bez garīgām zināšanām ir kā dzīvnieki](#)

[Desmitā rīta pastaiga](#)

[Zinātnieku kļūda](#)

[Filozofija "viss ir viens" – vislielākā mulķība](#)

[No tumsas uz gaismu](#)

[Mēs neesam ķermeņi](#)

[Ķermeņu nomaiņa](#)

[Viss ir garīgs](#)

[Vienlaicīgā vienība un atšķirība](#)

[Vienpadsmitā rīta pastaiga](#)

[Kā ieraudzīt dvēseli?](#)

[Mūsdienu zinātne – palīdzība vai ļaunums?](#)

[Maldinošais progress](#)

[Divpadsmitā rīta pastaiga](#)

[Jogas ieroči](#)

[Dieva īpašības](#)

[Krišna sniedz pilnīgas zināšanas](#)

[Kosmisko lidojumu programma – tikai laika un naudas izšķērdēšana](#)

[Trīspadsmitā rīta pastaiga](#)

[Bhakta ir brīvs no vēlmēm](#)

[Dažādās apziņas pakāpes](#)

[Sirds – dvēseles sēdeklis](#)

[Visuma cietums](#)

[Četrpadsmitā rīta pastaiga](#)

[Kosmisko gāzu rašanās](#)

[Nopelnu atdošana pirmajam radītājam](#)

[Kāpēc viņi netic Dievam?](#)

[Cīņa par esamību](#)

[Kā radās dzīvo būtnu sugas?](#)

[Apmierinātie dzīvnieki](#)

[Piecpadsmitā rīta pastaiga](#)

[Acis, ar kurām var ieraudzīt Dievu](#)

[Ateistu sakāve](#)

[Kāpēc zinātnieki ir muļķi](#)

[Vēdu kultūras ievērojamie sasniegumi](#)

[Lūk, pierādījums!](#)

[Sešpadsmitā rīta pastaiga](#)

[Ko nozīmē "Visaugstākais"](#)

[Jogas varenību piemēri](#)

[Zinātnieku ierobežotās spējas](#)

[Dievs nekad nav tukšums](#)

[Krišnas mīlestības absolūtā daba](#)

[Zināšanas var dot mācīta personība](#)

[Pielikumi](#)

[Izaicinājums](#)

[Par autoru](#)

[Meditācija](#)

[Ēšanas joga](#)

[Sanskrita izrunas rādītājs](#)

Priekšvārds

Tiem, kas pieraduši pieņemt visus mūsdienu zinātnieku apgalvojumus kā pārbaudītu un pierādītu patiesību, šī grāmata ienesīs skaidrību daudzos jautājumos. Grāmata "Dzīvība rodas vienīgi no dzīvības" sastāv no iepriekš nesagatavotiem, bet pārsteidzoši trāpīgiem dialogiem, kuros viens no šī gadsimta ievērojamākajiem filozofiem un zinātniekiem Viņa Dievišķā Žēlastība A.Č. Bhaktivēdānta Svāmī Prabhupāda kritizē mūsdienu zinātnes uzskatus, teorijas un aizspriedumus. Šrīla Prabhupāda ar savu neparasti skaidro analīzi atklāj slēptos un nepamatotos pieņēmumus, uz kuriem balstās mūsdienās valdošie priekšstati par dzīvības izcelšanos un tās jēgu.

Šī grāmata ir sastādīta no magnetofona lentās ierakstītām rīta sarunām starp Šrīlu Prabhupādu un dažiem viņa mācekļiem 1973. gadā Losandželosas apkārtnē. Tajos rītos, kad Šrīla Prabhupāda runāja par zinātņi, viņa sarunu biedrs galvenokārt bija viņa māceklis zinātņu doktors Tudams D. Singhs. Viņš ir organiskās ķīmijas pētnieks un pašlaik vada Bhaktivēdāntas Institūtu, starptautisku centru, kas nodarbojas ar padziļinātiem pētījumiem zinātnes, filozofijas un teoloģijas jomās.

Lai kur arī uz šīs planētas Šrīla Prabhupāda neatrastos, viņš katru dienu agri no rīta devās pagārā pastaigā pa vēso un kluso apkārtni, ietinies siltā čādarā, un viņa pavadoņi – mācekļi, sekotāji un goda viesi – šo pastaigu laikā izbaudīja īpašas un tuvas attiecības. Reizēm Šrīla Prabhupāda vienkārši gremdējās domās vai klusējot aplūkoja apkārtni. Bet citos rītos viņš aizrautīgi runāja par daudziem svarīgiem jautājumiem. Šajās saspringtajās sarunās viņš parādīja, ka filozofiskajai analīzei nepavisai nav jābūt neinteresantai, vienmuļai spriedelēšanai – tā var būt dinamiska, asa kā nazis un būt saistīta ar visām dzīves sfērām. Nekas nepaslidēja garām Šrīlas Prabhupādas asajam prātam, dziļam garīgajam redzējumam un neparastajai atjautībai. Viņš noraidīja virspusēju un dogmatisku domāšanu, mācīja, izaicināja un jokoja, tādējādi piesaistot mācekļus, kurus viņš izglītoja un uzmanīgi vadīja pretī augstākajai izpratnei.

Šrīla Prabhupāda (1896.-1977.g.) ir visā pasaulē atzīts autors, zinātnieks un garīgais skolotājs, kā arī visdiženākais visu godātais Indijas kultūras izplatītājs pa visu pasauli. Grāmatā "Dzīvība rodas vienīgi no dzīvības" Šrīla Prabhupāda uzņemas filozofa un sabiedrības kritiķa lomu. Ar filozofisku stingrību un atbrūņojošu atklātību viņš, balstoties uz veselo saprātu, atmasko ne tikai mūsdienu zinātnisko metožu nepilnības un zinātnieku aizspriedumus, bet arī nepārbaudītās (un nepārbaudāmās) zinātnieku teorijas, kuras viņi izpauž lētticīgajai sabiedrībai kā pierādītus faktus. Tā Šrīla Prabhupāda izklīdē materiālistiskos un nihilistiskos mītus, kas zinātnes aizsegā ir aizklājuši acis mūsdienu pasaules ļaudīm.

Ievads. Zinātne – patiesība un izdomājumi

Reiz, vēl pavisam nesenos laikos, mēs visi ticējām, ka mūsu uzturs ir veselīgs un barojošs, ka tajā nav kaitīgu ķīmisku vielu, ka reklāmas vēstī patiesību un tas, kas rakstīts uz pārtikas preču etiķetēm, precīzi atbilst iesaiņoto produktu saturam un īpašībām. Kādreiz mēs visi ticējām, ka mūsu valsts vadītāji, augstu stāvoši politiķi un vietējās amatpersonas vienmēr rīkojas godīgi. Kādreiz mēs ticējām, ka mūsu bērni valsts skolās saņem labu izglītību. Kādreiz daudzi no mums ticēja, ka atomenerģiju izlietos vienīgi "miera vajadzībām" un tā būs pilnīgi nekaitīga laimīgajai un veselīgajai sabiedrībai.

Taču tagad mēs esam zaudējuši šādas ilūzijas. Mēs vairs neesam tik naivi kā agrāk, jo katru dienu mums nākas dzirdēt par pārtikas preču slikto kvalitāti, lieliem politiskiem skandāliem un to, kā atkritumi saindē mūsu dabu. Mēs zinām, kā, prasmīgi izmantojot masu informācijas līdzekļus, ir

iespējams noslēpt un sagrozīt patiesos faktus tā, ka neviens vairs nespēj atšķirt patiesību no meliem, īstenību no maldiem.

Savukārt zinātniekiem, kas sēž savos nepieejamajos ziloņkaula troņos, ir ilgi izdevies saglabāt patiesības aizstāvju reputāciju. Starp visiem citiem cilvēku darbības laukiem zinātni uzskata par patiesības meklētāju un sludinātāju paradīzi. Mūsdienu zinātnes pārsteidzošie sasniegumi tehnoloģijā ir piešķīruši tai nekļūdības auru. Viljams Irvins Tomsons savā grāmatā "Stāsti par zemeslodi" raksta: "Tāpat kā agrāk ikviens, kas apšaubīja reliģijas autoritāti, tika nolādēts, šodien tas, kurš noraida zinātnes visvarenību, tiek uzskatīts par nejēgu un bezprāti." Taču zinātnieki, kas ieņem vadošos posteņus izglītības sistēmā, rūpniecībā un valdībā, bieži vien pieļauj, ka personīgie mērķi un uzskati valda pār zinātniskajiem pētījumiem un ietekmē to rezultātus.

Šādos gadījumos mēs vairs nevaram runāt par patiesības meklējumiem – tā ir pseidozinātne, kuras augļi ir izkropļoti fakti, izprātotas teorijas un nepatiesa informācija. Par nelaimi šis nezinātniskais paņēmiens ir ticis izmantots vienā no svarīgākajām zinātnisko meklējumu sfērām – pētījumos par dzīvības dabu un rašanos. Tomēr, kad zinātnieki publicē savus nepierādītus un nepārbaudāmos prātojumus par dzīvības rašanos, ļaudis akli pieņem tos.

Daži zinātnieki popularizē uzskatu, ka cilvēks nav nekas vairāk kā nedzīvu molekulu kopums. Taču viņi nespēj izskaidrot, kā šīs molekulas var izjust prieku, kad redz sev mīļus cilvēkus, vai skumt, kad kāds no viņiem nomirst.

Nesen Losandželosas dabas vēstures muzejā bija izstādītas daudzas kolbas un mēģenes. Katra no tām bija pildīta ar kādu no vielām, kuras satur cilvēka ķermenis. Uzraksts pie šī stenda vēstīja, ka, lai gan šeit ir visas ķīmiskās vielas, no kurām ir veidots cilvēka ķermenis, to pareizajā daudzumā un attiecībā, tās nevar uzskatīt par dzīvību, un arī ne ar kādu ķīmisku paņēmienu tās nevar atdzīvināt.

Maikls Polianji, grāmatas "Atomiskās reakcijas" autors, raksta: "Mūsdienu bioloģija ir balstīta uz viedokli, ka dzīvības procesus var izskaidrot ar ķīmijas un fizikas likumu palīdzību; un, kā zināms, fizikas un ķīmijas likumi galu galā tiek izprasti saistībā ar spēkiem, kas darbojas starp atomiem.. Tas ir novedis līdz demoralizētam priekšstatam par cilvēku, pazeminot dzīvo būtni līdz bezjūtīgam robotam vai jutekļu kamolam. Lūk, tāpēc zinātni tik viegli var pārvērst par totalitārā režīma instrumentu; tieši tāpēc arī zinātne ir kļuvusi par visbīstamāko maldu avotu."

Šodien daudzi zinātnieki izplata mācību, ka dzīvība rodas no matērijas. Zinātniski populārie raksti un mācību grāmatas vēstī, ka dzīvība radās no "sākotnējā buljona" aminoskābēm, olbaltumvielām un citām ķīmiskajām vielām. Taču zinātnieki to nevar pierādīt ne eksperimentos, ne arī teorētiski. Patiesībā šie zinātnieki savas ticības dēļ turas pie šī viedokļa pat tad, ja tas ir pretrunā ar visu veidu zinātniskiem pretargumentiem. Fiziķis Hjūberts Jokejs, pielietojot informācijas teoriju, ir pierādījis, ka visā Zemes pastāvēšanas laikā nejauši nevarēja rasties pat viena olbaltumvielas, piemēram, citohromas, molekula (bet ko tad lai saka par daudz sarežģītākiem organismiem). Viņš raksta: "Ir jāsecina, ka, pretēji pašreiz atzītajam viedoklim, ka dzīvība uz Zemes ir izcēlusies nejauši, joprojām nav atrasti pierādījumi, kas balstītos uz faktiem, nevis uz aklu ticību, un aprakstītu to, kā tas ir noticis."

Tieši tāpat daži zinātnieki pieturas pie populārā uzskata, ka Saule, zvaigznes, planētas, galaktikas un dzīvība kādā nejausā brīdī radās "lielā sprādziena" rezultātā. Prinstonas universitātes bioloģijas profesors Dr. Edvins Godvins iespēju, ka tāda planēta kā Zeme varētu rasties "lielā sprādziena" rezultātā, ir pielīdzinājis varbūtībai rasties nesaīsinātās angļu valodas vārdnīcai tipogrāfijas sprādzienā.

Ievērojamais biologs V. H. Torpe raksta: "Ļoti iespējams, ka jautājums par dzīvības izcelšanos un arī

Visuma rašanos var kļūt par nepārvaramu šķērsli zinātnei, par problēmu, kas neļaus reducēt bioloģiju līdz ķīmijas un fizikas likumiem." Arī Einšteins piezīmē: "Ikviens nopietns zinātnisks pētnieks nonāk pie pārliecības, ka gars izpaužas Visuma likumos – gars, kurš ir daudz pārāks par cilvēku un kura priekšā mums ar saviem ierobežotajiem spēkiem ir jābūt pazemīgiem."

Grāmata "Dzīvība rodas vienīgi no dzīvības" ar vienkāršas loģikas palīdzību pierāda, ka dzīvību nevar izskaidrot vienīgi ar atomu un molekulu palīdzību un ka matērija bez dzīvības spēka jeb gara klātbūtnes nespēj radīt dzīvību. Mēs ceram arī, ka šī grāmata aicinās zinātniekus pārdomāt šos jautājumus un veltīt sevi daudz nopietnākiem patiesības un zināšanu meklējumiem, tādējādi ziedojot savu vērtīgo saprātu, iespējas un darbu visas pasaules labklājībai.

Zinātņu doktors Tudams Dāmodara Singhs

Pirmā rīta pastaiga

1973. gada 18. aprīlis

Čeviothilzas parks, Losandželosa

Šrīla Prabhupāda pastaigājas kopā ar Dr. Tudamu Dāmodaru Singhu, Karandharu dāsu adhikārī, Brahmānandu Svāmī un citiem mācekļiem.

Dzīvība uz citām planētām

Šrīla Prabhupāda: Arī uz Saules un Mēness ir dzīvās būtnes. Kāds ir zinātnieku viedoklis šajā jautājumā?

Dr. Singhs: Viņi uzskata, ka tur nav dzīvības.

Šrīla Prabhupāda: Tās ir muļķības. Tur ir dzīvība.

Dr. Singhs: Viņi apgalvo, ka uz Mēness nav dzīvības, jo viņi to tur nav atraduši.

Šrīla Prabhupāda: Kāpēc viņi tā domā? Mēness virsma ir klāta ar putekļiem, un dzīvās būtnes var dzīvot šajos putekļos. Jebkura atmosfēra ir piemērota dzīvošanai. Jebkura atmosfēra. Tāpēc Vēdu rakstos, runājot par dzīvo būtni, ir lietots sanskrita termins *sarva-gataḥ*, kas nozīmē "tas, kas pastāv jebkuros apstākļos". Dzīvās būtnes nav materiālas. Tās nav materiālas, lai gan ir ieslodzītas materiālajā ķermenī. Taču ar dažādām atmosfērām mēs saprotam dažādus materiālos apstākļus.

Karandhara: Zinātnieki apgalvo, ka Mēness atmosfēra nav piemērota dzīvošanai, taču viņi ir tiesīgi apgalvot vienīgi to, ka tajā nevar pastāvēt tāda dzīvība, kādu pazīstam mēs.

Šrīla Prabhupāda: Vēdās ir teikts, ka dvēsele nav saistīta ar materiālām lietām. Dvēseli nevar sadedzināt, sacirst, izžāvēt vai samitrināt. Tas ir aprakstīts Bhagavad-gītā.

Dr. Singhs: Zinātniekiem ir zināšanas par dzīvību uz šīs planētas, un viņi uzskata, ka ar šo informāciju pietiek, lai zinātu arī par dzīvību uz citām planētām.

Šrīla Prabhupāda: Jā. Vispirms viņi domā par sevi. Viņu uzskatus nosaka apstākļi, kuros tie atrodas. To mēs saucam par "filozofa Vardes viedokli." (Visi smejas.)

Reiz kādā akā dzīvoja varde. Kad kāda cita varde viņai pastāstīja par Atlantijas okeānu, tā bija neizpratnē: "Kas gan ir šis Atlantijas okeāns?"

Draudzene viņai atbildēja: "Tā ir ļoti liela ūdenskrātuve."

"Cik liela? Vai tā ir divreiz lielāka par šo aku?"

"Ak nē. Daudz, daudz reižu lielāku," atteica otrā varde.

"Cik reižu lielāka? Varbūt desmit reizes?" Un tā varde turpināja iztēloties okeāna izmērus. Taču vai gan šādā veidā ir iespējams izprast milzīgā okeāna lielumu? Mūsu uztvere, pieredze un prāta spējas noteikti ir ierobežotas. Zinātnieki ar saviem prātojumiem ir spējīgi nonākt vienīgi pie šādiem filozofa Vardes uzskatiem.

Karandhara: Viņi lieto terminu "zinātnisks" ar nozīmi, ka mēs varam būt pārliecināti tikai par to, kas ir uztverams ar jutekļiem.

Šrīla Prabhupāda: Kāds var stāstīt par viņa pieredzi, un es varu stāstīt par savu pieredzi. Bet kāpēc man ir jāpieņem cita pieredze? Viņš varbūt ir muļķis, bet kāpēc man būtu jāklūst par muļķi? Viņš var būt varde, bet es, pieņemsim, esmu valis. Kāpēc man būtu jāuzskata viņa aka par visa centru? Viņam ir noteikts zinātniskais izziņas paņēmiens, un man ir savs.

Dr. Singhs: Zinātnieki nav atraduši ūdeni uz Mēness, tāpēc viņi ir nonākuši pie secinājuma, ka dzīvība tur nevar pastāvēt.

Šrīla Prabhupāda: Viņi nav redzējuši visu Mēness virsmu. Iedomāsimies, ka kāds no citas planētas atlido uz Zemi, nolaižas Arābijas tuksnesī un aizlido atpakaļ. Vai viņš būtu guvis pilnīgu priekšstatu par visas Zemes dabu? Viņa zināšanas būtu nepilnīgas.

Karandhara: Viņiem ir instruments, ar ko var atrast ūdeni. Viņi apgalvo, ka esot palaiduši to riņķojam apkārt Mēnesim, un ir nonākuši pie secinājuma, ka uz Mēness nav ūdens, un tāpat arī dzīvības.

Šrīla Prabhupāda: Pat ja uz Mēness, tāpat kā uz Saules, nevar atrast ūdeni, tomēr tur ir dzīvās būtnes. Kā gan kaktuss aug tuksnesī, lai gan tur šķietami nav ūdens?

Karandhara: Šis augs saņem ūdeni no atmosfēras.

Šrīla Prabhupāda: Jā, jo atmosfērā ir visi elementi, kas vajadzīgi, lai uzturētu dzīvību: zeme, ūdens, uguns, gaiss un ēters. Šie elementi ir visā, kas ir materiāls. Piemēram, manā ķermenī ir ūdens, kaut arī jūs to neredzat. Vēl viens piemērs: lai gan jūs manā ķermenī neredzat uguni, tomēr mans ķermenis ir silts. No kurienes rodas šis siltums? Uguns nekur nav redzama. Vai jūs redzat uguni manā ķermenī? Bet no kā tad rodas siltums? Kā jūs to izskaidrosiet?

Visums atomā

Šrīla Prabhupāda: Matērija sastāv no pieciem rupjajiem elementiem (zemes, ūdens, uguns, gaisa un ētera) un trīs smalkajiem elementiem (prāta, saprāta un neīstā es).

Karandhara: Saskaņā ar vēdisko zinātni, materiālās enerģijas pirmais elements ir neīstais "es", tad no neīstā "es" rodas saprāts, kas pārveidojas prātā un tad rupjajos elementos – ēterā, gaisā, ugunī un pārējos. Tādējādi visa matērija sastāv no vieniem un tiem pašiem sākotnējiem elementiem. Vai tas ir pareizi?

Šrīla Prabhupāda: Jā. Materiālais visums rodas līdzīgi tam, kā no mazas sēkliņas izaug liels banjankoks. Mēs nevaram ieraudzīt sēkliņā koku, taču tajā ir viss, kas nepieciešams koka augšanai. Tajā ir arī saprāts. Patiesībā ikvienas būtnes ķermenis ir kā atsevišķs visums. Gan tavš ķermenis, gan mans ķermenis ir kā atsevišķs, maza izmēra visums. Tāpēc mūsu ķermenī ir visi astoņi materiālie elementi, tāpat kā tie ir lielajā visumā. Arī kukaiņa ķermenis ir atsevišķs visums.

Karandhara: Bet kas ir atoms?

Šrīla Prabhupāda: Tas pats attiecas arī uz atomu: tajā ir visas sastāvdaļas. *Aṅor aṅiyān mahato mahiyān* (Katha Upaniṣada 1.2.20.) Tas nozīmē, ka gan neizmērojami liels, gan bezgalīgi sīks ķermenis sastāv

no tiem pašiem pamatelementiem. Tas attiecas uz visu, kas pastāv materiālajā pasaulē. Sieviešu rokaspuļkstenī ir smalka mehāniska ierīce, kas nodrošina pulksteņa nevainojamu darbību, un arī skudrai ir atbilstošas smadzenes, ar kurām tā var pareizi darboties. Kā gan šīs smadzenes var šādi darboties? Lai mēs varētu to izprast, mums ir smalki jāizpēta skudras smadzeņu audi. Taču to izdarīt nav iespējams. Turklāt ir neskaitāmi daudz citu kukaiņu, kas ir mazāki par skudru. Neapšaubāmi, ir jābūt kaut kādam mehānismam, kas nodrošina šo būtņu daudzveidīgo darbību, taču zinātnieki nespēj to atklāt.

Zināšanas un jutekļu uztvere ir relatīva

Šrīla Prabhupāda: Visas dzīvās būtnes ir apveltītas ar tādu saprātu, kas ļauj tām nodarboties ar četrām galvenajām darbībām: ēšanu, gulēšanu, dzimumdzīvi un aizsardzību. Pat atomos izpaužas šīs četras darbības. Cilvēks atšķiras vienīgi ar to, ka viņam ir dots tāds saprāts, ar kuru viņš var izprast Dievu. Lūk, kāda ir atšķirība. *Āhāra-nidrā-bhaya-maithunam ca samānam etat paśubhir narāṇām*. Visur dzīvās būtnes ēd, guļ, nodarbojas ar dzimumdzīvi un aizsargājas. Jūs droši vien esat redzējuši, kā aug koks. Ja uz stumbra aug zars, tad koka miza aug nevis pāri tam, bet apkārt. (Šrīla Prabhupāda ar rokām parāda, kā koka miza aug apkārt zaram.) Koks ir apveltīts ar saprātu: "Ja es augšu taisni, tad ceļu aizsprostos zars, tāpēc es augšu apkārt." Taču kur kokam ir acis? Kā tas spēj redzēt? Tam ir saprāts. Koka saprāts var nebūt tik attīstīts kā mūsu saprāts, taču tam ir saprāts. Un arī bērnam ir saprāts, taču tas nav tik attīstīts kā tēva saprāts. Pēc kāda laika, kad bērnam būs tāds pats ķermenis kā tēvam, viņa saprāts būs pilnībā attīstījies un izpaužies.

Dr. Singhs: Tātad saprāta attīstības līmenis ir relatīvs.

Šrīla Prabhupāda: Jā, viss ir relatīvs. Tev ir savs ķermenis, savs dzīves ilgums un savs saprāts, skudrai tie ir savi. Gan mēs, gan skudra dzīvojam simts gadus, taču šie simts gadi ir relatīvi, to ilgums ir atkarīgs no mūsu ķermeņiem. Pat Brahma, dzīvā būtne, kam ir visilgākais mūžs, dzīvo simts gadus. Mums var likties, ka skudras dzīve ilgst tikai dažas dienas. Tāpat arī uz citām planētām, kur atmosfēra atšķiras no Zemes atmosfēras, ir dzīvība, kas pielāgojusies šiem apstākļiem. Taču zinātnieki uz visu raugās pēc savas izpratnes, ko nosaka šīs planētas Zemes relatīvie apstākļi. Tās ir muļķības. Kāpēc viņi tā dara? Ja visā kosmiskajā izplatījumā spēkā ir relativitātes likums, tad kā gan zinātnieki var apgalvot, ka šīs planētas apstākļi ir noteikti nepieciešami arī dzīvībai uz citām planētām?

Vēdās ir doti norādījumi, ka zināšanas vienmēr ir jāpielieto atbilstoši *deśa-kāla-pātra*. Vārds *deśa* nozīmē "apstākļi", vārds *kāla* nozīmē "laiks", un vārds *pātra* nozīmē "lieta". Spriežot par kaut ko, vienmēr ir jāņem vērā šīs trīs lietas. Piemēram, zivs ūdenī jūtas ļoti ērti, bet mēs jūras krastā drebam aiz aukstuma. Tas ir tāpēc, ka mūsu *dēśa-kāla-pātra* atšķiras no zivs *dēśa-kāla-pātras*. Taču, ja mēs domājam, ka arī jūras kaijas ūdenī drebēs no aukstuma, tad mēs pieļaujam lielu kļūdu. Kaijas *dēśa-kāla-pātra* ir pavisam citāda. Materiālajā kosmiskajā izpausmē ir astoņi miljoni četrsimt tūkstoši dažādu dzīvības veidu, un katra dzīvības veida pārstāvji pielāgojas apstākļiem īpašā veidā. Pat, dzīvojot uz šīs planētas, mēs nevaram justies patīkami Aļaskā, kaut gan tā atrodas Amerikā. Un savukārt dzīvās būtnes, kas dzīvo Aļaskā, nenāk uz šejieni.

Karandhara: Tātad relativitāte ir atkarīga no katras būtnes individuālajiem apstākļiem.

Šrīla Prabhupāda: Jā. Tieši to nozīmē paruna: "Kas vienam cilvēkam ir barība, tā citam ir inde."

Brahmānanda Svāmī: Zinātnieki nespēj dzīvot uz Mēness, un tāpēc viņi domā, ka arī neviens cits to nespēj.

Zināšanas, kas ir augstākas par parasto ļaužu priekšstatiem

Dr. Singhs: Diemžēl gandrīz visi ļaudis pasaulē spriež par lietām, spriežot pēc saviem apstākļiem – un tā ir liela kļūda.

Kāds mācekļis: Tas, kurš nekad nav bijis ārpus sava ciema, domā, ka viņa ciems ir visa pasaule.

Šrīla Prabhupāda: Jā. Arī varde spriež pēc savas akas izmēriem. Viņa nespēj domāt citādi. Okeāns ir ļoti liels, taču viņa iztēlojas okeāna lielumu atbilstoši savam lielumam. Dievs ir ļoti liels, taču mēs cenšamies izprast Dievu, vadoties pēc savas izpratnes par lielumu, kas ir relatīva – pēc tā, kas mums šķiet liels. Daži kukaiņi piedzimst naktī, naktī tie izaug, laiž pasaulē pēcnācējus un nomirst, pirms iestājas rīts. Viņi nekad neredz rītu. Ja viņi tāpēc domā, ka rīta nav, tad tās ir muļķības. Tāpat arī mēs, lasīdami šāstras (atklāsmes rakstus), uzzinām, ka Brahma dzīvo miljoniem mūsu gadu, un neticam šai informācijai. Mēs iebilstam: "Kā tas var būt?" Taču Bhagavad-gītā (8.17.) ir teikts: *sahasra-yuga-paryantam ahar yad brahmaṇo vidu* – četri miljardi trīssimt miljoni Zemes gadu ir Brahmas divpadsmit stundas. Pat ievērojams politiķis Indijā, kuru uzskata par lielu Gītas zinātāju, nespēja noticēt šiem faktiem. Viņš teica, ka tas viss ir izdomājumi. Kāds nelietis! Neskatoties uz to, viņš tiek uzskatīts par lielu zinātnieku. Tā ir mūsdienu sabiedrības problēma. Nelieši un muļķi uzdodas par skolotājiem, zinātniekiem un filozofiem, tāpēc visa pasaule iet maldu ceļu.

Otrā rīta pastaiga

1973. gada 19. aprīlis

Čeviothilzas parks, Losandželosa

Šrīla Prabhupāda pastaigājas kopā ar Dr. Singhu, Karandharu dāsu adhikārī, Brahmānandu Svāmī un citiem mācekļiem.

Aplamā Darvina mācība

Šrīla Prabhupāda: Materiālajā pasaulē visur darbojas trīs īpašības – *sattva*, *rajas* un *tamas* (skaidrība, kaislības un neziņa). Katrs no dzīvības veidiem ir apveltīts ar šīm īpašībām dažādās attiecībās. Viens koks dod brīnišķīgus augļus, bet cits ir derīgs tikai malkai. Tā izpaužas dažādu dabas īpašību ietekme. Arī dzīvnieku dabu nosaka šīs trīs īpašības. Govs atrodas skaidrībā, lauva ir kaislībās, bet pērtiķis – neziņā. Pēc Darvina mācības izriet, ka viņa tēvs ir pērtiķis. (Visi smejas.) Viņa teorija ir muļķīga.

Dr. Singhs: Darvins sacīja, ka dažas dzīvo būtnes sugas cīņā par izdzīvošanu izmirst. Tās, kuras ir spējīgas izdzīvot, paliks, bet tās, kuras neprot pielāgoties, izzudīs. No viņa vārdiem izriet, ka dabiskā izlase notiek, dzīvajām būtnēm izmirstot vai izdzīvojot.

Šrīla Prabhupāda: Neviens neizmirst. Pērtiķi nav izmiruši. Darvina tiešie priekšteči, pērtiķi, dzīvo joprojām.

Karandhara: Darvins sacīja, ka pastāv dabiskā izlase. Taču izlase nozīmē izvēli. Bet kurš izvēlas?

Šrīla Prabhupāda: Noteikti ir kāda persona, kas izdara izvēli. Kas atļauj kādam izdzīvot, bet citam iet bojā? Pastāv noteikta autoritāte, kas ir pilnīgi neatkarīga šajā izvēlē. Tas ir mūsu pirmais apgalvojums. Par to, kas ir šī autoritāte, ir izskaidrots Bhagavad-gītā (9.10.). Krišna saka: *mayādhyakṣeṇa prakṛtiḥ* – "Materiālā daba darbojas Manā uzraudzībā."

Dr. Singhs: Vēl Darvins sacīja, ka dažādās dzīvo būtnes sugas nav radītas vienā laikā, bet ka tās attīstījās pakāpeniski evolūcijas ceļā.

Šrīla Prabhupāda: Bet kā viņš izskaidro evolūcijas procesa sākumu?

Karandhara: Mūsdienu darvinisma piekritēji uzskata, ka pirmās dzīvās būtnes radās no ķīmiskām

vielām.

Šrīla Prabhupāda: Bet es viņiem saku: "Ja dzīvība radās no ķīmiskajām vielām un jūsu zinātne ir tik attīstīta, tad kāpēc jūs ar ķīmisko reakciju palīdzību nevarat radīt dzīvu būtni savās laboratorijās."

Nākotnē

Karandhara: Viņi apgalvo, ka spēs radīt dzīvību nākotnē.

Šrīla Prabhupāda: Pēc cik ilga laika? Kad zinātniekiem uzdod šo svarīgo jautājumu, viņi atbild: "Mēs to izdarīsim nākotnē." Bet kāpēc nākotnē? Tās ir muļķības. "Netici nākotnes cerībām." Ja zinātne ir tik attīstīta, tad zinātniekiem ir jau tagad jāpierāda, ka dzīvību ir iespējams radīt no ķīmiskām vielām. Citādi kāda gan jēga viņu progresam? Viņi runā muļķības.

Karandhara: Viņi stāsta, ka ir ļoti tuvu dzīvības radīšanai.

Šrīla Prabhupāda: Tas ir tas pats, kas "nākotnē", tikai citādāk pateikts. Zinātniekiem ir jāatzīst, ka viņi joprojām nezina, kā radās dzīvība. Viņu solījumi pierādīt, ka dzīvība radusies no ķīmiskām vielām, ir līdzīgi samaksai ar čekku, kas būs derīgs tikai nākotnē. Pieņemsim, ka es tev došu nākotnē derīgu čekku desmit tūkstošu dolāru vērtībā, taču patiesībā man nav naudas. Kāds gan labums no tāda čeka? Zinātnieki tikai cildina zinātnes progresu, taču, kad mēs vēlamies ieraudzīt praktisku pierādījumu, tad viņi atbild, ka parādīs to nākotnē. Arī es varu teikt, ka man ir miljoniem dolāru, taču, ja tu man palūgsi iedot nedaudz naudas, tad es atbildēšu: "Labi, es tev iedošu čekku, kas būs derīgs nākotnē. Vai tevi tas apmierina?" Saprātīgs cilvēks atbildētu: "Iedod man kaut ko, kam ir vērtība tagad, kaut vai piecus dolārus." Tieši tāpat zinātnieki savās laboratorijās nespēj radīt par zāles stiebriņu, tomēr viņi apgalvo, ka dzīvība ir radusies no ķīmiskām vielām. Kādas muļķības! Vai tiešām nevienam nerodas šaubas par šo teoriju?

Karandhara: Ja arī viss ir radies ķīmisko reakciju rezultātā, kā to apgalvo zinātnieki, pastāv noteikti likumi, saskaņā ar kuriem notiek šīs reakcijas.

Šrīla Prabhupāda: Ja ir likums, tad jāatceras, ka ir kāds, kas radījis šo likumu. Neskatoties uz tā saukto zinātnes progresu, viņi savās laboratorijās nespēj radīt pat zāles stiebriņu. Kas gan viņi ir par zinātniekiem?

Dr. Singhs: Viņi apgalvo, ka sākotnēji itin viss ir radies no matērijas. Dzīvā matērija ir radusies no nedzīvās matērijas.

Šrīla Prabhupāda: Tādā gadījumā no kurienes dzīvā matērija rodas tagad? Vai arī zinātnieki cenšas pierādīt, ka dzīvība radās no matērijas agrāk, bet tagad tas nenotiek? No kā tagad rodas skudras – no zemes?

Iztrūkstošais posms

Dr. Singhs: Patiesībā ir vairākas teorijas, kas skaidro, kā dzīvība radās no matērijas, kā no nedzīvās matērijas radās dzīvie organismi.

Šrīla Prabhupāda: (Piešķirdams Dr. Singham materiālistiska zinātnieka lomu.) Godājamais zinātniek! Kāpēc dzīvība nerodas no matērijas tagad? Tu, nelieti! Kāpēc tas nenotiek tagad?

Patiesībā šādi zinātnieki ir blēži. Viņi naivi apgalvo, ka dzīvība rodas no matērijas, kaut gan nav spējīgi to pierādīt. Krišnas apziņas kustībai ir jāatmasko visi šie nelieši. Viņi tikai maldina ļaudis. Kāpēc viņi nerada dzīvību tieši tagad? Viņi stāsta, ka agrāk dzīvība radās no matērijas; un viņi apgalvo, ka nākotnē tas notiks vēlreiz. Viņi pat apgalvo, ka paši radīs dzīvību no matērijas. Kas tā par

teoriju? Viņi ir izvirzījuši apgalvojumu – dzīvība ir radusies no matērijas. Tā ir pagātne – "ir radusies". Tad kāpēc tagad viņi runā par nākotni? Vai tā nav pretruna? Viņi gaida, ka pagātne atkārtosies nākotnē. Šī teorija ir vienas vienīgas blēņas.

Karandhara: Viņi apgalvo, ka dzīvība ir radusies no matērijas un viņi tādā pašā veidā radīs dzīvību nākotnē.

Šrīla Prabhupāda: Kas tās par blēņām? Ja zinātnieki nevar pierādīt, ka dzīvība rodas no matērijas tagad, kā gan viņi var zināt, ka tā radās šādā veidā agrāk?

Dr. Singhs: Tie ir viņu pieņēmumi...

Šrīla Prabhupāda: Ikvienam var būt savi pieņēmumi, taču tas nav zinātniski. Ikviens var kaut ko izdomāt. Tu vari kaut ko izdomāt. Es varu kaut ko izdomāt. Taču ir vajadzīgi pierādījumi. Mēs varam pierādīt, ka dzīvība rodas no dzīvības. Lūk, piemērs: tēvs laiž pasaulē bērnu. Tēvs ir dzīvs, un bērns ir dzīvs. Taču vai zinātnieki var pierādīt, ka nedzīvs akmens var būt tēvs? Kur ir viņu pierādījumi? Mēs pavisam vienkārši varam pierādīt, ka dzīvība rodas no dzīvības. Un dzīvības avots ir Krišna. Arī to var pierādīt. Taču vai kāds var pierādīt, ka bērns var piedzimt no akmens? Viņi nekādi nespēj pierādīt, ka dzīvība rodas no matērijas. Viņi atliek to uz rītdienu. (Visi smejas.)

Karandhara: Zinātnieki apgalvo, ka viņi jau tagad var sintezēt dažādas aminoskābes, kas ir ļoti tuvas viensūnas organismiem. Viņi saka, ka šīs aminoskābes ļoti lielā mērā līdzinās dzīvām būtnēm, un tāpēc līdz dzīvības radīšanai acīmredzot ir atlicis tikai viens posms.

Šrīla Prabhupāda: Muļķības! Iztrūkstošais posms... Es varu izaicināt viņus! Iztrūkstošais posms patiesībā ir mans izaicinājums zinātniekiem.

Nobeļa prēmija ēzelim

Dr. Singhs: Daži zinātnieki cer, ka nākotnē viņi spēs radīt bērnus kolbās.

Šrīla Prabhupāda: Kolbās?

Dr. Singhs: Jā, viņi izstrādā paņēmienu, kā bioķīmijas laboratorijās savienot vīrišķās un sievišķās šūnas.

Šrīla Prabhupāda: Ja viņi sākumā ņem dzīvās būtnes, tad kāda gan nozīme ir kolbai? Tā ir vieta, kur notiek savienošana, taču tas pats notiek arī sievietes klēpī. Kādi gan ir zinātnieku nopelni, ja tas jau notiek dabas veidotajā kolbā?

Karandhara: Tas jau notiek dabiskā veidā, taču, ja to izdarīs kāds zinātnieks, tad ļaudis viņam piešķirs Nobeļa prēmiju.

Šrīla Prabhupāda: Jā, tas ir apstiprināts Šrīmad-Bhāgavatamā: *śva-vid-varāhoṣṭra-kharaiḥ saṁstutaḥ puruṣaḥ paśuḥ.* > Šajā pantā ir teikts, ka ļaudis, kas slavina cilvēkus, kuri uzvedas kā dzīvnieki, nav labāki par suņiem, cūkām, kamieliem un ēzeļiem. Vārds *śva* nozīmē "suns", *vid-varāha* nozīmē "cūka, izkārņījumu ēdāja", *uṣṭra* nozīmē "kamielis", un *khara* ir "ēzelis". Ja zinātniekam, kas patiesībā ir nelietis, piešķir Nobeļa prēmiju, tad komisijas locekļi, kas to ir piešķīruši, nav labāki par suņiem, cūkām, kamieliem un ēzeļiem. Mēs neuzskatām viņus par cilvēciskām būtnēm. Viens dzīvnieks slavina citu dzīvnieku. Kādi gan ir viņu nopelni? Ja komisijas locekļi nav labāki par dzīvniekiem, tad ikviens, kurš saņem Nobeļa prēmiju zinātnē, ir vislielākais muļķis, jo viņu slavē dzīvnieki, nevis cilvēki.

Dr. Singhs: Dažiem zinātniekiem Nobeļa prēmija ir augstākais dzīves mērķis.

Šrīla Prabhupāda: Viņi ir nelieši. Viņi runā muļķības un ar saviem sarežģītajiem vārdiem maldina citus.

Brahmānanda Svāmī: Nobels ir dinamīta izgudrotājs.

Šrīla Prabhupāda: Viņš nodarīja lielu ļaunumu un atstāja savu naudu, lai radītu vēl vairāk ļaunuma.

Brahmānanda Svāmī: Gītā ir teikts, ka dēmonisko ļaunu darbi ved pasauli pretī bojāejai.

Šrīla Prabhupāda: Jā. *Ugra-karmāṇaḥ kṣayāya jagato 'hitaḥ* (Bg. 16.9.) Viņu darbošanās rada nelabvēlīgus apstākļus un var novest pie pasaules bojāejas.

Atšķirība starp dzīvo un nedzīvo

(Šrīla Prabhupāda ar spieķi norāda uz nokaltušu koku.)

Šrīla Prabhupāda: Agrāk šajā kokā auga lapas, un zari zaļoja. Tagad tajā nekas neaug. Kā to izskaidro zinātnieki?

Karandhara: Viņi teiktu, ka kokam ir mainījies ķīmiskais sastāvs.

Šrīla Prabhupāda: Lai pierādītu šo teoriju, zinātniekiem vajadzētu ievadīt kokā noteiktas ķīmiskas vielas, kas atdzīvinātu zarus un lapas. Zinātniskais paņēmieni sastāv no novērošanas, hipotēzes un praktiskas demonstrācijas. Tikai tad to var uzskatīt par pilnīgu. Taču zinātnieki savās laboratorijās nespēj nodemonstrēt, kā dzīvība rodas no matērijas. Viņi vienkārši izdara novērojumus un runā muļķības. Viņi ir kā bērni. Bērņībā es skatījos uz gramofona kasti un domāju, ka tajā atrodas kāds cilvēks, kurš dzied. Un, kad es raudzijos uz elektrisko ventilatoru, man šķita, ka tajā atrodas spoks. (Bhaktas smejas.)

Dr. Singhs: Apgūstot bioloģiju, studentam jau pašā sākumā parasti rodas svarīgs jautājums: "Ar ko atšķiras dzīvs organisms no nedzīvas matērijas?" Mācību grāmatās ir minēts, ka dzīvā un nedzīvā matērija atšķiras galvenokārt ar to, ka dzīvā būtne kustas un vairojas, turpretī nedzīvā daba to nespēj. Grāmatās nekur nav teikts par dvēseles īpašībām vai dzīvās būtnes apziņu.

Šrīla Prabhupāda: Taču galvenā dzīvības pastāvēšanas pazīme ir apziņa. Tikai ar apziņas palīdzību dzīvā būtne spēj kustēties un vairoties. Cilvēkam ir apziņa, tāpēc viņš domā par precēšanos un bērniem. Turpretī matērija nespēj domāt par šādām lietām, jo tā nav apveltīta ar apziņu. Par to, no kā cēlusies apziņa, ir pavēstīts Vēdās: *tad aikṣata bahu syām* (Āhāndogja-Upaniṣada 6.2.3.) – Dievs, sākotnējā, ar apziņu apveltītā būtne, sacīja: "Es kļušu par daudzziem," un Viņš izvērsās visās pastāvošajās dzīvajās būtnēs. Bez apziņas nekādi blakusprodukti nevar rasties.

Dzīvības spēks katrā dzīvajā būtnē

Šrīla Prabhupāda: Dārznieks laista zaļos kokus, bet kāpēc gan viņam neaplaistīt šo nokaltušu koku?

Dr. Singhs: Viņš pēc savas pieredzes zina, ka tas neaugs.

Šrīla Prabhupāda: Tad kādas gan vielas trūkst šajā kokā? Zinātnieki māca, ka dzīvības cēlonis ir ķīmiskās vielas, taču kokā joprojām atrodas visas tās vielas, kas bija arī dzīvajā kokā. Un šīs ķīmiskās vielas joprojām uztur dzīvību daudzām dzīvajām būtnēm, kā, piemēram, mikrobiem un kukaiņiem. Kā gan zinātnieki var apgalvot, ka koka stumbrā nav dzīvības enerģijas. Tur ir dzīvības enerģija.

Dr. Singhs: Bet kur ir paša koka dzīvības enerģija?

Šrīla Prabhupāda: Jā, ar to arī nokaltis koks atšķiras no dzīva koka. Dzīvības enerģija ir individuāla, un tā individuālā dzīvā būtne, kas atradās kokā, ir aizgājusi. Tas ir vienīgais iespējamais izskaidrojums, jo, lai gan kokā joprojām ir visas vielas, kas nepieciešamas dzīvības uzturēšanai, koks vairs nav dzīvs.

Minēšu citu piemēru. Pieņemsim, ka es mitinos dzīvoklī, bet tad es pārceļos uz citu dzīvesvietu. Es

esmu aizgājis, tomēr tajā ir palikušas daudzas citas dzīvās būtnes: skudras, zirneklī utt. Tātad tas, ka dzīvoklī, kurā es vairs neatrodos, vairs nevar uzturēties dzīvās būtnes, ir aplami. Tajā joprojām dzīvo daudzas dzīvās būtnes. Vienīgi es, individuālā dzīvā būtne, esmu no tā aizgājis. Ķīmiskās vielas kokā var salīdzināt ar dzīvokli – tās ir atsevišķās enerģijas, dvēseles, darbības vide. Dvēsele ir atsevišķa personība. Arī es esmu personība, tāpēc es varu iziet ārā no dzīvokļa. Un arī mikrobi ir personības, viņiem ir individuāla apziņa. Ja vienā virzienā viņu ceļu kaut kas aizšķērso, viņi domā: "Jāiet uz citu pusi." Viņi ir personības.

Karandhara: Taču nedzīvā ķermenī vairs nav personības.

Šrīla Prabhupāda: Tas nozīmē, ka individuālā būtne ir aizgājusi no ķermeņa. Dvēsele ir aizgājusi, tāpēc koks vairs neaug.

Dr. Singhs: Šrīla Prabhupāda, dzīvā ķermenī ir neskaitāmas sīkas dzīvās būtnes, taču personība jeb dvēsele, kurai tas pieder, arī dzīvo šajā ķermenī. Vai tas ir pareizi?

Šrīla Prabhupāda: Jā. Manā ķermenī ir miljoniem dzīvo būtnu. Zarnās mitinās daudz tārpu. Ja šie tārpi pieņemsies spēkā, tad viņi apēdīs visu, ko ēdu es, un es negūšu papildinājumu no barības. Tāpēc tie, kam ir cērmes, nekļūst stiprāki, lai gan ēd ļoti daudz. Viņi kļūst tievi un vāji, un ir vienmēr izsalkuši, jo šīs sīkās dzīvās būtnes apēd visu viņu uzturu. Tātad manā ķermenī ir tūkstošiem un miljoniem dzīvo būtnu – tās visas ir personības, un es esmu personība, taču es esmu ķermeņa īpašnieks. Man pieder ķermenis tādā pašā veidā, kā varētu piederēt dārzs, kurā mīt daudzi miljoni dzīvo būtnu.

Kāds māceklis: Tātad, ja es ēdu Krišnas prasādu (Kungam Krišnam piedāvāto ēdienu), tad arī dzīvās būtnes manā ķermenī ēd prasādu?

Šrīla Prabhupāda: Jā. Tu esi ļoti žēlsirdīgs. (Smejas.) Tu ēd Krišnas prasādu, lai to saņemtu citi.

Karandhara: Žēlsirdības izrādīšana.

Šrīla Prabhupāda: Jā, bet viņiem tavā ķermenī ir pietiekami daudz lietu, ko ēst, tāpēc nav vajadzīgs vēl atsevišķi pūlēties, lai tos pabarotu.

Lielas zināšanas īsos vārdos

Šrīla Prabhupāda: Individuālā dvēsele nekad neiet bojā, tā nemirst un nekad nav dzimusi. Tā tikai nomaina vienu ķermeni ar otru, tāpat kā cilvēks pārgērbjas jaunās drēbēs. Šī zinātne ir pilnīga.

Dr. Singhs: Bet kāpēc zinātnieki to nepieņem?

Šrīla Prabhupāda: Viņi nav godīgi cilvēki. Viņi ir nelieši. Viņi nav pat pieklājīgi ļaudis. Noteiktos apstākļos pieklājīgs cilvēks kautrēsies vai nokaunēsies par kaut ko. Taču viņi ne par ko nekaunas. Viņi nespēj dot pienācīgas atbildes uz mūsu izaicinājumiem, tomēr nekautrējoties apgalvo, ka ir zinātnieki un radīs dzīvību. Viņiem nav zināmas pat pieklājības normas. Vismaz es tā par viņiem domāju. Pieklājīgs cilvēks kaunētos runāt mulķības.

Dr. Singhs: Viņi nedomā, pirms kaut ko saka.

Šrīla Prabhupāda: Tas nozīmē, ka viņus nevar nosaukt par cilvēkiem. Cilvēks divreiz apdomās to, ko viņš grib teikt. Krišna izskaidro, ka ķermenī atrodas dzīvība, un to ir tik viegli saprast. Viņš saka:

*dehino 'smīn yathā dehe
kaumāraṁ yauvanarṁ jarā
tathā dehāntara-prāptir
dhīras tatra na muhyati*

("Kā iemiesotā dvēsele šajā ķermenī pāriet no bērnības uz jaunību un vecumu, tā nāves brīdī viņa

pāriet citā ķermenī. Cilvēku ar skaidru un mierīgu prātu šādas izmaiņas nemaldina." (Bg. 2.13.)) Šajās divās sankrita rindās Krišna atrisina visas bioloģijas problēmas. Tās ir zināšanas. Lielas zināšanas īsos vārdos. Biezas grāmatas, kurās izklāstītas muļķības, ir bezjēdzīgas. Zinātnieki materiālisti ir kā kurkstošas vārdes: "Kva-kva-kva, kva-kva-kva!" Vārdes domā: "Mēs tik jauki runājam," taču tas viss noved pie tā, ka tās atrod čūska un saka: "Kāda jauka varde!" Caps! Un vārdes nav. Līdz ar nāvi visam pienāk gals. Zinātnieki materiālisti kurkst – kva-kva-kva –, taču, kad pienāk nāve, viņu zinātniskajām teorijām pienāk gals, un viņi paši kļūst par suņiem, kaķiem vai līdzīgiem dzīvniekiem.

Trešā rīta pastaiga

1973. gada 28. aprīlis

Čeviothilzas parks, Losandželosa

Šrīla Prabhupāda pastaigājas kopā ar Dr. Singhu, Karandharu dāsu adhikārī un citiem mācekļiem.

Zinātnieki – Dieva īpašuma zagļi

Šrīla Prabhupāda: (Turēdams rokā rozi.) Vai zinātnieki var laboratorijā radīt šādu ziedu?

Dr. Singhs: Tas nav iespējams.

Šrīla Prabhupāda: Jā, viņi to nevar. Skatieties, cik brīnumaini darbojas Krišnas enerģija! Neviens zinātnieks nevar radīt šādu ziedu savā laboratorijā. Viņi nespēj radīt pat dažus smilšu graudiņus, tomēr uzdodas par visgudrākajiem cilvēkiem visumā. Tā ir aplamība.

Dr. Singhs: Viņi paņem Krišnas matēriju, apstrādā to noteiktā veidā un tad apgalvo, ka viņi ir radījuši kaut ko lielisku.

Šrīla Prabhupāda: Ja viņi vismaz atzītu, ka ir paņēmuši matēriju no Krišnas, tad tas būtu labi. Mēs apzināmies, ka visu piegādā Krišna.

Dr. Singhs: Taču viņi neatzīst, ka ņem kaut ko no Krišnas. Gluži otrādi, zinātnieki apgalvo, ka viņi ir radītāji.

Šrīla Prabhupāda: Ko viņi ir radījuši? Viņi sajauc smiltis ar ķīmiskām vielām un iegūst stiklu. Viņi nav radījuši ne smiltis, ne arī ķīmiskās vielas; viņi ir ieguvuši tās no zemes. Kā gan viņi ir kaut ko radījuši?

Dr. Singhs: Viņi saka: "Mēs esam ieguvuši izejvielas no dabas."

Šrīla Prabhupāda: "No dabas" nozīmē no kādas personības. Viņi ir paņēmuši vielas no dabas, bet viņi ir zagļi, jo dabā viss pieder Krišnam. *Īśāvāsyam idaṁ sarvaṁ* – "Visu pastāvošo ir radījis Dievs." (Īśopanišada 1.) Bhagavad-gītā Krišna pavēsta, ka, nepildot jagju (ziedošanu), cilvēks kļūst par zagli. Pildīt jagju nozīmē atzīt, ka visas lietas pieder Krišnam. Mums ir jādomā: "Krišna, Tu esi devis mums daudzas dažādas lietas, kas vajadzīgas mūsu dzīvē." Tā ir vienīgā Krišnas vēlme – lai mēs to atzītu; tas ir viss. Kas gan cits Krišnam ir no mums vajadzīgs? Kas gan esam mēs Viņa priekšā? Mums ir jāatzīst Krišnas žēlastība. Tāpēc mēs ēdienu vispirms piedāvājam Krišnam, sakot: "Krišna, Tu esi mums devis šo brīnišķīgo ēdienu, tāpēc nogaršo to pirmais." Un tikai pēc tam mēs to ēdam.

Krišna nav izsalcis, tomēr Viņš var apēst visu pasauli un tad no jauna radīt to tādu, kāda tā bija iepriekš. *Pūrṇasya pūrṇam ādāya pūrṇam evāvaśisyate.* (Īśopanišada, ievadmantra.) Krišna ir pilnīgs, un, ja mēs no Viņa paņemsim visu enerģiju, Krišnam joprojām paliks visa sākotnējā enerģija. Tāda ir enerģijas nezūdamības augstākā pilnība.

Dabas pirmsākumi

Dr. Singhs: Zinātnieki izdod žurnālu "Nature" (Daba). Tas satur rakstus par tādām dabas izpausmēm kā augiem, ziediem un minerāliem, taču nekas nav teikts par Dievu.

Šrīla Prabhupāda: Mēs varam nonākt pie pareiza secinājuma, ka augi rodas no dabas. Taču pēc tam mums būtu jājautā: "Kas ir radījis dabu?" Patiesi saprātīgs cilvēks uzdos šo jautājumu.

Dr. Singhs: Parasti zinātnieki par to nedomā.

Šrīla Prabhupāda: Tas nozīmē, ka viņi ir nesaprātīgi. Kas ir radījis dabu? Ja mēs runājam par dabu, mums tūlīt ir jājautā: "Kā daba?" Daba ir enerģija. Runājot par enerģiju, mums ir jājautā, kas ir šīs enerģijas avots. Piemēram, ja jūs runājat par elektrisko enerģiju, tad jums ir jāzina, ka tās avots ir elektrostacija. Vai jūs to varat noliegt? Mēs nesaņemam elektrību ne no kā. Gluži tāpat daba nedarbojas pati par sevi; tā atrodas Krišnas uzraudzībā.

Kāds māceklis: Vēdās ir teikts, ka materiālā enerģija darbojas Krišnas vadībā.

Šrīla Prabhupāda: Jā. Ja ir enerģija, tad jābūt arī tās avotam.

Materiālās pasaules mirāža

Karandhara: Ģeologi pēta zemes garozas slāņus, lai izzinātu Zemes izcelšanos.

Šrīla Prabhupāda: Taču šie slāņi rodas un noārdās visu laiku. Tagad tie ir šādi, bet pēc pusstundas tie būs citādi. Tie ir *jagat* – vienmēr mainīgi. Krišna Bhagavad-gītā (8.4.) saka: *adhibhūtam kṣaro bhāvaḥ* – "Materiālā daba ir mūžam mainīga". Tāpēc nav iespējams noskaidrot enerģijas cēloni, pētot pašu enerģiju. Tagad zemes slāņi var būt melni, vēlāk tie var kļūt balti un pēc tam atkal melni. Ģeologi pēta melno krāsu, tad balto krāsu un tad atkal melno krāsu. To sauc par *punaḥ punaś carvita-carvaṇānām* – "sagremotā gremošanu". Tagad ir auksts laiks, dienas vidū būs karsts, un vakarā atkal būs auksts. Tādā veidā visa materiālā kosmiskā izpausme pastāvīgi dažādos veidos mainās. Arī mūsu ķermeņi mainās. Viss mainās. Taču kas ir mūžība pāri šīm izmaiņām? Zināt to ir īstenās zināšanas. Zinātnieki nespēj atrast šo mūžību, tāpēc viņi ir vīlušies. Viņi domā, ka visa pamatā ir tukšums, nulle. Viņi domā, ka mūžība nozīmē nulli. Un kad viņiem jautā, no kurienes rodas šī nulle, viņi atbild: "Tā rodas no nekā." Tāpēc mums ir viņiem jājautā: "No kurienes rodas visa šī dažādība?" Vēdu rakstos ir apstiprināts, ka dažādība ir mūžīga, kaut gan mainīgā dažādība, ko pēta zinātnieki materiālajā pasaulē, ir laicīga. Šī dažādība ir īsteno dažādību ēna, un ēnas ir nepastāvīgas. Īstenā dažādība mūžīgi pastāv garīgajā valstībā.

Dr. Singhs: Tātad materiālais visums ir kā mirāža?...

Šrīla Prabhupāda: Jā. Piemēram, man var likties, ka es tuksnesī redzu ūdeni, lai gan tur nav ūdens. Tie ir maldi. Ūdens pastāv, taču ne mirāžā. Arī materiālā daudzveidība, ko mēs redzam, dažādās baudas, ir kā mirāža. Mēs, dzīvās būtnes, esam radītas baudai, taču mēs meklējam baudu neīstā vietā – maldos. Mēs esam kā tuksneša dzīvnieki, kas tuksnesī skrien uz mirāžu, lai atrastu ūdeni, un beigās nomirst aiz slāpēm. Viņi nevar remdēt savas slāpes ar šādu šķietamu ūdeni izpausmi. Tieši tāpat arī mēs cenšamies izdomāt dažādas lietas, ar ko apmierināt mūsu slāpes pēc baudām, taču mūs uz katra soļa sagaida neveiksme, jo materiālā esamība ir maldi. Tāpēc īsteni saprātīgs cilvēks jautā: "Kur ir realitāte? Kur ir mūžīgais pamats, kas ir brīvs no maldiem?" Ja mēs to spēsim atrast, tad varēsim izbaudīt patiesu laimi.

Ceturtnā rīta pastaiga

1973. gada 29. aprīlis

Klusā okeāna krastā netālu no Losandželosas

Šrīla Prabhupāda pastaigājas kopā ar Dr. Singhu, Brahmānandu Svāmī, Karandharu dāsu adhikārī un citiem mācekļiem.

Ēzeļu progress

Šrīla Prabhupāda: Šajā materiālajā pasaulē visas būtnes cieš, un zinātniskais progress nozīmē to, ka zinātnieki tikai palielina ciešanas. Tas ir viss. Viņi neko neuzlabo. Bhaktivinoda Thākurs> apstiprina to ar vārdiem: *moha janamiyā, anitya saṁsāre, jīvake karaye gāḍha* – "Zinātnieki, tiecoties sasniegt tā saucamo zinātnisko progresu, ir kļuvuši par ēzeļiem." Un nākotnē viņi kļūs par vēl labākiem ēzeļiem un neko citu. Piemēram, cilvēks, strādādams kā ēzelis, var uzcelt debesskrāpi. Viņš var pūlēties visu mūžu, taču beigās viņam ir jāmirst. Viņš nevar tajā palikt; viņam būs jāpamet šis debesskrāpis, jo dzīve materiālajā pasaulē ir nepastāvīga. Zinātnieki ir vienmēr aizņemti ar pētījumiem, un, ja mēs viņiem pajautāsim, ar ko tie nodarbojas, viņi atbildēs: "Tas ir domāts nākošās paaudzes, mūsu nākotnes labā." Bet es jautāju: "Bet kā ar tevi? Kas būs ar tavu debesskrāpi? Ja nākošajā dzīvē tu piedzimsi par koku, kāds gan labums tev būs no nākošās paaudzes?" Taču šāds cilvēks ir ēzelis. Viņš nezina, ka viņam nāksies stāvēt sava debesskrāpja priekšā desmit tūkstoš gadu. Un ko gan iesāks nākošā paaudze? Ja nebūs benzīna, tad ko viņi darīs? Un kā gan nākošā paaudze varēs palīdzēt šim cilvēkam, ja viņš būs kļuvis par kaķi, suni vai koku?

Zinātniekiem un visiem pārējiem cilvēkiem ir jācenšas sasniegt brīvību no atkārtotās dzimšanas un nāves. Taču visi tikai aizvien vairāk sasaistās dzimšanas un nāves ritenī. *Bhave 'smin kliśyamānānām avidyā-kāma-karmabhiḥ*. Tas ir citāts no Šrīmad-Bhāgavatamas (1.8.35.) Šeit vienā rindiņā ir aprakstīta visa materiālā esamība. Lūk, tā ir īstena literatūra. Šī viena rindiņa ir nozīmīgāka par tūkstošiem gadu ilgiem zinātniskiem pētījumiem. Šajā pantā ir izskaidrots, kā dzīvā būtne piedzimst šajā pasaulē, no kurienes viņa nāk, kurp viņa dodas, kā viņai ir jādarbojas, un daudzas citas svarīgas lietas. Vārdi *bhave 'smin kliśyamānānām* norāda uz dzīvās būtnes cīņu par eksistenci. Kāpēc notiek šāda cīņa? Avidijas jeb neziņas dēļ. Un kā izpaužas šī neziņa? *Kāma-karmabhiḥ* – dzīvā būtne ir spiesta darboties, lai apmierinātu jutekļus, jeb, citiem vārdiem sakot, atrodas materiālo jutekļu apmierināšanas važās.

Dr. Singhs: Vai tā ir taisnība, ka mūsdienu zinātniskie atklājumi palielina ķermeņa vajadzības, jo zinātnieku vienīgais mērķis ir sagādāt baudu jutekļiem.

Šrīla Prabhupāda: Jā.

Zinātnieku spēles ar vārdiem un vispasaules krīze

Šrīla Prabhupāda: Vēdās ir teikts *yasmin vijñāte sarvam evaṁ vijñātāṁ bhavati* – "Ja cilvēks zina Absolūto Patiesību, tam viņam atklājas arī visas pārējās lietas." Man nav zinātniskā grāda, tomēr es varu izaicināt zinātniekus. Kāpēc? Tāpēc ka es zinu Krišnu, Absolūto Patiesību. *Yasmin sthito na duḥkhena guruṇāpi vicālyate* – "To, kurš ir stingrs Krišnas apziņā, nesatrauks pat vislielākās ciešanas." (Bg. 6.22.) Šrīmad-Bhāgavatamā (1.5.22.) ir pavēstīts: *avicyuto 'rthaḥ kavibhir nirūpito yad uttamaśloka-guṇānuvarṇanam* – "Diženas personības ir nonākušas pie secinājuma, ka Krišnas apziņa ir dzīves pilnība." Lūk, kādas zināšanas ir nepieciešamas. Nevis piecpadsmit gadus nodarboties ar kaut kādiem pētījumiem, izdomāt kādu teoriju un beigās pateikt: "Ak nē, tas nav pareizi – tas ir citādi." Tā nav zinātne; tā ir bērnu spēlēšanās.

Dr. Singhs: Tieši tā viņi atklāj jaunas lietas – nodarbojoties ar pētījumiem.

Šrīla Prabhupāda: Un cik izmaksā šie pētījumi? Tas ir zinātnisks paņēmiens, kā dabūt no citiem naudu. Un nekas vairāk. Citiem vārdiem sakot, tā ir krāpšana. Zinātnieki manipulē ar vārdiem plutons, fons, ūdeņradis un skābeklis, taču kādu gan labumu tas var dot ļaudīm? Ko gan ļaudis, klausoties

šajās vārdu spēlēs, var teikt? Viens zinātnieks kaut ko izskaidro, un tad atnāk cits krāpnieks un izskaidro tieši to pašu, tikai ar citiem vārdiem. Taču pati parādība, par ko tika spriests, nemainās. Kādu gan progresu viņi ir sasnieguši? Viņi ir izdevuši grāmatu kaudzes. Tagad ir grūtības ar benzīnu. To ir radījuši zinātnieki. Ja naftas krājumi izsīks, tad ko šie nelieši zinātnieki darīs? Viņi nav spējīgi atrisināt šo problēmu.

Putekļi, kas maksā miljardu dolāru

Šrīla Prabhupāda: Pašlaik Indijā trūkst ūdens, bet ko zinātnieki dara, lai atrisinātu šo problēmu? Pasaulē ūdens ir papildnam. Tad kāpēc zinātnieki neapgādā ar ūdeni tās vietas, kur tā trūkst? Viņiem nekavējoties ir jāapūdeņo šīs vietas. Taču viņi tā vietā lido uz Mēnesi, putekļiem klātu planētu, lai padarītu to auglīgu. Kāpēc viņi neapūdeņo šo planētu? Jūrās ir pietiekami daudz ūdens, tad kāpēc gan viņi neapūdeņo Sahāras, Arābijas vai Radžastānas tuksnesi? Viņi atbild: "Jā, nākotnē. Mēs pamēģināsim." Lepnuma pārņemti, viņi tūlīt atbild: "Jā, jā. Mēs pamēģināsim." Bhagavad-gītā ir teikts, ka cilvēks, kurš cenšas apmierināt nevajadzīgas vēlmes, zaudē saprātu (*kāmais tais tair hr̥ta-jhānāḥ* (Bg. 7.20.)).

Šis lidojums uz Mēnesi nav nopietna lieta. Tie, kas vēlas nokļūt uz Mēness, ir kā gražīgi bērni. Bērns var raudāt: "Māmiņ, iedod man mēnesi." Tad māte iedod bērnam spoguļi un saka: "Lūdzu, dēliņ, ņem mēnesi." Bērns paņem spoguļi, redz tajā mēnesi un saka: "Ak, man ir mēness." Ļoti nožēlojami, ka tā nav tikai pasaka.

Karandhara: Iztērējuši tik daudz naudas ceļojumam uz Mēnesi un atveduši atpakaļ tikai dažus akmeņus, kosmisko pētījumu vadītāji nolēma, ka tur vairs nav ko darīt.

Brahmānanda Svāmī: Tagad viņi grib lidot uz citu planētu, taču viņiem nav naudas. Šie lidojumi uz citām planētām izmaksā miljoniem un miljardiem dolāru.

Šrīla Prabhupāda: Ļaudis smagi strādā, bet valdība tikai iekasē nodokļus un izšķiež naudu bezjēdzīgos projektos. Pret šādu valdību ļaudīm nevajag izturēties tik iecietīgi, ja viņu grūtā darbā nopelnītā nauda tiek izlietota tik aplamā veidā. Tagad valsts vadītāji ir izdomājuši jaunu blēdību: "Neraizējieties, mēs aizlidosim uz citu planētu. Šoreiz mēs atvedīsim vēl vairāk putekļu. Mēs atvedīsim tonnām putekļu. Jā, mums būs tonnām putekļu."

Dr. Singhs: Viņi domā, ka uz Marsa varētu būt dzīvība.

Šrīla Prabhupāda: Viņi var ticēt vai neticēt. Kāda gan starpība? Te ir dzīvība, taču ļaudis karo. Pieņemsim, ka uz Marsa ir dzīvība. Bez šaubām, uz Marsa ir dzīvība. Taču ko gan mēs no tā iegūsim?

Dr. Singhs: Ļaudis interesē, kas tur notiek.

Šrīla Prabhupāda: Tātad tas nozīmē, ka viņu bērnišķīgās ziņkāres dēļ viņi iztērē milzīgas naudas summas. Vai tas nav smieklīgi? Bet, kad kāda nabadzīga valsts lūdz pēc palīdzības, viņi saka: "Nē, mums nav naudas." Tikai padomājiet!

Sānkhjas filozofija un mūsdienu zinātne

Dr. Singhs: Šrīla Prabhupāda, vai jūs nedaudz nepastāstītu par sānkhjas filozofiju?

Šrīla Prabhupāda: Patiesībā ir divas sānkhjas filozofijas: senā sānkhjas filozofija, kuru sākotnēji mācīja Kungs Kapiladēva, un mūsdienu sānkhjas filozofija, kuru salīdzinoši nesena pagātnē mācīja ateists Kapila. Kunga Kapilas sānkhjas filozofija izskaidro to, kā cilvēks var atbrīvoties no pieķeršanās matērijai un ieraudzīt Kungu Višnu savā sirdī. Šī sānkhja patiesībā ir garīgās kalpošanas ceļš. Taču mūsdienu sānkhjas filozofijā ir runāts vienīgi par materiālās pasaules izpēti, sadalot to dažādos

elementos. Šajā ziņā tā ir tāda pati kā mūsdienu zinātne, kas nodarbojas ar pētījumiem. Vārds "sānhja" nozīmē "skaitīt". Arī mēs kaut kādā ziņā esam sānhjas filozofijas piekritēji, jo mēs uzskaitām materiālos elementus: tā ir zeme, tas ir ūdens, tā ir uguns, tas ir gaiss, tas ir ēters. Tālāk es vēl varu uzskaitīt savu prātu, saprātu un neīsto "es". Taču tālāk par savu "es" es neko atrast nevaru. Taču Krišna saka, ka ir kaut kas pāri neīstajam "es", un tas ir dzīvības spēks. To zinātnieki nezina. Viņi domā, ka dzīvība ir vienkārši materiālo elementu salikums, taču Krišna Bhagavad-gītā (7.5.) to noliedz:

*apareyam itas tv anyān
prakṛtiṁ viddhi me parām
jīva-bhūtān mah-bāho
yayedam dhāryate jagat*

"Bez šīs zemākās enerģijas (zemes, ūdens, uguns, gaisa, ētera, prāta, saprāta un neīstā "es") pastāv cita, Mana augstākā enerģija – dzīvās būtnes, kuras izmanto zemāko, materiālo dabu."

Dr. Singhs: Vai mūsdienu sānhjas filozofija pētī abas enerģijas, augstāko un zemāko?

Šrīla Prabhupāda: Nē. Mūsdienu sānhjas filozofijas piekritēji nepēta augstāko enerģiju. Viņi analizē tikai materiālos elementus tieši tāpat kā zinātnieki. Ne zinātnieki, ne arī sānhjas filozofijas piekritēji neko nezina par garīgo dvēseli.

Dr. Singhs: Tātad viņi pētī materiālos elementus, kam piemīt spēja radīt dzīvību?

Šrīla Prabhupāda: Materiālie elementi neko nerada! Vienīgais radītājs ir dvēsele. Dzīvība nevar rasties no matērijas, un matērija nevar radīt pati sevi. Mēs, dzīvās būtnes, varam sajaukt ūdeņradi ar skābekli, lai radītu ūdeni. Taču matērija viena pati nav apveltīta ar spēju radīt. Ja mēs noliksim pudeli, kas piepildīta ar ūdeņradi, blakus pudelei, kas piepildīta ar skābekli, vai tie savienosies paši par sevi, bez mūsu palīdzības?

Dr. Singhs: Nē, tie ir jāsajauc.

Šrīla Prabhupāda: Protams. Skābeklis un ūdeņradis ir Krišnas zemākā enerģija, taču, kad mēs, augstākā enerģija, sajaucam šīs vielas, no tām var rasties ūdens.

Sākotnējais un tiešais cēlonis

Šrīla Prabhupāda: Zemākā enerģija bez augstākās enerģijas iedarbības ir bezspēcīga. Šī jūra (Šrīla Prabhupāda norāda uz Kluso okeānu) ir klusa un mierīga. Taču tiklīdz to iekustina augstāks spēks, gaiss, tā rodas lieli viļņi. Okeāns pats bez augstāka spēka, ko dod gaiss, nespēj viļņoties. Savukārt gaisu kustina kāds cits, augstāks spēks, un to, savukārt, atkal cits, un pēc tam atkal cits, kamēr mēs nonākam pie Krišnas. Tādam ir jābūt īstenam pētījumam.

Krišna valda pār dabu, tāpat kā lokomotīves vadītājs vada vilcienu. Vadītājs brauc lokomotīvē, kurai ir piekabināts viens vagoniņš, kas velk nākošo, bet aiz šī vagona ir piekabināts vēl viens, utt. Tādā pašā veidā rodas visums. Krišna izdara pirmo grūdienu, un sekojošie ķēdes grūdienu rada un uztur visu kosmisko izpausmi. Tas ir izskaidrots Bhagavad-gītā (9.10.). *Mayādhyakṣena prakṛtiḥ sūyate sacarācaram* – "Materiālā daba darbojas Manā vadībā un izpauž visas kustīgās un nekustīgās būtnes." Un četrpadmitajā nodaļā (14.4.) Krišna saka:

*sarva-yoniṣu kaunteya
mūrtayaḥ sambhavanti yāḥ
tāsām brahma mahad yonir
ahaṁ bīja-pradaḥ pitā*

"Kuntī dēls! Zini, ka Es dodu iespēju piedzimt materiālajā dabā visām dzīvajām būtnēm. Es esmu sēklas devējs tēvs."

Ja es iesēšu banjankoka sēklu, tad no tās pēc kāda laika izaugs milzīgs koks, un tajā nobriedīs miljoniem jaunu sēklu. No katras sēkliņas var izaugt cits koks, kurā atkal būs miljoniem sēklu, utt. Tieši tā Krišna, sākotnējais sēklas devējs tēvs, darbojas kā visa izpaustā sākotnējais cēlonis.

Diemžēl zinātnieki redz tikai tiešo cēloni; viņi nespēj ieraudzīt attālināto cēloni. Vēdās Krišna ir nosaukts par sarva-kārana-kāranu, visu cēloņu cēloni. Tas, kurš zina visu cēloņu cēloni, zina visu. *Yasmin vijñāte sarvam evaṁ vijñātaṁ bhavati* – "Tam, kurš zina sākotnējo cēloni, tūlīt kļūst redzami pakārtotie cēloņi" (Mundaka Upanišada 1.3.). Lai gan zinātnieki meklē sākotnējo cēloni, viņi nepieņem to, kas teikts pilnīgu zināšanu krājumā, Vēdās – to, ka sākotnējais cēlonis ir Dieva Augstākā Personība. Viņi aprobežojas ar savāmniecīgajām, nepilnīgajām zināšanām. Tā ir viņu slimība.

Kosmiskā mašīna

Šrīla Prabhupāda: Zinātnieki nezina, ka pastāv divu veidu enerģijas – zemākā un augstākā – kaut gan viņi katru dienu savā darbā saskaras ar tām abām. Materiālā enerģija nespēj darboties neatkarīgi; tai vispirms ir jāsaskaras ar garīgo enerģiju. Kā gan ļaudis var domāt, ka visa kosmiskā izpausme, kas sastāv tikai no matērijas, ir radusies pati no sevis? Sarežģīta mašīna nedarbojas, kamēr cilvēks, kas to pārziņina, nospiež pogu. Kadiljaks ir jauka mašīna, taču bez vadītāja no tās nav nekāda labuma. Arī materiālais visums ir tāda pati mašīna.

Ļaudis pārsteidz liela mašīna ar daudzām detaļām, taču saprātīgs cilvēks zina, ka pat vissarežģītākā mašīna nestrādās, kamēr neatnāks zinošs cilvēks un nospiež pogu. Kas tad ir svarīgāks – cilvēks vai mašīna? Mūs neinteresē materiālā mašīna, kosmiskā izpausme, bet tās uzraudzītājs Krišna. Tagad jums var rasties jautājums: "Bet kā es varu būt pārliecināts, ka Viņš ir uzraudzītājs?" Krišna saka: *mayādhyakṣeṇa prakṛtiḥ sūyate sacarācaram* – "Manā vadībā darbojas visa kosmiskā izpausme." (Bg. 9.10.) Ja jūs iebilstat: "Nē, Krišna nav kosmiskās izpausmes vadītājs," tad jums ir jāpieņem kāds cits vadītājs un jāiepazīstina mūs ar viņu. Taču to jūs nevarat izdarīt. Tāpēc, ja jums nav sava pierādījuma, tad pieņemiet manu.

Piektā rīta pastaiga

1973. gada 3. maijs

Klusā okeāna krastā netālu no Losandželosas Šrīla Prabhupāda pastaigājas kopā ar Dr. Singhu un Brahmānandu Svāmī.

Neredzamais pilots

Šrīla Prabhupāda: Gandrīz visi ļaudis šajā pasaulē maldīgi uzskata, ka dzīvība rodas no matērijas.

Dr. Singhs: Pašlaik nav neviena, kas iebilstu pret to.

Šrīla Prabhupāda: Tāpēc mums ir jāiebilst. Mēs nedrīkstam pieļaut, ka šī aplamā teorija paliek neatspēkota.

Dr. Singhs: Ļaudis to pieņem tikai tāpēc, ka neviens neiebilst.

Šrīla Prabhupāda: Viņu teorijas ir tīrās mulķības, bet viņi vienalga uzdodas par profesoriem un zinātniekiem. Tam, ka viņi nezina patiesību, noteikti ir jānāk atklātībā. Dzīvība nerodas no matērijas. Matērija rodas no dzīvības. Tā nav tikai teorija; tā ir patiesība. Zinātnieki par pamatu ir pieņēmuši nepareizu teoriju, tāpēc visi viņu slēdzieni un spriedumi ir aplami, un ļaudis no tiem cieš. Kad visas mūsdienu nepareizās zinātniskās teorijas būs izlabotas, ļaudis kļūs laimīgi. Tāpēc mums ir jāapstrīd zinātnieku teorijas un jāuzvar šajā cīņā, citādi viņi tikai maldinās visus sabiedrības locekļus. Matērijas

secīgās izmaiņas ir sešu veidu: dzimšana, augšana, pastāvēšana, blakusproduktu rašanās, panīkums un nāve. Taču dzīvība matērijā, garīgā dvēsele, ir mūžīga, tā nav pakļauta šādām pārmaiņām. Mums liekas, ka dzīvība attīstās un iznīkst, taču patiesībā tā tikai atrodas ķermenī, kas ir pakļauts sešu veidu izmaiņām, un atstāj to, kad ķermenis iet bojā. Pēc vecā ķermeņa nāves dvēsele ieiet jaunā ķermenī. Mēs nomainām savas drēbes, kad tās ir kļuvušas vecas un novalkātas. Gluži tāpat kādu dienu mūsu ķermenis būs kļuvis vecs un nederīgs, un mums būs jāpāriet uz jaunu ķermeni.

Krišna Bhagavad-gītā (2.13.) saka: *dehino 'smin yathā dehe kaumāraṁ yauvanaṁ jarā tathā dehāntara-prāptiḥ* – "Kā iemiesotā dvēsele šajā ķermenī pāriet no bērnības uz jaunību un vecumu, tā nāves brīdī viņa pāriet citā ķermenī." Un dažus pantus tālāk (2.18.): *antavanta ime dehā nityasyoktāḥ śārīṇaḥ*. Šajā pantā teikts, ka bojā iet vienīgi materiālais ķermenis, kas pieder neiznīcināmajai un mūžīgajai dzīvīvajai būtnei. Materiālais ķermenis ir nolemts bojāejai, bet dzīvība ķermenī ir nitja, mūžīga.

Viss darbojas dzīvības spēka ietekmē. Lūk, te ir Klusais okeāns, un šos augstos viļņus kustina dzīvības spēks. Šī lidmašīna (Šrīla Prabhupāda norāda uz lidmašīnu gaisā) lido, bet vai tā ir bez vadības?

Dr. Singhs: To kāds vada.

Šrīla Prabhupāda: Jā. Viss darbojas kāda vadībā. Kāpēc gan nekrietnie zinātnieki to noliedz? Lidmašīna ir liela mašīna, taču tās lidojumu vada necīga garīgā dzirkstelīte, pilots. Vai zinātnieki var pierādīt, ka šis lielais "Boeing-747" var lidot bez mazas garīgās dzirkstelītes vadības? Nē, viņi to nevar. Tajā ir noteikti ir jābūt garīgai dzirkstelītei. Gluži tāpat kā maza garīga dzirkstelīte vada lielu lidmašīnu, liela garīga dzirkstelīte uzrauga visu kosmisko izpausmi.

Aizverot acis uz īstajām problēmām

Šrīla Prabhupāda: Švētāšvatarā Upaniṣadā ir teikts:

*keśāgra-śata-bhāgasya
śatāmśaḥ sādṛśātmakaḥ
jīvaḥ sūkṣma-svarūpo 'yaṁ
saṅkhyātīto hi cit-kaṇaḥ*

Šajā pantā teikts, ka ķermeņa īpašnieks, dvēsele, pēc izmēriem ir kā viena desmittūkstošā daļa no mata galiņa. Tā ir ļoti necīga – kā atoms. Taču šīs atomiskās garīgās enerģijas ietekmē darbojas mans ķermenis. Šī atomiskā garīgā enerģija atrodas ķermenī, tāpēc ķermenis darbojas, un lidmašīna var lidot. Vai tad to ir tik grūti saprast?

Pieņemsim, ka cilvēks uzskata sevi par drosmīgu un stipru. Kāpēc viņš ir drosmīgs un stiprs? Tikai tāpēc, ka viņā ir garīgā dzirkstelīte. Tiklīdz garīgā dzirkstelīte pamet ķermeni, tā spēks un enerģija pazūd, un viņa ķermeni aprij plēsoņas. Ja zinātnieki apgalvo, ka matērija ir dzīvības cēlonis un pirmsākums, tad lai viņi atdzīvina vismaz vienu mirušu cilvēku, piemēram, diženo profesoru Einšteinu. Lai viņi iešļircina dažas ķīmiskās vielas tā, lai vismaz viens miris cilvēks atdzīvojas un atkal sāk darboties. Taču viņi to nevar izdarīt. Viņi nezina atbildes uz tik daudziem jautājumiem, taču viņus vienlīdz sauc par zinātniekiem.

Dr. Singhs: Reizēm, kad mēs saskaramies ar ļoti nopietnu problēmu, mēs cenšamies izturēties pret to nenopietni.

Šrīla Prabhupāda: Jā. Kad pērtiķis ierauga tīģeri savā priekšā, viņš aizver acis, un tīģeris to tūlīt aprij. Tāpat arī zinātnieki, nespēdami atrisināt kādu problēmu, prāto: "Nekas, lai tas tā paliek." Tieši to viņi arī dara, jo mūsu galvenā problēma ir nāve. Nevienam negrib mirt, taču zinātnieki nespēj apturēt nāvi. Viņi par nāvi runā ļoti virspusēji, jo nespēj izglābt no tās nevienu. Mēs nevēlamies mirt, mēs nevēlamies novecot un mēs nevēlamies slimot. Taču kā gan zinātnieki var mums palīdzēt? Viņi neko

nevar izdarīt. Pašas svarīgākās problēmas viņi ir atlikuši sāpus.

Prezidents Šakālis

Šrīla Prabhupāda: Bengāļiem ir pasaka, kas saucas "jaṅgal-kī rājā". Tā ir par šakāli, kas kļuva par meža valdnieku. Visiem ir zināms, ka šakāļi ir ļoti viltīgi. Reiz kāds šakālis ielavījās ciematā un iekrita mucā ar zilo krāsu. Viņš atskrēja atpakaļ uz mežu, bet viņa āda bija kļuvusi zila. Visi zvēri jautāja: "Kas tas ir? Kas tas ir par zvēru?" Pat lauva bija izbrīnījies: "Kungs, mēs nekad agrāk tevi neesam redzējuši. Kas tu esi?" Šakālis atbildēja: "Es esmu Dieva sūtnis." Un meža zvēri sāka godināt šakāli kā Dievu. Taču kādu nakti visi pārējie šakāļi sāka gaudot: "Vaū, vaū, vaū!" Un arī šis šakālis nespēja noturēties klusu, un, atsaucoties uz savu brāļu saucieniem, arī sāka gaudot: "Vaū, vaū, vaū!" Tā viņš atmaskoja sevi, atklādams visiem dzīvniekiem, ka viņš nav nekas cits kā šakālis. Daudzi šakāļi ir tikuši arestēti un atbrīvoti no to amatiem jūsu valdībā.

Brahmānanda Svāmī: Votergeitas skandāls. To sauc par Votergeitas skandālu.

Šrīla Prabhupāda: Atklāti runājot, mūsdienās neviens godīgs cilvēks nevar iekļūt valdībā. Tā tas ir visur. Cilvēks nevar palikt valdībā, ja viņš nav blēdis, negodīgs cilvēks. Tāpēc neviens godīgs cilvēks necinās par vietu valdībā. Taču ko gan mēs varam darīt?

Dr. Singhs: Politiķi ir vislielākie blēži.

Šrīla Prabhupāda: Jā, viņi ir nelieši. Kāds filozofs ir teicis, ka politika ir blēžu nodarbošanās. Indijā notiek tas pats. Tāpēc izdomājiet kaut ko, kā pret to cīnīties. Mums ir jāmaca ļaudīm, ka dzīvība rodas no dzīvības, bet nevis no matērijas. Tas ir jāzina visiem. Mēs par pamatu esam pieņēmuši patiesību, bet zinātnieku pamats ir nepatiesība.

Indijā ļaudis zina parunu: *Satyam eva jāyate* – "Patiesība uzvarēs." Zinātnieki māca aplamas teorijas un dod viens otram medaļas un goda nosaukumus. Mums viņi ir jāatmasko. Viņi tikai maldina citus.

Kādam jābūt zinātnes mērķim?

Dr. Singhs: Nākošajā nedēļā Nobeļa prēmijas laureāts vietējā universitātē lasīs lekciju par vēža slimības cēloņiem.

Brahmānanda Svāmī: Vai zinātnieki zina vēža rašanās cēloni?

Dr. Singhs: Viņiem ir vairākas teorijas.

Šrīla Prabhupāda: Pieņemsim, ka vēža rašanās cēlonis ir zināms. Taču kāds gan no tā ir labums? Pat ja mēs varētu pasargāt cilvēku no vēža, viņš vienalga nedzīvotu mūžīgi. Tas nav iespējams. Cilvēkam būs jāmirst, vai nu ar vēzi, vai bez vēža. Zinātnieki nevar apturēt nāvi. Ja cilvēks nenomirs ar vēzi, viņš var iet bojā nelaimes gadījumā. Īstenas zinātnes mērķis ir atbrīvoties no nāves. Tas ir patiesais zinātnes uzdevums, un Krišnas apziņa ir šāda zinātne. Radīt kaut kādas zāles, ar kurām var izārstēt slimību, vēl nav uzvara. Īstenā uzvara ir kļūt brīvam no visām slimībām. Bhagavad-gītā (8.16.) ir teikts, ka īstenās problēmas ir dzimšana, nāve, vecums un slimības. *Ābrahma-bhuvanāl lokāḥ punar āvartino 'rjuna* – "Visas materiālās pasaules planētas – no zemākās līdz pat augstākajai – ir ciešanu un atkārtotas pārdzimšanas vietas." Ikviens var atbrīvoties no atkārtotās dzimšanas un nāves ciešanām, iegūstot Krišnas apziņu. Mēs ejam šo Krišnas apziņas ceļu un piedāvājam to arī visiem pārējiem. Cilvēks, kas darbojas Krišnas apziņā, pēc materiālā ķermeņa nāves vairs nesaņems jaunu ķermeni, kas ir pakļauts dzimšanai, nāvei, slimībām un vecumam. Lūk, tā ir īstena zinātne.

Sestā rīta pastaiga

1973. gada 7. maijs

Klusā okeāna krastā netālu no Losandželosas Šrīla Prabhupāda pastaigājas kopā ar Dr. Singhu, Brahmānandu Svāmī un citiem mācekļiem.

Ķīmisko vielu rašanās cēlonis – mistiskais spēks

Šrīla Prabhupāda: Zinātnieki apgalvo, ka dzīvības pamatā ir ķīmiskās vielas. Taču patiesībā ir jājautā: "Kas radīja šīs vielas?" Ķīmiskās vielas rada dzīvs organisms, tātad dzīvībai piemīt mistiskas spējas. Piemēram, apelsīnu kokā nobriest apelsīni; katrā apelsīnā ir noteiktas ķīmiskās vielas – citronskābe un citas. Kā ir radušās visas šīs vielas? Tās ir radījis dzīvības spēks šajā kokā. Zinātnieki nespēj atklāt ķīmisko vielu rašanās cēloni. Viņi savus pētījumus ir sākuši ar ķīmiskajām vielām, taču viņi neko nezina par to, kas tās ir radījis. Ķīmiskās vielas ir radījis augstākais dzīvības spēks – Dievs. Dzīvs organisms, piemēram, cilvēks, rada dažādas ķīmiskas vielas, un līdzīgā veidā augstākais dzīvības spēks (Visaugstais Kungs) ir radījis visas vielas, kas atrodas atmosfērā, ūdenī, cilvēku un dzīvnieku ķermeņos un zemē. Šī spēja radīt šīs vielas ir mistiska. Kamēr mēs neatzīstam, ka Dievs Kungs ir apveltīts ar šo mistisko spēju, mēs nespēsīm izprast dzīvības izcelšanās noslēpumu.

Dr. Singhs: Zinātnieki atbildēs, ka viņi nevar ticēt mistiskām spējām.

Šrīla Prabhupāda: Tad viņiem ir jāizskaidro, no kā ir radušās ķīmiskās vielas. Visiem ir skaidrs, ka parasts koks rada dažādas ķīmiskās vielas. Taču kā koks tās rada? Tā kā zinātnieki nespēj atbildēt uz šo jautājumu, viņiem ir jāatzīst, ka dzīvības spēks ir apveltīts ar mistiskām spējām. Es nevaru izskaidrot pat to, kā no mana pirksta aug nags; tas ir pāri manai izpratnes spējām. Citiem vārdiem sakot, mani nagī aug, pateicoties neaptveramai spējai – *acintya-śakti*. Ja parasts cilvēks ir apveltīts ar ačintja-śakti, tad iedomājieties, cik lielā mērā ačintja-śakti piemīt Dievam.

Es esmu apveltīts ar tādām pašām spējām, kādas ir Dieva, taču atšķirībā no Dieva man tās piemīt daudz mazākā mērā. Es varu radīt pavisam nedaudz ķīmisko vielu, turpretī Dievs tās var radīt milzīgos apjomos. Es varu radīt nedaudz ūdens sviedru veidā, taču Dievs var radīt jūras. Izpētot vienu jūras ūdens pilienu, mēs varam uzzināt precīzu visas jūras ķīmisko sastāvu. Gluži tāpat dzīvā būtne ir Dieva neatņemamā daļiņa, un, izpētot dzīvās būtnes, mēs varam sākt izprast Dievu. Dievs ir apveltīts ar neizmērojamām mistiskām spējām. Viņa mistiskās spējas darbojas ātri kā elektrība. Ir tādas mašīnas, kuras darbina elektrība, un tās ir ļoti ērtas – pietiek tikai nospiegt pogu, un tā izdarīs visu, kas vajadzīgs. Arī Dievs tikai sacīja: "Lai rodas pasaule," un pasaule radās. Ja mēs domājam šādā veidā, tad nav grūti izprast, kā darbojas daba. Dievs ir apveltīts ar tik brīnumainām spējām, ka Viņam pietiek tikai pavēlēt, un sākas radīšana.

Brahmānanda Svāmī: Daži zinātnieki nevēlas atzīt Dievu vai ačintja-śakti.

Šrīla Prabhupāda: Tāpēc, ka viņi ir muļķi. Dievs pastāv, un arī Viņa ačintja-śakti pastāv. No kurienes putns gūst spēju lidot? Mēs esam dzīvas būtnes, un putni ir dzīvas būtnes, taču putni lido, jo viņiem ir ačintja-śakti, bet mēs to nevaram. Minēsim citu piemēru: cilvēka sēkla rodas no asinīm. Cilvēka ķermenis ir apveltīts ar mistisku spēju, kas dzimumtiekmes ietekmē pārvērš asinis sēklā. Kā gan tas varētu notikt bez mistiskās spējas? Dzīvās būtnes ir apveltītas ar daudzām un dažādām mistiskām spējām. Govs ēd zāli un dod pienu. Tas ir zināms visiem, taču vai jūs varat paši no zāles klēpīša radīt pienu? Vai jūs to spējat? Jāsecina, ka govys ir apveltīta ar mistisku spēju. Tā ēd zāli un pārvērš to pienā. Vīrieši no sievietēm īpaši neatšķiras, taču vīrietis nevar apēsto pārtiku pārstrādāt pienā, bet sievietes to spēj. Tādas ir šīs mistiskās spējas.

Dr. Singhs: Zinātnieki sacītu, ka dažādos ķermeņos ir dažādi fermenti jeb ķīmiskās vielas, kuru iedarbībā govys ķermenī rodas piens.

Šrīla Prabhupāda: Jā, bet kas ir radījis šos fermentus un iekārtojis šīs norises? To rašanās cēlonis ir mistiskā spēja. Jūs nevariet radīt šos fermentus vai iekārtot šīs norises. Jūs savās laboratorijās nevarat iegūt pienu no sausas zāles. Savā ķermenī jūs ar mistiskās spējas līdzdalību pārvēršat ēdienu asinīs un audos, taču laboratorijā, kur nav mistiskās spējas, jūs nevarat pat iegūt pienu no zāles. Tāpēc jums ir jāatzīst, ka mistiskā spēja ir realitāte.

Mistisko spēju avots

Dr. Singhs: Vai starp ačintja-šakti un mistiskās jogas spējām ir atšķirība?

Šrīla Prabhupāda: Mistiskās jogas spējas ir tā pati ačintja-šakti. Tās neizpaustā veidā ir katrā cilvēkā. Tās var izpaust ikviens. Jogi galvenokārt tiecas izkopt dažādas mistiskās spējas. Jogs var staigāt pa ūdens virsu un nenogrimt. Uz viņu neiedarbojas gravitācijas spēks. Šo mistisko spēju sauc par laghimu. Laghima ir spēks, ar kuru cilvēks var kļūt vieglāks par pūciņu un pārvarēt gravitācijas spēku. Joga tikai izpauž neaptveramās spējas, kas jau atrodas viņā. Šie zēni (Šrīla Prabhupāda norāda uz peldētājiem jūrā) peld, taču es neprotu peldēt. Tomēr potenciāli arī es esmu apveltīts ar prasmi peldēt; man vienkārši ir jātrenējas. Tātad, ja pat cilvēks ir apveltīts ar tik lielām mistiskajām spējām, tad iedomājieties, cik lielā mērā šīs spējas piemīt Dievam! Tāpēc Vēdu rakstos Dievu sauc par Jogēšvaru, kas burtiski nozīmē "visu mistisko spēju valdnieks". Bhagavad-gītā (10.8.) Krišna saka: *aham sarvasya prabhavo mattaḥ sarvaṁ pravartate* – "Es esmu visu garīgo un materiālo pasaulu avots. Viss izplūst no Manis." Ja mēs nepiekrītam šim Dieva Kunga apgalvojumam, tad materiālās dabas rašanos nav iespējams izskaidrot. Dievu nevar izprast, kamēr mēs neticam mistiskajām spējām, bet, ja mēs izpratīsim Dievu zinātniskā veidā, tad mums viss kļūs skaidrs.

Dr. Singhs: Tātad jūs vēlaties teikt, ka zinātne savus pētījumus ir sākusi no vidus, nevis no paša sākuma?

Šrīla Prabhupāda: Jā, tieši tā. Viņi neko nezina par pirmavotu. Zinātnieki iesāk pētījumus ar noteiktu matērijas esamības līmeni – taču no kurienes šī esamība rodas? To viņi nezina, lai gan ir izdarījuši plašus pētījumus. Mums ir jāatzīst, ka visa pirmavots ir Dievs, kas ir apveltīts ar visām mistiskajām spējām un no kura viss izplūst. Dievs Pats Bhagavad-gītā (10.8.) saka: *aham sarvasya prabhavo mattaḥ sarvaṁ pravartate* – "Es esmu visu garīgo un materiālo pasaulu avots. Viss izplūst no Manis." Mūsu viedoklis nav tikai akla ticība; tas visā pilnībā ir zinātniski pamatots. Matērija rodas no dzīvības. Dzīvība ir visa avots, un tās spēja radīt ir neizsmeļama; tajā slēpjas matērijas rašanās noslēpums.

Ja mēs palaidīsim vaļā adatu, tā tūlīt nokritīs zemē, bet putns, kas sver vairākas mārciņas, var lidot gaisā. Mums ir jānoskaidro, kas ir šīs lidotspējas avots. Pētot dabu, mēs varam novērot, ka ikviena dzīvā būtne ir apveltīta noteiktu mistisko spēju. Cilvēks nevar atrasties ūdenī ilgāk par dažām stundām, bet zivs var dzīvot ūdenī visu laiku. Vai tā nav mistiskā spēja?

Dr. Singhs: Man tā šķiet mistiskā spēja, taču zivij tas ir vienkārši.

Šrīla Prabhupāda: Jā. Tas tā ir tāpēc, ka mistiskās spējas nav sadalītas vienādi. Taču Dievs, visa avots, ir apveltīts ar visām mistiskajām spējām. Es esmu saņēmis dažas Viņa mistiskās spējas, tu esi saņēmis citas, un putniem atkal ir savas mistiskās spējas, taču tās visas ir nākušas no viena avota – Dieva.

Ir astoņu veidu mistiskās spējas. Ir laghimas spēja (ar kuru cilvēks var kļūt vieglāks par spalviņu), mahimas spēja (ar kuru cilvēks var kļūt lielāks par kalnu), prāpti spēja (kas dod cilvēkam iespēju paņemt visu, ko viņš vēlas) un īsitvas spēja (ar kuru cilvēks var pakļaut savai varai citas būtnes). Ir vēl citas mistiskās spējas, ar kurām ir apveltīta saule, jo no saules gaismas neizskaidrojamā veidā var rasties visdažādākās lietas. Ja zinātnieki neatzīst mistisko spēju esamību, kā gan viņi var izskaidrot šīs parādības? Viņi tikai runā aplinkus.

Dr. Singhs: Izmanīgie zinātnieki ļoti veikli var pierādīt kaut ko, patiesībā to nemaz nepierādot. Īstam zinātniekam būtu jāizskaidro augstāko, sākotnējo cēloni, t.i., jāizdara pilnīga analīze.

Šrīla Prabhupāda: Jā, kamēr zinātnieks nav atklājis sākotnējo cēloni, viņa nodarbošanos nevar uzskatīt par zinātņi.

Dr. Singhs: Vai tas, kurš zina, ka katra diena tuvina mūs nāvei, ir izpratis mistisko spēju īsto būtību?

Šrīla Prabhupāda: Jā.

Dr. Singhs: Taču parastie ļaudis nedomā, ka viņi mīrs.

Šrīla Prabhupāda: Tā ir viņu muļķība. Mēs mīrstam ik brīdi, taču šāds cilvēks domā: "Es dzīvošu mūžīgi." Patiesībā nāve sākas jau kopš dzimšanas. Mēs izvīrzām sekojošu problēmu: ļaudis mīrst, tāpēc mums ir jāaptur nāve. Taču tā saucamie zinātnieki ne tikai paātrina nāves pienākšanu, bet, vēl jo vairāk, atsakās uzklaut saprātīgus padomus un izlabot savas kļūdas.

Septītā rīta pastaiga

1973. gada 8. maijs

Klusā okeāna krastā netālu no Losandželosas Šrīla Prabhupāda pastaigājas kopā ar Dr. Singhu un citiem mācekļiem.

Krāpnieki un apkrāptie

Šrīla Prabhupāda: Tādi dabas spēki kā gravitācija vai bezsvara stāvoklis ir ačintja-šakti, mistiskās enerģijas, un īstenas zinātnes uzdevums ir izprast šo ačintja-šakti. Izdarīt kāda notikuma novērojumu tikai kādā noteiktā laika posmā ir nezinātniski, jo šādi mēs varam iegūt tikai nepilnīgas zināšanas. Mums ir jāzina, kas ir visa sākums. Ja mēs ar saviem pētījumiem aiziesim pietiekoši tālu, mēs atklāsim, ka dabā viss sākas ar ačintja-šakti. Piemēram, izmantojot smadzenes, otu un krāsas, mēs varam uzzīmēt ziedu. Taču izskaidrot to, kā attīstās visas zemes augi, ir neiespējami. Mēs varam izskaidrot visu par uzzīmēto ziedu, taču īsts zieds nav pilnībā izskaidrojams. Patiesībā zinātnieki nespēj izskaidrot, kā noris bioloģiskā augšana. Viņi tikai žonglē ar tādiem vārdiem kā molekula un hromosoma, taču patiesībā nespēj izskaidrot šo norisi.

Lielākā zinātnieku kļūda ir tā, ka viņi savu teoriju pierādīšanai izmanto induktīvo paņēmienu. Ja zinātnieks ar indukcijas paņēmienu vēlas noskaidrot, piemēram, to, vai visi cilvēki ir mīrstīgi, tad viņam ir jāparbauda, vai starp visiem cilvēkiem nav kāds nemīrstīgais. Zinātnieks saka: "Es nevaru pieņemt apgalvojumu, ka visi cilvēki ir mīrstīgi. Varbūt ir kaut pāris nemīrstīgu cilvēku. Es vēl neesmu redzējis visus cilvēkus. Kā gan es varu atzīt, ka visi cilvēki ir mīrstīgi?" To sauc par induktīvo paņēmienu. Bet deduktīvais paņēmiens nozīmē, ka mēs uzklautām tēvu, skolotāju vai guru, kurš pavēsta, ka cilvēki ir mīrstīgi, un pieņemam šo apgalvojumu.

Dr. Singhs: Tātad zināšanas var iegūt vai nu ar augšupejošo, vai lejupejošo paņēmienu?

Šrīla Prabhupāda: Jā. Ar augšupejošo paņēmienu nekad nevar sasniegt rezultātu, jo šis paņēmiens ir atkarīgs no informācijas, kuru mēs uztveram ar jutekļiem, un jutekļi ir nepilnīgi. Tāpēc mēs pieņemam augšupejošo paņēmienu.

Dievu nevar iepazīt ar induktīvo paņēmienu. Tāpēc Viņu sauc par Adhokšadžu; šis vārds nozīmē "tas, kuru nevar iepazīt ar jutekļiem". Zinātnieki noliedz to, ka Dievs pastāv, jo mēģina izprast Viņu ar saviem jutekļiem. Bet Dievs ir Adhokšadža! Tieši tāpēc zinātnieki neko nezina par Dievu – viņi nezina paņēmienu, kas ļauj iepazīt Dievu. Lai izprastu pār pasaulīgo zinātņi, cilvēkam ir jāiet pie īstena garīgā

skolotāja, pazemīgi jāuzklausā viņš un jākalpo viņam. Kungs Krišna to izskaidro Bhagavad-gītā (4.34.): *tad viddhi pranipātena paripraśnena sevayā.*

Turpretī zinātnieki dara visu pilnīgi pretēji. Viņi neiet pie garīgā skolotāja, bet paši mēģina ieņemt šo stāvokli. Viņi raksta grāmatas un izvirza hipotēzes: "Kādā noteiktā matērijas attīstības stadijā radās dzīvība." Taču neviens nejautā: "Kā gan šie nelieši to zina?" Neviens neiebilst pret šiem apgalvojumiem. Šādi ar daudziem trūkumiem apveltīti zinātnieki mēģina uzdoties par skolotājiem.

Dr. Singhs: Ļaudis var ieibilst, ka viņi ir izdarījuši atklājumus ar sava saprāta palīdzību.

Šrīla Prabhupāda: Kā gan jūs varat uzticēties zinātnieka saprātam? Ikvienu zinātnieka jutekli ir nepilnīgi, viņš ir pakļauts maldiem, viņš kļūdās un krāpj citus. Viņam nav stingru zināšanu, un tomēr viņš uzdodas par skolotāju. Tā ir krāpšana. Un ļaudis ir tik lieli muļķi, ka tic šādiem skolotājiem. Mans Guru Mahārādža reiz sacīja: "Mūsdienu sabiedrība sastāv no krāpniekiem un apkrāptajiem." Diemžēl apkrāptie slavina krāpniekus, bet mazi krāpnieki godina lielus krāpniekus. Cik gan liela vērtība būtu tam, ka pie manis atnāktu bars ēzeļu un sāktu runāt slavas vārdus: "Cik lieliski! Tu esi Džagad-guru!" Turpretī cienījama vai izglītota cilvēka izteikti slavas vārdi ir nozīmīgi. Taču parasti gan tie, kas slavina citus, gan paši slavinātie atrodas neziņā. Vēdās par to ir teikts: *saṁstutaḥ puruṣaḥ paśuḥ* – "Lielu dzīvnieku slavina mazāks dzīvnieks."

Līdzjūtība

Šrīla Prabhupāda: Likumi krāpj, medicīna krāpj un valdība krāpj. Augstākos valdības ierēdņus apsūdz par kukuļņemšanu. Ja valdības pārstāvji un policisti ņem kukuļus, vai tāda sabiedrība ir uzskatāma par veselu? Ļaudis par saviem vadītājiem ievēl deputātus, kuri sola tiem laimi. Taču tā kā laime ir *māyā* (maldi), viņi nespēj izpildīt savu solījumu, un sabiedrība kļūst blēžu pilna. Kamēr vien ļaudis vēlēšies šo maldīgo laimi, viņi atkal un atkal ievēlēs šādus negodīgus vadītājus.

Vaišnavs vienmēr jūt līdzīgi visiem šiem nesaprātīgajiem ļaudīm. Diženais vaišnavs Prahlāda Mahārādža veltīja Kungam šādu lūgšanu: "Dārgais Kungs! Man pašam nav nekādu raižu. Es vienmēr esmu iegrimis domās par Tavu pārpasaulīgo darbību, un tāpēc man viss ir skaidrs. Taču man ir ļoti žēl to grēcīgo ļaužu, kas darbojas, lai sasniegtu maldīgo laimi."

Vaišnavs domā tikai par to, kā padarīt ļaudis laimīgus. Viņš zina, ka ļaudis vēlēti tiecas pēc tā, ko nekad nevar sasniegt. Ļaudis meklē šo maldīgo laimi piecdesmit vai sešdesmit gadus, taču tad viņiem ir jāmirst, lai gan darbs vēl nav pabeigts, neko nezinot par to, kas tos gaida pēc nāves. Patiesībā viņi ir kā dzīvnieki, jo arī dzīvnieki nezina neko par savu nākošo dzīvi. Dzīvnieks nespēj izprast ne dzīves vērtību, ne arī to, kāpēc viņš šeit atrodas. Atrodies maijas varā, viņš tikai ēd, guļ, kopojas, aizsargājas un mirst. Tas arī ir viss. Nesaprātīgie dzīvnieki (un arī dzīvnieciskie cilvēki) visu savu dzīvi smagi strādā, lai nodarbotos tikai ar šīm piecām lietām: ēst, gulēt, kopoties, aizsargāties un mirt. Tāpēc vaišnava uzdevums ir mācīt ļaudīm, ka pastāv Dievs, ka mēs esam Viņa kalpi un ka mēs varam baudīt mūžīgu, svētlaimes pilnu dzīvi, kalpojot Dievam Kungam un izkopjot mūsu mīlestību uz Viņu.

Ārpus krātiņa

Dr. Singhs: Bet vai dzīvībai būtnei nav nepieciešamas materiālas lietas, kamēr tā dzīvo materiālajā pasaulē?

Šrīla Prabhupāda: Nē. Dzīvā būtne ir pilnībā garīga, tāpēc tai nav vajadzīgas materiālas lietas. Bet, tā kā būtnes prāts ir slims, tā uzskata, ka nevar iztikt bez matērijas. Materiālajā pasaulē dzīvā būtne ir saistītā stāvoklī. Vārds "saistīts" nozīmē, ka būtne ir pieķērusies materiālajam ķermenim un šī ķermeņa priekiem un ciešanām. Saistītā dzīvā būtne ir kā dzērājs, kurš var dzīvot arī bez dzeršanas,

tomēr domā: "Bez dzeršanas es nomiršu." To sauc par maiju jeb maldiem. Vai tad dzērājs, nedabūjis dzert, nomirs?

Dr. Singhs: Nē. Taču, ja cilvēks neēdīs, tad gan viņš nomirs.

Šrīla Prabhupāda: Arī tā nav gluži patiesība. Vakar mēs runājām par Raghunāthu dāsu Gosvāmī. Dzīves beigās viņš gandrīz nemaz neēda un negulēja. Viņš katru trešo vai ceturto dienu izdzēra tikai nedaudz paniņu, diennaktī viņš divdesmit divas stundas bija aizņemts savā darbā, bet divas stundas gulēja. Un reizēm viņš vispār negulēja. Mums uzreiz rodas jautājums: "Kā gan viņš varēja izdzīvot?" Bet Raghunātha dāsa Gosvāmī dzīvoja simts gadus. Viņš neinteresējās par ēšanu, gulēšanu, kopošanos un aizsargāšanos, tomēr viņš dzīvoja. Viņš varēja atrasties šādā stāvoklī, jo bija tīrs Krišnas bhakta un pilnībā apzinājās, ka dvēsele ir mūžīga un neatkarīga, lai gan pašlaik tā atrodas ķermeņa krātiņā, kas patiesībā tai nav vajadzīgs. Putnu var ielikt krātiņā. Vai viņš dzīvo tikai tāpēc, ka atrodas krātiņā? Putns, kas neatrodas krātiņā, ir brīvs. Ļaudis domā, ka, atrodoties ķermeņa krātiņā, viņi ir laimīgi. Tas ir pilnīgi nepareizi. Patiesībā, nonākot ķermeniskajā ieslodzījumā, mūs kļūstam bailu pilni. Taču tiklīdz mēs šķīstām savu esamību (mums pat nevajag pamest savus ķermeņus) mēs tūlīt iegūstam abhajas īpašību, t.i., brīvību no bailēm.

*brahma-bhūtaḥ prasannātmā
na śocati na kāṅkṣati
samaḥ sarveṣu bhūteṣu
mad-bhaktiṁ labhate parām (Bg. 18.54.)*

Mēs vienā mirklī varam atmodināt sevī sākotnējo, garīgo esamību, kurā mēs esam brīvi no bailēm, neko nenožēlojam un nevēlamies materiālas lietas.

Dr. Singhs: Tomēr zinātnieki vēlētos dzirdēt vairāk pierādījumu tam, kā dzīvā būtne var būt neatkarīga no materiālām lietām.

Šrīla Prabhupāda: Kamēr mēs atrodamies saistītā stāvoklī, tikmēr mēs esam atkarīgi no matērijas. Piemēram, cilvēks no Āfrikas ir atkarīgs no sava ķermeņa ierobežojumiem, jo viņš nevar izturēt šo auksto laiku. Viņš izjūt ciešanas. Taču ir šeit ir daudz ļaužu (Šrīla Prabhupāda norāda uz bērniem, kas spēlējas pludmalē), kurus aukstums netraucē. Spēja to paciest ir atkarīga tikai no katra saistītā stāvokļa.

Saistītā būtne domā par visu, vadoties no priekšstata par divējādībām, piemēram, karstumu un aukstumu, sāpēm un prieku. Taču, kad būtne sasniedz atbrīvi, tā atbrīvojas no šādām saistītās dzīves domām. Garīgā dzīve nozīmē sasniegt atbrīvi no saistītā stāvokļa – pacelties līdz brahma-bhūtas līmenim. Tā ir dzīves pilnība. Atrasties sasaistītā stāvoklī nozīmē to, ka dzīvā būtne, kas patiesībā ir mūžīga, savas piesaistības dēļ uzskata, ka dzimst, slimo un noveco. Taču dzīvā būtne nenoveco. Ajo nityaḥ śāśvato 'yaṁ purāṇo. Tas ir izskaidrots Bhagavad-gītā (2.20.). Dzīvā būtne ir mūžīga (nityaḥ), tas nozīmē, ka tai nav sākuma un tā ir vienmēr jauna (śāśvato 'yaṁ purāṇaḥ). Dzīvā būtne, kas ir brīva no saistītās dzīves važām, nekad nenoveco, tāpat kā Krišna. Krišna ir aprakstīts Brahma-samhitā (5.33.) – *advaitam acyutam anādim ananta rūpam ādyam purāṇa-puruṣam nava-yauvanam ca*. Šis pants nozīmē to, ka Krišna ir visvecākā personībā, sākotnējā personība, taču Viņš nekad nenoveco. Viņš vienmēr izskatās kā divdesmitgadīgs jaunielis, jo Viņš ir pilnībā garīgs.

Astotā rīta pastaiga

1973. gada 11. maijs

Klusā okeāna krastā netālu no Losandželosas Šrīla Prabhupāda pastaigājas kopā ar Dr. Singhu un citiem mācekļiem.

Apziņas evolūcija

Dr. Singhs: Šrīla Prabhupāda, es Bhagavad-gītā izlasīju, ka visi 8400000 dzīvo būtņu veidi tika radīti vienlaicīgi. Vai tā ir taisnība?

Šrīla Prabhupāda: Jā.

Dr. Singhs: Vai tas nozīmē, ka dažas dzīvās būtnes, neizejot evolūcijas ceļu, uzreiz iemiesojās cilvēciskajos dzīvības veidos?

Šrīla Prabhupāda: Jā. Dzīvās būtnes, kas mīt viena veida ķermeņos, pāriet citādos ķermeņos. Šie veidoli jau pastāv. Dzīvā būtne vienkārši pāriet citā ķermenī, tāpat kā cilvēks atstāj vienu dzīvokli, lai pārceļtos uz citu. Ir pirmās šķiras dzīvokļi, otrās šķiras dzīvokļi un arī trešās šķiras dzīvokļi. Cilvēks var pārceļties no zemākās šķiras dzīvokļa uz pirmās šķiras dzīvokli. Cilvēks paliek tas pats, taču tagad, atbilstoši viņa iespējām maksāt jeb karmai, viņš var apmesties daudz labākā dzīvoklī. Īstenā evolūcija nenozīmē materiālā ķermeņa attīstību, tā ir apziņas pilnveidošanās. Vai tas ir skaidrs?

Dr. Singhs: Es domāju, ka jā. Vai jūs gribat teikt, ka tam, kurš nonāk kādā zemākā dzīvo būtņu veidā, ir jāatgriežas augstākā stāvoklī, pamazām izejot cauri visiem dzīvo būtņu veidiem?

Šrīla Prabhupāda: Jā. Es jau minēju šo piemēru – tiklīdz jums ir vairāk naudas, jūs varat pārceļties uz labāku dzīvokli. Taču šis dzīvoklis jau pastāv. Zemākās šķiras dzīvoklis nekļūst par augstākās šķiras dzīvokli. Darvina teorija ir muļķības. Viņš teiktu, ka vecais dzīvoklis ir kļuvis par pirmās šķiras dzīvokli. Mūsdienu zinātnieki uzskata, ka dzīvība ir radusies no matērijas. Viņi apgalvo, ka pirms miljoniem gadu bija tikai matērija, bet dzīvības nebija. Mēs to nepieņemam. No šīm divām enerģijām, dzīvības un matērijas, dzīvība jeb gars ir sākotnējā, augstākā enerģija, bet matērija ir zemākā, pakārtotā enerģija.

Dr. Singhs: Vai šīs enerģijas pastāv vienlaicīgi?

Šrīla Prabhupāda: Jā, taču gars ir neatkarīga enerģija, bet matērija ir pakļauta. Lūk, piemēram, es varu dzīvot bez rokām vai kājām. Ja man amputētu rokas vai kājas, es turpinātu dzīvot. Tādējādi es neesmu atkarīgs no rokām un kājām; kājas un rokas ir pakļautas man, garīgajai dvēselei, kas atrodas ķermenī.

Dažādo ķermeņa veidu izcelšanās

Dr. Singhs: Vai dzīvība un matērija rodas vienlaicīgi?

Šrīla Prabhupāda: Nē. Patiesībā tās nekad "nerodas". Tās jau pastāv. Mums šķiet, ka kaut kas "rodas", tikai tāpēc, ka mēs dzīvojam šajā ierobežotajā pasaulē, kur, kā mēs zinām, visam ir sākums. Tāpēc mēs domājam, ka visam ir "jārodas". Taču patiesībā matērija un gars jau pastāv. Piedzimis šajā pasaulē, es uzskatu, ka mana dzimšana ir pasaules sākums. Taču pasaule jau pastāv. Ir vēl cits piemērs par uguni. Ja mēs iededzam uguni, vai gaisma un siltums rodas pēc tam? Nē. Gaisma un siltums parādās vienlaicīgi ar uguni iedegšanos. Taču, ja es domātu, ka tagad te deg uguns, bet, lai būtu gaisma un siltums, ir vēl nedaudz jāpagaida, vai tas nebūtu muļķīgi?

Dr. Singhs: Taču uguns ir siltuma un gaismas avots.

Šrīla Prabhupāda: Jā, taču siltums un gaisma parādās vienlaicīgi ar uguni. Gluži tāpat mūžīgās dzīvās būtnes ir apveltītas ar daudzām vēlmēm, kas tām ir piemītušas kopš neatminamiem laikiem. Un visi dažādie dzīvo būtņu veidi, kas pastāv lai apmierinātu to dažādās mūžīgās vēlmes, arī ir mūžīgi.

Dr. Singhs: Un dzīvajām būtnēm ir jādzīvo dažādos ķermeņos saskaņā ar to vēlmēm?

Šrīla Prabhupāda: Jā. Piemēram, valdība ierīko cietumu, jo zina, ka valstī būs noziedznieki. Cietums jau

pastāv, pirms vēl policija ir noķērusi kādu likumpārkāpēju un sodījusi viņu. Dievs ir Sarva-gja, Viņš zina visu. Viņš zina, ka dažas dzīvās būtnes rīkosies grēcīgi un nostāsies pret kalpošanu Viņam. Dievs arī zina dzīvo būtņu dažādās vēlmes, kuras tās izpauž materiālajā pasaulē atbilstoši materiālās dabas trīs īpašībām. Tāpēc Dievs, lai dotu vietu visām saistītajām dvēselēm, jau no paša sākuma rada visus dažādos dzīvības veidus.

Materiālās dabas trīs īpašības ir *sattva-guṇa* (skaidrība), *rajo-guṇa* (kaislības) un *tamo-guṇa* (neziņa). Visa dažādība materiālajā pasaulē rodas no šīm trim īpašībām, kas savienotas dažādās attiecībās, līdzīgi tam, kā miljoniem toņu var iegūt, sajaucot trīs pamatkrāsas (zilo, sarkano un dzelteno). Daba ļoti prasmīgi vada šos procesus. Bhagavad-gītā (3.27.) teikts: *prakṛteḥ kriyamāṇāni guṇaiḥ karmāṇi sarvaśaḥ* – "Visu dara materiālās dabas īpašības." Šīs dabas īpašības izpaužas dažādos dzīvo būtņu veidos – augos, kokos, ūdens dzīvniekos, cilvēkos, padievos, kaķos, suņos un daudzos citos, kuru pavisam ir astoņi miljoni četrsimt tūkstoši.

Visaugstais Kungs izvēršas ikvienas būtnes sirdī kā Paramātma jeb Virsdvēsele. Virsdvēsele nav materiāla personība, lai gan atrodas ķermenī – Tā ir ķermeņa sākotnējais radītājs. Siltums un gaismas ir saules enerģijas, tāpēc saulei nekad nevar būt "karsti". Gluži tāpat Paramātmai, kas ir gan materiālo, gan garīgo enerģiju avots, nav starpības starp garīgo un materiālo. Reizēm mums šķiet, ka mākoņi aizklāj sauli, taču patiesībā tā ir mūsu nepilnīgā uztvere. Uz šīs planētas mēs varam redzēt gan saules starus, gan mākoņus, taču, lai gan pati saule var radīt arī mākoņus, uz tās vienmēr ir tikai saules stari. Arī tas, ka matērija atšķiras no gara, ir tikai mūsu uztvere, taču Dievs to redz citādi. Viņš ir vienmēr garīgs, neatkarīgi no tā, vai Viņš ierodas tā saucamajā materiālajā ķermenī vai garīgajā veidolā. Dievam Kungam matērija un gars ir viens un tas pats, jo Viņš ir enerģijas avots. Viņš var pārvērst matēriju garā un garu matērijā.

H₂O plus mistiskā spēja

Dr. Singhs: Zinātnieki un ķīmiķi domā, ka dzīvības rašanās ir atkarīga no noteiktiem materiālajiem elementiem. Viņi māca, ka šie elementi ir ogleklis, ūdeņradis, slāpekļis un skābeklis, un savienojoties tie rada dzīvās būtnes. Bet Vēdās ir teikts, ka dzīvā būtne var attīstīties tikai tad, ja gars ieiet šajos ķīmiskajos elementos, kuri pastāv jau iepriekš. Vai tas ir pareizi?

Šrīla Prabhupāda: Jā. To var paskaidrot ar piemēru. Zemē ir viss, kas vajadzīgs augiem, lai tie varētu augt, taču tajā vispirms ir jāieliek sēkla. Arī mātes klēpī ir viss, kas nepieciešams jauna ķermeņa attīstībai, bet vispirms tēvam ir jāieliek tajā sēkla, tikai tad tajā sāks veidoties bērns. Suņa klēpī veidojas suņa ķermenis, cilvēka klēpī – cilvēka ķermenis. Kāpēc? Tāpēc, ka klēpī jau ir visas nepieciešamās sastāvdaļas.

Mans ķermenis satur noteiktu daudzumu vielu, skudras ķermenis satur daudz mazāk vielu, bet zilonis ķermenī šo vielu ir daudz vairāk. Ja es varu radīt daudz vairāk ķīmisko vielu nekā skudra, bet zilonis var radīt vēl vairāk, tad iedomājieties, cik daudz ķīmisko vielu var radīt Dievs! Lūk, ar to ir jāsāk zinātniekiem. Viņi spēj izskaidrot ūdens rašanos. Tas notiek, ūdeņradim savienojoties ar skābekli. Bet viņi nespēj izskaidrot, no kurienes radās šīs vielas. No kurienes gan radās milzīgie ūdeņraža un skābekļa daudzumi, kas bija vajadzīgi, lai rastos okeāni? Zinātnieki nespēj uz to atbildēt. Taču mēs zinām atbildi. Nepieciešamais ūdeņradis un skābeklis atrodas virāt-rūpas, Kunga kosmiskā veidola ķermenī. Kāpēc gan zinātnieki nespēj saprast šo vienkāršo patiesību? Savienojoties ūdeņradim un skābeklim, radās ūdens, kas piepildīja jūras. Gan Krišnas bhaktas, gan zinātnieki pieņem to kā patiesību. Taču zinātniekus pārsteidz tas, ka milzīgie ūdeņraža un skābekļa daudzumi ir radušies ar ačintja-šakti jeb Kunga neaptveramās mistiskās spējas palīdzību.

"Dzīvības" definīcija

Dr. Singhs: Es esmu ievērojis, ka zinātnieki strīdas par kritērijiem, kā atšķirt "dzīvo" no "nedzīvā". Daži zinātnieki uzskata, ka būtne, kas var vairoties, ir dzīva. Tāpēc viņi apgalvo, ka ir radījuši dzīvību, jo noteiktas laboratorijā radītas sarežģītas DNS molekulas var dalīties, t.i., tās pašas var radīt citas šādas ķēžveida molekulas. Daži zinātnieki uzskata, ka šīs DNS molekulas ir dzīvas, bet citi to noliedz.

Šrīla Prabhupāda: Viens zinātnieks apgalvo vienu, bet cits kaut ko citu, tāpēc viņu zināšanas noteikti ir nepilnīgas.

Dr. Singhs: Vai mēs varam dot šādu definīciju: dzīvs ir tas, kam ir apziņa, bet nedzīvs – kam nav apziņas?

Šrīla Prabhupāda: Jā, ar to arī atšķiras dzīvais no nedzīvā. Krišna Bhagavad-gītā (2.17.) saka: *avināsi tu tad viddhi yena sarvam idaṁ tatam* – "Tas, kas caurstrāvo visu ķermeni, ir neiznīcināms." Ikvienam ir skaidrs, kas ir tas, kas caurstrāvo ķermeni – tā ir apziņa. Mēs saņemam noteikta veida ķermeni atbilstoši tam, kāda ir mūsu apziņa nāves brīdī. Persona, kurai ir suņa apziņa, saņems suņa ķermeni, bet cilvēks ar dievišķu apziņu kļūs par padievu.

Dr. Singhs: Vai tā ir garīgās dvēseles vēlme?

Šrīla Prabhupāda: Jā. Krišna atļauj ikvienam saņemt tādu ķermeni, kādu viņš vēlas:

*yānti deva-vratā devān
pitṛn yānti pitṛ-vratāḥ
bhūtāni yānti bhūtejyā
yānti mad-yājino 'pi mām*

"Kas godina padievis, tas piedzimst pie padieviem, kas godina senčus, tas aiziet pie senčiem; kas godina garus un spokus, tas arī par tādu piedzimst, bet, kas godina Mani, tas dzīvo ar Mani." (Bg. 9.25.)

Kāpēc Darvina teorija ir aplama

Dr. Singhs: Ja cilvēks nenasniedz atbrīvi, vai viņam ir jāiziet cauri visiem 8400000 dzīvo būtņu veidiem, lai atkal kļūtu par cilvēku?

Šrīla Prabhupāda: Nē. Tikai dzīvajām būtnēm zemākajos dzīvības veidos ir jāpildnveidojas soli pa solim, jo šajos apstākļos būtņi vada dabas likumi. Cilvēks savukārt ir apveltīts ar attīstītu apziņu – viņam ir izšķiršanas spēja. Tāpēc tas, kam ir augsti attīstīta apziņa, nesaņems suņa vai kaķa ķermeni; viņš atkal saņems cilvēka ķermeni.

*prāpya puṇya-kṛtām lokān
uṣitvā śāśvatīḥ samāḥ
śucīnām śrīmatām gehe
yoga-bhraṣṭo 'bhijāyate*

Šajā pantā (Bg. 6.41.) vārds *yoga-bhraṣṭaḥ* nozīmē "cilvēks, kas ir nodarbojies ar jogu, taču kaut kāda iemesla dēļ nav sasniedzis augstāko mērķi". Viņam vairs nav jāevolucionē; viņš atkal saņem cilvēka ķermeni. Viņam nav jāpiedzimst kaķa vai suņa ķermenī. Jau tika runāts par to, ka, vairāk samaksājot, mēs varam iegūt labāku dzīvokli. Jums nav vispirms kādu laiku jāpadzīvo zemākās šķiras dzīvoklī.

Dr. Singhs: Tas, ko jūs teicāt, ir pilnīgā pretrunā ar Darvina evolūcijas teoriju.

Šrīla Prabhupāda: Darvins ir krāpnieks. Ko gan vērtā ir viņa teorija? Mēs nevēlamies pat dzirdēt par Darvina filozofiju. Jo mazāk mēs zinām par Darvina filozofiju, jo vairāk mēs pilnveidojamies garīgajā apziņā.

Dr. Singhs: Daudzi zinātnieki apšaubā Darvina teorijas. Taču Darvina piekritēji apgalvo, ka dzīvība radās no matērijas; sākumā izveidojās vienkāršas organismi, kas vēlāk attīstījās par daudzšūnu organismiem. Viņi uzskata, ka radīšanas sākumā nebija augstāk attīstīto dzīvības veidu – dzīvnieku un cilvēku.

Šrīla Prabhupāda: Darvins un viņa sekotāji ir krāpnieki. Ja sākotnēji nebija augstāk attīstīto dzīvības veidu, tad kāpēc tie pastāv tagad? Un kāpēc joprojām pastāv zemākie dzīvības veidi? Piemēram, kāpēc mēs uz zemes varam sastapt gan saprātīgu cilvēku, gan nesaprātīgu ēzeli? Kāpēc gan abas šīs dzīvās būtnes pastāv vienlaicīgi? Kāpēc ēzeļi nav attīstījušies tālāk un izzuduši? Kāpēc nekad nav redzēts, ka pērtiķis laistu pasaulē cilvēku? Darvina teorija par to, ka cilvēki parādījās tādā un tādā ērā, ir muļķības. Bhagavad-gītā ir teikts, ka mēs varam piedzimt jebkura veida ķermenī, un tas ir atkarīgs no mūsu tieksmēm. Reizēm es ceļoju uz Ameriku, reizēm uz Austrāliju, bet citreiz uz Āfriku. Šīs pasaules daļas jau pastāv. Es tikai ierodos tajās. Ja es ierodos Amerikā, tas nenozīmē, ka es esmu radījis Ameriku vai pats kļuvis par Ameriku. Daudzās valstīs es nekad neesmu bijis. Vai tas nozīmē, ka tās nepastāv? Zinātniekiem, kas atbalsta Darvinu, nav pat veselā saprāta, kas piemīt cilvēkiem. Bhagavad-gītā ir skaidri teikts, ka visi dzīvības veidi pastāv vienlaicīgi, un mēs pēc savas vēlēšanās varam piedzimt jebkura veida ķermenī. Ja vēlamies, mēs varam arī atgriezties Dieva valstībā. To visu Kungs Krišna skaidri pavēsta Bhagavad-gītā.

Devītā rīta pastaiga

1973. gada 13. maijs

Čeviothilzas parks, Losandželosa

Šrīla Prabhupāda pastaigājas kopā ar Dr. Singhu, Karandharu dāsu adhikārī un citiem mācekļiem.

Cilvēku un dzīvnieku pārdzimšana

Šrīla Prabhupāda: Tā sauktie zinātnieki balstās uz savu viltus teoriju. Krišna saka: *aham sarvasya prabhavaḥ* – "Es esmu visa sākums." (Bg. 10.8.) Krišna ir dzīvība; Krišna nav nedzīvs akmens.

Dr. Singhs: Tātad matērijas rašanās cēlonis ir dzīvība.

Šrīla Prabhupāda: Jā, matērija rodas tikai no dzīvības; mans ķermenis aug, pateicoties man, garīgajai dvēselei. Ķermeni var salīdzināt, piemēram, ar šo mēteli, ko es esmu uzvilcis un kas ir pašūts atbilstoši mana ķermeņa izmēriem. Taču, ja es sāktu uzskatīt, ka es esmu mēteli, tad es būtu muļķis.

Kāds māceklis: Šrīla Prabhupāda, mineralogi ir pierādījuši, ka kalni aug, nogulsējoties iežiem. Vai tas notiek garīgās dvēseles ietekmē?

Šrīla Prabhupāda: Jā. Arī šī augšano notiek, pateicoties garīgajai dvēselei, Virsdvēselei. Šrīmad-Bhāgavatamā ir teikts, ka kalni ir Dieva kauli, un zāle ir mati uz Viņa ķermeņa. Šajā ziņā Dievam ir vislielākais ķermenis.

Dr. Singhs: Šrīla Prabhupāda, ar ko atšķiras dvēseles pārdzimšana dzīvniekiem no tā, kā tā notiek ar cilvēkiem?

Šrīla Prabhupāda: Dzīvnieku dvēseles pārdzimst tikai attīstītākos ķermeņos, tās evolucionē augšup, turpretī cilvēki var pārceļot gan uz augstākiem, gan uz zemākiem dzīvības veidiem. Dzīvā būtne saņem ķermeni atbilstoši tās vēlmei. Zemākiem dzīvniekiem ir viena veida vēlme, taču cilvēkiem ir tūkstošiem un miljoniem vēlmju – gan dzīvniecisku, gan cilvēka cienīgu. Saskaņā ar dabas likumu dvēseles, kas atrodas zemākajos dzīvības veidos, pārdzimst augstākos ķermeņos – pēc dzīvnieku ķermeņiem tās saņem cilvēku veidolus. Taču, ja mēs, ieguvuši cilvēka ķermeni, necenšamies iegūt

Krišnas apziņu, tad mēs varam atkal nokļūt kaķa vai suņa ķermenī.

Nirvāna

Dr. Singhs: Zinātnieki neko nezina par to, ka dzīvā būtne var pacelties vai nolaisties pa evolūcijas kāpnēm.

Šrīla Prabhupāda: Tāpēc es viņus saucu par blēžiem. Viņi neko nezina, tomēr stādās priekšā kā zinātnieki. Īsteno zinātni ir pavēstījis Krišna Bhagavad-gītā (9.25.): *yānti deva-vratā devān pitṛn yānti pitṛ-vratāḥ*. Tas, kādu ķermenī cilvēks saņems nākošajā dzīvē, ir atkarīgs no tā, ko cilvēks godina šajā dzīvē. Taču, ja cilvēks godina Krišnu, viņš uz visiem laikiem izklūst no dvēseles atkārtotās pārdzimšanas loka. *Yaṁ prāpya na nivartante tad dhāma* – "Kad cilvēks sasniedz Manu augstāko mājvietu, viņš vairs nekad neatgriežas (šajā materiālajā, dzimšanas un nāves pasaulē)." (Bg. 8.21.) Nokļūšana garīgajā valstībā (*saṁsiddhiṁ paramām*) ir cilvēka dzīves augstākā pilnība. Lasiet Bhagavad-gītu – tajā ir viss. Taču zinātnieki neko nezina par šo pilnību; viņi netic pat tam, ka dzīvā būtne atšķiras no rupjā ķermeņa.

Dr. Singhs: Viņi vispār neapskata dzīvās būtnes; viņi runā tikai par ķermeņiem.

Māceklis: Viņu uzskati ir ļoti līdzīgi budisma filozofijai. Budisti uzskata, ka ķermenis ir kā māja. Māja ir celta no baļķiem, un gluži tāpat ķermenis sastāv no materiālajiem elementiem. Ķermeņa nāvi var salīdzināt ar mājas sabrukšanu. No mājas paliek pāri tikai baļķi un dēļi, mājas vairs nav, un arī ķermenis sadalās materiālajos elementos, tā vairs nav, un vairs nav arī dzīvības.

Šrīla Prabhupāda: Šo stāvokli sauc par nirvānu. Un tad no šiem elementiem var uzcelt jaunu māju vai izveidot jaunu ķermenī. Tas ir budisms. Budistiem nekas nav zināms par dvēseli.

Māceklis: Daži zinātnieki apstrīd to, ka ķermenī ir dvēsele. Par pierādījumu viņi izmanto slieku. Ja slieku pārcērt uz pusēm, tad abas daļas turpina dzīvot. Viņi apgalvo, ka ķermeņa dzīvotspēja nav atkarīga no dvēseles, jo kā gan tā sliekas daļa, kurā nepalika dvēsele, var turpināt dzīvot? Bet varbūt sliekas ķermenī ir divas dvēseles?

Šrīla Prabhupāda: Nē. Tas vienkārši norāda uz to, ka otrā sliekas ķermeņa pusītē ir iegājusi jauna dvēsele.

Liktenis un karma

Dr. Singhs: Vai garīgajai dvēselei noteikti ir jābūt ķermenī – vai nu garīgā, vai materiālā?

Šrīla Prabhupāda: Dvēselei jau ir garīgs ķermenis, bet to pārklāj materiālais ķermenis. Materiālais ķermenis ir garīgā ķermeņa pārklājs, taču tas ir nedabisks. Mans īstais ķermenis ir garīgs. Es esmu mitinājies dažādos ķermeņos, kas neatbilst manai dabai. Savā īstenajā, sākotnējā stāvoklī es esmu Krišnas kalps. Kamēr es neesmu sasniedzis šo stāvokli, es turpinu kalpot matērijai un atkārtoti nonāku materiālos ķermeņos, kurus es saņemu saskaņā ar materiālās enerģijas likumiem. Es piedzimstu vienā ķermenī un aizeju no tā. Es vēlos kaut ko citu un atkal saņemu jaunu ķermenī. Šī pārdzimšana atkārtojas materiālās dabas stingro likumu pakļautībā. Ļaudis domā, ka viņi ir sava likteņa noteicēji, taču patiesībā viņi vienmēr atrodas dabas likumu, karmas, pakļautībā:

*prakṛteḥ kriyamāṇāni
guṇaiḥ karmāṇi sarvaśaḥ
ahaṅkāra-vimūḍhātmā
kartāham iti manyate*

"Neistā "es" maldinātā dvēsele uzskata sevi par darītāju, taču patiesībā visu dara trīs materiālās dabas īpašības." (Bg. 3.27.)

Dzīvā būtne domā: "Es esmu ķermenis", tāpēc tā atrodas maldos.

*īśvaraḥ sarva-bhūtānāṃ
hr̥d-deśe 'rjuna tiṣṭhati
bhrāmayan sarva-bhūtāni
yantrārūḍhāni māyayā*

Šajā pantā (Bg. 18.61) vārds *yantra*, kas nozīmē "mašīna", norāda, ka mēs ceļojam pa dažādiem dzīvības veidiem ķermeņos, kas ir kā mašīnas, kuras piegādā materiālā daba. Reizēm mēs paceļamies līdz augstākajiem dzīvības veidiem, bet reizēm nolaižamies zemāko dzīvības veidu ķermeņos. Tā dzīvā būtne atkal un atkal saņem materiālos ķermeņus – līdz tā satiek bhaktu. Ar šo tikšanos sākas būtnes īstā, garīgā dzīve. *Guru-kṛṣṇa-kripāya pāya bhakti-latā-bīja*. Ar garīgā skolotāja un Krišnas žēlastību cilvēks saņem garīgās kalpošanas sēklu un sāk to kopt. Tādā veidā viņš var atbrīvoties no dzimšanas un nāves cikla. Tad viņa dzīvi var uzskatīt par veiksmīgu. Bet pretējā gadījumā viņam ir jāceļo augšup un lejup pa dažādiem dzīvības veidiem, dažreiz kļūstot par zāli, dažreiz par lauvu utt.

Neziņas uzdošana par zināšanām

Māceklis: Tātad, ja mēs vēlamies baudīt, mēs saņemam materiālo ķermeņi, un, ja mēs vēlamies sasniegt Krišnu, tad atgriezīamies savā dabiskajā stāvoklī?

Šrīla Prabhupāda: Jā.

Dr. Singhs: Taču šķiet, ka mums ir nepārtraukti jācīnās ar savām zemajām tieksmēm. Mēs visu laiku cīnāmies pret vēlmēm jutekliski baudīt, kaut arī vēlamies kalpot Krišnam. Vai tas turpināsies vienmēr?

Māceklis: Ķermenis ir kā iekšējais diktators.

Šrīla Prabhupāda: Jā. Tas nozīmē, ka jūs atrodaties materiālās enerģijas jeb maijas pakļautībā.

Dr. Singhs: Pat tad, ja mēs vienlaicīgi vēlamies kalpot Krišnam?

Šrīla Prabhupāda: Jā. Lai gan zaglis zina, ka par zagšanu viņu apcietinās un ieliks cietumā, varbūt viņš pat ir redzējis, kā apcietina citus zagļus, viņš tomēr zog. Viņš apzinās, ka atrodas valdības pakļautībā, tomēr darbojas, kā pats to vēlas. To sauc par tamasu jeb neziņu. Tāpēc garīgā dzīve sākas ar zināšanām. Krišna Bhagavad-gītā dod zināšanas Ardžunam. Kungs māca: "Tu neesi ķermenis." Tas ir visu zināšanu pamats. Taču kur var atrast tādu universitāti, kurā var apgūt šādas zināšanas? Doktor Singh, vai jūs varat man pateikt, kurā universitātē var apgūt šīs zināšanas?

Dr. Singhs: Tādas universitātes nav.

Šrīla Prabhupāda: Lūk, kādā stāvoklī atrodas izglītības sistēma – nevienam nav zināšanu. Viņi tikai uzdod neziņu par zināšanām.

Dr. Singhs: Taču, ja zinātnieki zinātu, ka dzīvās būtnes nav ķermeņi, visi viņu uzskati izmainītos.

Šrīla Prabhupāda: Jā, mēs vēlamies, lai tas notiktu.

Māceklis: Taču viņi negrib atzīt to, ka ir kļūdušies.

Šrīla Prabhupāda: Tā ir vēl lielāka muļķība. Ja kāds ir muļķis, bet uzdodas par ļoti saprātīgu cilvēku, tad tā ir vēl lielāka muļķība. Tad viņš nevar pilnveidoties. Ja cilvēks, kas atrodas neziņā, uzdodas par ļoti gudru cilvēku, tad viņš ir liels krāpnieks. Viņš krāpj sevi un citus. Ļaudis kā traki tiecas pēc materiālās attīstības un ir kļuvuši līdzīgi kaķiem un suņiem. Piemēram, katrā valstī darbojas imigrācijas dienests, un, tiklīdz jūs iebruca kādā valstī, tā šie suņi sāk riet: "Vau, vau, vau! Kāpēc tu esi atbraucis uz šejieni? Ko tu šeit gribi darīt?" Tā ir sargsuņu nodarbošanās. Godīgu kungu pārmeklē, lai noskaidrotu, vai viņš nav paslēpis pistoli. Ļaudim nevar uzticēties, un tagad sabiedrībā ir tik daudz

izglītotu blēžu un krāpnieku. Tad kas gan ir viņu progress? Vai mēs varam teikt, ka viņu izglītība ir progress?

Cīņa pret neziņu ar zināšanām

Māceklis: Daži ļaudis apgalvo, ka Vjetnamas kara iemesls ir tas, ka komunisti netic Dievam. Šis karš bija cīņa starp ticīgajiem un neticīgajiem. Tas bija aizbildinājums, kāpēc tika uzsākts šis karš.

Šrīla Prabhupāda: Arī mēs esam gatavi nogalināt ateistus. Taču šī "nogalināšana" ir sludināšana. Jūsu neziņas iznīcināšanu arī var saukt par nogalināšanu. Nogalināt nenozīmē, ka visiem ir jāņem rokā zobens.

Dr. Singhs: Vai tas ir jauns cīņas veids?

Šrīla Prabhupāda: Nē, šāda cīņa pret neziņu ar zināšanām un loģiku ir pastāvējusi vienmēr.

Cilvēki bez garīgām zināšanām ir kā dzīvnieki

Šrīla Prabhupāda: Dzīve ar izpratni, ka es esmu ķermenis, ir dzīvnieciska. Dzīvnieki neko nezina par matēriju un garu. Un tas, kurš dzīvo ar ķermenisko dzīves izpratni, ir kā dzīvnieks. Saprātīgs cilvēks smejas, kad dzird, kā "runā" dzīvnieks. Šī "runāšana" ir mulķības. Taču tagad mūsdienu "dzīvnieki" izliekas mācām zināšanas.

Māceklis: Dzīvnieki vismaz dzīvo saskaņā ar noteiktiem principiem. Viņi nenogalina bez vajadzības un ēd tikai tik, cik ir vajadzīgs, turpretī cilvēki nogalina bez vajadzības un ēd pār mēru. Tātad šajā ziņā cilvēki ir zemāki par dzīvniekiem.

Šrīla Prabhupāda: Tāpēc mums ir jācieš vairāk nekā dzīvniekiem. Krišnas apziņa nav kaut kāda izdomāta, sentimentāla reliģiska kustība. Šī kustība ir zinātniska, un tās mērķis ir atvieglot cilvēku ciešanas.

Dr. Singhs: Zinātnieki un daudzi citi ļaudis apgalvo, ka Visumā viss notiek nejauši.

Šrīla Prabhupāda: Tātad arī grāmatas viņi raksta nejauši?

Karandhara: Viņi apgalvo, ka arī grāmatas ir uzrakstītas nejauši.

Šrīla Prabhupāda: (Smejas.) Tad kā gan mēs varam viņiem ticēt? Nejauši var uzrakstīt itin visu.

Dr. Singhs: Franču zinātnieks Dr. Dž. Mono 1965. gadā saņēma Nobeļa prēmiju. Pēc viņa domām, viss sākās ar nejaušību – nejauši savienojās noteikti ķīmiskie elementi un radās pašas vienkāršākās molekulas.

Šrīla Prabhupāda: Bet no kurienes radās šie elementi?

Dr. Singhs: Saskaņā ar šī zinātnieka uzskatiem, šie elementi parādījās nejauši, un, kad radās nepieciešamība, šo elementu veidojošās molekulas pašas savienojās noteiktā veidā.

Šrīla Prabhupāda: Ja viss notika nejauši, tad kā gan varēja pastāvēt nepieciešamība? Kā gan viņš var runāt par nejaušību un nepieciešamību vienlaicīgi? Tās ir mulķības.

Māceklis: Varbūt viņš cerēja nejauši saņemt Nobeļa prēmiju otrreiz. (Visi smejas.)

Šrīla Prabhupāda: Ja viss notiek nejauši, tad kāpēc ļaudis sūta savus bērnus uz skolu? Kāpēc neļaut viņiem izaugt pašiem, paļaujoties un nejaušību? Pieņemsim, ka es izdaru likumpārkāpumu. Ja es teikšu: "Jā, tas viss notika nejauši," vai mani attaisnotu?

Dr. Singhs: Tātad noziegums ir izdarīts aiz neziņas?

Šrīla Prabhupāda: Jā. Tas ir cēlonis – mana neziņa.

Mācekļi: Tas būtu tikpat muļķīgi, cik muļķīgi būtu teikt, ka vijole vai kāds cits instruments ir radies nejauši.

Šrīla Prabhupāda: Jā. Un visnožēlojamākais ir tas, ka šāds nelietis var gūt atzinību. Viņš runā muļķības un gūst atzinību.

Desmitā rīta pastaiga

1973. gada 14. maijs

Čeviothilzas parks, Losandželosa

Šrīla Prabhupāda pastaigājas kopā ar Dr. Singhu un citiem mācekļiem.

Zinātnieku kļūda

Šrīla Prabhupāda: Zinātnieki kļūdās, jo nezina, ka pastāv divas enerģijas: materiālā un garīgā. Viņi apgalvo, ka viss ir materiāls un ka viss rodas no matērijas. Viņu teorijas ir kļūdainas tāpēc, ka viņi visu sāk no matērijas, nevis no gara. Tā kā matērija rodas no gara, itin visu kaut kādā ziņā var uzskatīt par garīgu. Garīgā enerģija ir matērijas avots un tā var pastāvēt bez materiālās enerģijas esamības. Turpretī materiālā enerģija nevar pastāvēt bez garīgās enerģijas. To var paskaidrot ar piemēru par gaismu. Sākumā ir gaisma, bet, kad gaismas nav vai gaismas avots ir pārklāts, tad mēs to saucam par tumsu. Visa radītā tumšāko daļu sauc par materiālo pasauli. Taču tumsa parādās pēc gaismas, nevis otrādi. Lūk, tā ir zinātnieku kļūda. Viņi domā, ka apziņa rodas no matērijas. Patiesībā apziņa pastāv vienmēr, taču, kad tā ir pārklāta ar neziņu, tad to sauc par stāvokli, kas nav apveltīts ar apziņu.

Tādējādi "materiāls" nozīmē stāvokli, kad mēs esam aizmirsuši Krišnu, un "garīgs" ir stāvoklis, kad mēs pilnībā apzināmies Krišnu. Vai tas jums ir skaidrs? Pacientieties izprast: tumsa rodas no gaismas. Kad nav gaismas, tad mēs atrodamies tumsā. Saulē nav mākoņu, jo tas būtu pretrunā ar saules dabu. Taču saules enerģijas ietekmē uz laiku rodas lietas, kas ir apveltītas ar citādu dabu: migla, mākoņi un tumsa. Šīs izpausmes ir laicīgas, taču saule pastāv vienmēr. Tieši tāpat materiālā daba ir laicīga, turpretī garīgā daba ir nemainīga. Iegūt Krišnas apziņu nozīmē izkļūt no šīs laicīgās dabas un sasniegt nemainīgo, garīgo dabu. Patiesībā neviens nevēlas dzīvot šajā laicīgajā dabā; nevienam nepatīk dzīvot šādā "mākoņu" esamībā.

Dr. Singhs: Vai šī "mākoņu" apziņa ir radusies no garīgās enerģijas?

Šrīla Prabhupāda: Jā.

Dr. Singhs: Un arī matērija ir radusies no augstākās enerģijas?

Šrīla Prabhupāda: *Ahaṁ sarvasya prabhavo mattaḥ sarvaṁ pravartate*. Krišna saka: "Es esmu garīgo un materiālo pasaulu avots. Viss izplūst no Manis." (Bg. 10.8.) Krišna ir radījis visu – gan slikto, gan labo. Patiesībā "laba un slikta" ir materiālā pasaule. Krišnas radītā pasaule ir laba; Dievs ir labs. Jūs varat domāt, ka kaut kas ir slikts, taču Dievam tas ir labs. Tāpēc mēs nespējam izprast Krišnu. Viņš var darīt kaut ko tādu, kas mums var šķist slikts, taču Krišnam nekas nav slikts vai labs. Piemēram, Krišna apprecēja sešpadsmit tūkstošus sievietes. Kāds var kritizēt: "Ahā, Krišna ir tik ļoti pieķēries sievietēm." Taču šāds cilvēks neredz visu pilnībā. Krišna ir tik varens, ka Viņš spēja izvērsties sešpadsmit tūkstošos veidolu, lai katrai sievai būtu savs vīrs.

Filozofija "viss ir viens" – vislielākā muļķība

Dr. Singhs: Jūs teicāt, ka materiālās dabas migla ir laicīga. Tad kāpēc mums būtu jāpūlas atbrīvoties no kaut kā laicīga?

Šrīla Prabhupāda: Kāpēc tu ietērp savu ķermeni? Pēc dažām stundām laiks būs pavisam labs. Kāpēc tu ģērbies?

Dr. Singhs: Tāpēc, ka tagad laiks ir auksts.

Šrīla Prabhupāda: Lai kad tas arī nebūtu, kāpēc jūs tagad pārklājat savu ķermeni ar drēbēm?

Dr. Singhs: Lai izvairītos no neērtībām.

Šrīla Prabhupāda: Jā. Citādi jums būtu jācieš. Šo filozofiju nerūpēties par drēbēm sludina mājāvādī: "Viss notiks pats par sevi, kāpēc gan jā rūpējas par kaut ko? Viss ir viens." Šī teorija ir muļķības. Mājāvādas filozofija ir tāda, ka Dievs ir viss un ka visas lietas un visas dzīvās būtnes ir Dievs.

No tumsas uz gaismu

Šrīla Prabhupāda: Ja ķīmiķi piekristu tam, ka viss sākas ar dzīvību, tad mums pret viņiem nebūtu nekādu iebildumu, taču diemžēl viņi tiecas pierādīt, ka viss sākas no tumsības, no nedzīvas matērijas. Mēs to apstrīdam. Mēs sakām: "Jāsāk ar dzīvību," bet viņi saka: "Nē, jāsāk ir ar matēriju – tumsu." To, kāpēc zinātnieki atrodas tumsībā, ir ļoti viegli saprast: tas, kurš no tumsas iziet gaismā, uzskata, ka tumsa ir visa sākums. Pieņemsim, ka visu savu dzīvi tu esi atradies tumsā, un tagad tu pēkšņi iznāc gaismā. Tu domāsi: "Ahā, gaisma radās no tumsas." Patiesībā tumsa rodas, kad gaisma tiek aizklāta. Gaisma nerodas no tumsas.

Dr. Singhs: Tātad tumsa ir atkarīga no gaismas?

Šrīla Prabhupāda: Jā. Citiem vārdiem sakot, gaismā nav tumsas. Kad gaismas avots ir aizklāts, tad kļūst tumšs. Tas pats notiek ar mūsu garīgo apziņu jeb Krišnas apziņu, kad to aizklāj – mūsu apziņa kļūst materiāla.

No rīta mēs pamostamies, un dienas beigās mēs esam noguruši un ejam gulēt. Tajos brīžos, kad mēs pārtraucam aktīvi darboties, mēs aizmiegam. Naktī mēs guļam, bet, no rīta pamodušies, mēs saprotam, ka mūsu nomoda stāvoklis jeb "dzīve" nerodas no miega. Es dzīvoju, kamēr gulēju, un pēc pamošanās es turpinu dzīvot. Tas ir skaidri jāizprot. Bērns piedzimst no mātes klēpja. Viņš domā, ka viņa dzīve ir sākusies no tā brīža, kad viņš iznāca no mātes vēdera. Taču tas tā nav. Patiesībā viņš ir mūžīgs. Kamēr bērns atradās klēpī, kur veidojās viņa ķermenis, viņš atradās bezapziņas stāvoklī, taču tiklīdz ķermenis bija pilnībā izveidojies, bērns iznāca laukā no klēpja un atguva apziņu.

Dr. Singhs: Un pēc nāves viņš atkal aizmieg.

Šrīla Prabhupāda: Jā. Tas ir izskaidrots Bhagavad-gītā (8.19.): *bhūtvā bhūtvā pralīyate* – "Atkal un atkal dzīvā būtne atgūst apziņu un atkal nonāk bezapziņas stāvoklī."

Mēs neesam ķermeni

Šrīla Prabhupāda: Vai tu redzi šo ziedu? Tas ir atguvis apziņu, taču drīz atkal nokaltīs un nomirs. Taču no sēklām atkal izaugs puķes, kas atkal nokaltīs. Tāda ir materiālā dzīve. Turpretī garīgā dzīve nozīmē tikai ziedēšanu – tajā nav nāves. Lūk, ar ko atšķiras matērija no gara. Šo ķermeni es esmu saņēmis atbilstoši savai apziņai iepriekšējā dzīvē. Un atkarībā no manas apziņas šajā dzīvē es saņemšu atbilstošu ķermeni nākošajā dzīvē. Tas ir apstiprināts arī Bhagavad-gītā (8.6.):

*yaṁ yaṁ vāpi smaran bhāvaṁ
tyajaty ante kalevaram
taṁ tam evaiti kaunteya*

"Kuntī dēls! Kādu esamības stāvokli cilvēks atceras aiziešanas brīdī, tādu stāvokli viņš noteikti arī sasniedz."

Dr. Singhs: Šrīla Prabhupāda, ja mūsu apziņa šajā dzīvē nosaka to, kādu ķermeni mēs saņemsim nākošajā, tad kāpēc es nevaru atcerēties savu iepriekšējo dzīvi?

Šrīla Prabhupāda: Vai tu atceries visu, ko tu darīji pagājušajā gadā vai pat vakar?

Dr. Singhs: Nē, es neatceros.

Šrīla Prabhupāda: Tāda ir tava daba – tu aizmirsti.

Dr. Singhs: Dažus notikumus.

Šrīla Prabhupāda: Viena būtne aizmirst vairāk, cita mazāk. Taču mēs visi aizmirstam.

Dr. Singhs: Vai tas ir materiālās dabas likums?

Šrīla Prabhupāda: Jā. To var salīdzināt ar zagšanu. Viens cilvēks ir kabatzaglis, bet cits ir banku aplaupītājs – taču viņi abi nodarbojas ar zagšanu.

Dr. Singhs: Kad mēs redzam sapņus, vai mūs aiznes smalkie elementi?

Šrīla Prabhupāda: Tevi aiznes materiālā daba. Un ne tikai tad, kad tu guli – tas notiek vienmēr. Krišna Bhagavad-gītā (3.27.) saka:

*prakṛteḥ kriyamāṇāni
guṇaiḥ karmāṇi sarvaśaḥ
ahaṅkāra-vimūḍhātmā
kartāham iti manyate*

"Neistā "es" maldinātā dvēsele uzskata sevi par darītāju, taču patiesībā visu dara trīs materiālās dabas īpašības." Mēs aizmirstam savu īsteno esamību, jo atrodamies stingrā materiālās dabas pakļautībā.

Uzsākot garīgo dzīvi, mums vispirms ir jāizprot, ka mēs esam nevis ķermeņi, bet gan mūžīgas garīgas dvēseles. Kādreiz tu biji bērns. Tagad tu esi pieaudzis cilvēks. Kur ir palicis tavš bērna ķermenis? Šis ķermeņa vairs nav, taču tu joprojām pastāvi, jo tu esi mūžīgs. Tavš toreizējais ķermenis, kurš bija radies apkārtējo apstākļu ietekmē, tagad ir izmainījies, taču tu neesi izmainījies. Tas pierāda to, ka dvēsele ir mūžīga. Tu atceries to, ko darīji vakar un šodien, taču ķermenis, kas tev bija vakar, nav tāds, kāds tev ir šodien. Vai tu to atzīsti? Tu nevari apgalvot, ka šodien ir 1973. gada 13. maijs. Tu nevari apgalvot, ka šodien ir vakardiena. 13. maijs bija vakar. Ir pienākusi jauna diena. Taču tu atceries vakardienu; un tavas atmiņas pierāda to, ka tu esi mūžīgs. Tavš ķermenis ir izmainījies, taču tu to atceries; tāpēc tu esi mūžīgs, lai gan ķermenis ir laicīgs. Pierādījums ir ļoti vienkāršs. Pat bērns ir spējīgs to saprast. Vai tas ir tik sarežģīti?

Ķermeņu nomaiņa

Dr. Singhs: Ļaudis vēlas dzirdēt vēl vairāk pierādījumu.

Šrīla Prabhupāda: Kādi gan pierādījumi vēl ir vajadzīgi? Saprast dvēseles mūžību ir ļoti vienkārši. Es esmu mūžīga dvēsele. Mans ķermenis mainās, taču es nemainos. Piemēram, tagad es esmu vecs cilvēks. Reizēm es domāju: "Agrāk man patika lēkāt un spēlēties, taču tagad es esmu vecs un vairs nevaru lēkāt, jo ķermenis ir izmainījies." Es gribu lēkāt, taču es to nevaru. Šī tieksme lēkāt ir mūžīga, taču sava novecojušā ķermeņa dēļ es to nevaru darīt.

Dr. Singhs: Skeptiķi iebildīs, ka saskaņā ar viņu novērojumiem apziņa pastāv tikai viena ķermeņa dzīves laikā.

Šrīla Prabhupāda: Tas ir nesaprātīgi. Bhagavad-gītā (2.13.) Krišna izskaidro: *tathā dehāntara-prāptir – nāve* ir ķermeņa nomaiņa, līdzīgi tam, kā mans ķermenis šīs dzīves laikā mainās katru dienu.

Dr. Singhs: Taču saskaņā ar zinātnieku viedokli mēs nespējam ieraudzīt šo pēdējo izmaiņu.

Šrīla Prabhupāda: Viņu acis ir nepilnīgas, un tāpēc viņi nespēj redzēt daudzas lietas. Viņu tumsības dēļ Bhagavad-gīta nekļūst nezinātniska. Kāpēc zinātnieki neatzīst, ka to jutekļi ir nepilnīgi? Viņiem vispirms ir jāatzīst savu jutekļu nepilnība. Viņu redzes spēja nenosaka, kas ir zinātne un kas nav zinātne. Suņi nespēj izprast dabas likumus. Vai tas nozīmē, ka dabas likumi tāpēc nepastāv?

Dr. Singhs: Vispār zinātnieki piekrīt šim iebildumam, taču viņi apgalvo, ka vienīgais veids, kā kļūt pilnīgiem, ir saņemt objektīvu informāciju un uzkrāt pieredzi.

Šrīla Prabhupāda: Nē. Tādā veidā nav iespējams kļūt pilnīgam. Neviens nespēj sasniegt pilnību ar nepilnīgu domāšanu, un mūsu domāšana ir nepilnīga, jo mūsu jutekļi un prāti ir nepilnīgi.

Dr. Singhs: Šrīla Prabhupāda! Šajā sakarībā var uzdot vēl vienu jautājumu. Vai nevar būt tā, ka dvēsele padzīvo trīs, četros vai piecos ķermeņos un tad nomirst?

Šrīla Prabhupāda: Mēs esam dzīvojuši miljonus ķermeņu. Es saku, ka tavs ķermenis šodien nav tas pats, kas tev bija vakar. Tātad, ja tu dzīvo simts gadu, tad cik reizes tu esi nomainījis ķermeni? Izrēķini to!

Dr. Singhs: Trīspadsmit.

Šrīla Prabhupāda: Kāpēc trīspadsmit?

Dr. Singhs: Saskaņā ar medicīnu visas ķermeņa šūnas nomainās septiņu gadu laikā.

Šrīla Prabhupāda: Nē, ne tikai pēc septiņiem gadiem – katru sekundi. Katru sekundi mainās asinsķermenīši. Vai ne?

Dr. Singhs: Jā.

Šrīla Prabhupāda: Un tiklīdz izmainās asinsķermenīši, izmainās arī tavs ķermenis.

Dr. Singhs: Vai saskaņā ar zinātnisko terminoloģiju dvēseles mūžību var salīdzināt ar enerģijas nezūdamību?

Šrīla Prabhupāda: Par enerģijas nezūdamību runāt nav vērts, jo enerģija pastāv vienmēr. Nav nepieciešams domāt par to, vai tā nezūd.

Dr. Singhs: Bet zinātnieki ar enerģijas nezūdamības likumu saprot to, ka enerģiju nevar radīt vai iznīcināt; cik es saprotu, tas nozīmē, ka enerģija ir mūžīga.

Šrīla Prabhupāda: Jā, to mēs atzīstam. Krišna ir mūžīgs, tāpēc visas Viņa enerģijas ir mūžīgas.

Dr. Singhs: Vai tāpēc arī dzīvā būtne ir mūžīga?

Šrīla Prabhupāda: Jā. Ja saule ir mūžīga, tad arī tās enerģijas – siltums un gaisma – ir mūžīgas.

Dr. Singhs: Vai no tā izriet, ka dzīvību nevar radīt vai iznīcināt?

Šrīla Prabhupāda: Jā. Dzīvība ir mūžīga. Tā nerodas un neiet bojā. Tā ir tikai uz laiku pārklāta. Es esmu mūžīgs, taču naktī mani bija pārklājis miegs, tāpēc es lietoju tādus vārdus kā "vakar" un "šodien". Tāda ir materiālās pasaules daba.

Viss ir garīgs

Dr. Singhs: Vai materiālā apziņa ir Krišnas apziņas trūkums?

Šrīla Prabhupāda: Jā.

Dr. Singhs: Bet, kad mēs atgriezīamies Krišnas apziņā, kur paliek materiālā daba?

Šrīla Prabhupāda: Ja cilvēks turpina attīstīties Krišnas apziņā, tad viņš ieraudzīs, ka nav nekā materiāla. Zieds, ko tu piedāvā Krišnam, nav materiāls. Krišna nepieņems neko materiālu. Taču tas nenozīmē, ka zieds ir materiāls, kad tas vēl atrodas krūma zarā, bet pēc piedāvāšanas Krišnam tas kļūst garīgs. Nē. Zieds ir "materiāls" tikmēr, kamēr mēs domājam, ka tas ir radīts mūsu baudai. Taču tiklīdz mēs uz to raugāties kā uz lietu, kas domāta Krišnas baudai, mēs ieraugām tā īsteno dabu, kas ir garīga.

Dr. Singhs: Tātad visa pasaule patiesībā ir garīga?

Šrīla Prabhupāda: Jā. Tāpēc mēs gribam visu izmantot kalpošanā Krišnam; tā ir garīgā valstība.

Dr. Singhs: Vai mēs varam raudzīties uz Krišnas radīto pasauli no šāda viedokļa? Piemēram, vai mēs varam domāt: "Šis koks ir ļoti skaists, jo tas pieder Krišnam."

Šrīla Prabhupāda: Jā. Tā ir Krišnas apziņa. Mēs nesakām *jagan mithya* – "pasaule ir maldi", kā to dara mājāvādī.

Krišnakāntī: Bet, ja kāds skatās uz Krišnas Dievību templī un domā, ka tas ir tikai akmens vai koks, vai viņam šī Dievība būs tikai materiāls objekts?

Šrīla Prabhupāda: Šis cilvēks nezina patiesību. Kā gan Dievība var būt materiāla? Arī akmens ir Krišnas enerģija. Elektriķis atrodas visur, taču tikai elektriķis zina, kā to pareizi izmantot, un tāpat arī Krišna ir visur, arī akmenī, taču tikai Krišnas bhaktas zina, kā izmantot akmeni Krišnas godināšanā. Bhaktas zina, ka akmens nevar pastāvēt neatkarīgi no Krišnas. Tāpēc, kad bhaktas redz Dievību, viņi saka: "Lūk, Tas ir Krišna." Viņi redz Krišnas un Viņa enerģijas īsteno vienotību.

Vienlaicīgā vienība un atšķirība

Dr. Singhs: Vai tā ir taisnība, ka cilvēks, kas apzinās Krišnu, redz Krišnu vienkāršā akmenī tāpat kā Dievībā, kas ir izkalta no akmens?

Šrīla Prabhupāda: Jā.

Dr. Singhs: Tieši tāpat?

Šrīla Prabhupāda: Jā. Kāpēc gan ne? Bhagavad-gītā (9.4.) Krišna saka:

*mayā tatam idam sarvaṁ
jagad avyakta-mūrtinā
mat-sthāni sarva-bhūtāni
na cāhaṁ teṣv avasthitāḥ*

Tas nozīmē, ka Krišnas enerģija, t.i., Krišna Savā daļēji izpaustajā veidolā, caurstāvo katru Visuma atomu. Taču Viņa pilnībā izpaustais personīgais veidols atrodas Dievībā, kas ir izveidota pēc Viņa norādījumiem. Tā ir ačintja-bhēdābhēda-tatvas filozofija, Dieva un Viņa enerģiju vienlaicīgā vienība un atšķirība. To var paskaidrot ar šādu piemēru: kad istabā iespīd saules stari, tas nenozīmē, ka istabā atrodas pati saule. Saule un tās atdalītās enerģijas, piemēram, siltums un gaisma, pēc īpašībām ir vienādas, taču kvantitatīvā ziņā tās atšķiras.

Dr. Singhs: Taču jūs apgalvojat, ka mēs varam redzēt Krišnu parastā akmenī.

Šrīla Prabhupāda: Jā, kāpēc gan ne? Mēs redzam akmeni kā Krišnas enerģiju.

Dr. Singhs: Bet vai mēs varam godināt Krišnu, vēršoties pie šāda akmens?

Šrīla Prabhupāda: Mēs varam godināt Krišnu, vēršoties pie Viņa enerģijas akmenī. Taču mēs nevaram godināt akmeni kā Krišnu. Mēs nevaram godināt šo soliņu kā Krišnu. Taču mēs varam godināt visu, jo mēs redzam visu kā Krišnas enerģiju. Šo koku var godināt, jo godināms ir gan Krišna, gan Viņa enerģija, taču tas nenozīmē, ka mēs godinām koku tāpat kā Krišnas Dievību templī.

Bērnībā vecāki man mācīja nekad neizniekot Krišnas enerģiju. Viņi man lika pacelt pat mazu rīsa graudiņu, kas bija nokritis un iesprūdis starp grīdas dēļiem, pieskarties ar to pieri un apēst, lai tas neietu zudumā. Mani mācīja, kā redzēt visu saistībā ar Krišnu. Tā ir Krišnas apziņa. Tāpēc mēs nevēlamies redzēt, ka kaut kas tiek izniekots vai laists zudumā. Mēs apmācām savus mācekļus, kā izmantot visu Krišnas labā un kā izprast to, ka viss ir Krišna. Krišna Bhagavad-gītā (6.30.) saka:

*yo māñ paśyati sarvatra
sarvañ ca mayi paśyati
tasyāhañ na prañśyāmi
sa ca me na prañśyati*

"Kas Mani redz visur un visu redz Manī, tam Es nekad neesmu zudis, un viņš nekad nav zudis Man."

Vienpadsmitā rīta pastaiga

1973. gada 15. maijs

Čeviothilzas parks, Losandželosa

Šrīla Prabhupāda pastaigājas kopā ar Dr. Singhu un citiem mācekļiem.

Kā ieraudzīt dvēseli?

Dr. Singhs: Zinānieki nespēj ieraudzīt garīgo dvēseli. Viņi apšaubā tās esamību.

Šrīla Prabhupāda: Kā gan viņi spēs to ieraudzīt? Dvēsele ir pārāk maza. Kam gan ir tāda redze?

Dr. Singhs: Tomēr viņi grib to kaut kādā veidā uztvert.

Šrīla Prabhupāda: To izdarīt ir vienkārši. Ikviens var sajūst, ka dzīvā ķermenī darbojas apziņa. Šī apziņa izplūst no garīgās dvēseles. Tas ir tieši tāpat kā viens indes piliens, nokļuvis cilvēka ķermenī, tūlīt viņu nogalina. Neviens neredz ne indi, ne to, kā tā darbojas, tomēr tā darbojas.

Dr. Singhs: Ja zinātnieki atzītu dvēseles esamību, tad viņiem uzreiz kļūtu skaidras daudzas lietas.

Šrīla Prabhupāda: Viņiem būs jāpiekrīt dvēseles esamībai. Kā gan citādi ķermenis var būt dzīvs un apveltīts ar apziņu? Zinātnieki nespēj rast tam izskaidrojumu; kāpēc gan viņi nenonāk pie secinājuma par dvēseles esamību, redzot tās ietekmi uz ķermeni? Šādos gadījumos mums ir jāsecina pēc ārējām izpausmēm. *avināśi tu tad viddhi yena sarvam idañ tatam* – Bhagavad-gītā (2.17.) ir izskaidrots, kaniecīgā daļiņa, dvēsele, nekļūdīgi vada lielo ķermeni. Ja es sev iekniebšu, tad tūlīt sajūtīšu sāpes, jo mana āda ir viscaur jūtīga. Taču tiklīdz dvēsele ir atstājusi ķermeni (kad cilvēks ir nomiris), jūs varat graizīt un skrāpēt šo pašu ādu, un neviens pret to neiebildīs. Kāpēc gan ir tik grūti saprast šo vienkāršo lietu? Vai šādā veidā mēs nepārliecināties par dvēseles esamību?

Dr. Singhs: Tādā veidā mēs varam saprast, ka pastāv dvēsele, taču kā ieraudzīt Dievu?

Šrīla Prabhupāda: Vispirms jāizprot dvēsele. Dvēsele ir Dieva daļiņa. Ja mēs sapratīsim daļiņu, tad

spēsīm saprast arī veselumu.

Mūsdienu zinātne – palīdzība vai ļaunums?

Dr. Singhs: Zinātnieki pašlaik nodarbojas ar dzīvības radīšanas mēģinājumiem.

Šrīla Prabhupāda: Pašlaik nodarbojas! Mēģinājumi! Mēs to noraidām; tas nav pieņemams. Ubags var teikt: "Es mēģinu kļūt par miljonāru." Mēs varam atteikt: "Kad kļūsi par miljonāru, tad arī liels. Pagaidām tu esi nožēlojams ubags un nekas vairāk." Zinātnieki apgalvo, ka viņi mēģina radīt dzīvību, bet, ja es tev jautāšu: "Kas tu esi?" vai tad tu atbildētu: "Es cenšos kļūt par..." Mēs jautājam: "Kas tu esi tagad?" Un uz to nevar atbildēt: "Es cenšos." Tā nevar risināt zinātnisku problēmu.

Dr. Singhs: Lai gan viņiem vēl līdz šim nav izdevies radīt dzīvību, tomēr viņi apgalvo, ka drīz to izdarīs.

Šrīla Prabhupāda: Tā var teikt jebkurš blēdis. Ja tu saki: "Nākotnē es izdarīšu kaut ko neparastu," kāpēc gan man tam būtu jātic?

Dr. Singhs: Zinātnieki apgalvo, ka viņi ir tik daudz ko izdarījuši pagātnē, un nākotnē viņi paveiks vēl vairāk.

Šrīla Prabhupāda: Agrāk cilvēki mira, un arī tagad viņi mirst. Ko gan zinātnieki ir izdarījuši?

Dr. Singhs: Palīdzējuši ļaudīm.

Šrīla Prabhupāda: Zinātnieki ir palīdzējuši saīsināt dzīvi! Agrāk cilvēki dzīvoja simts gadus; tagad reti kurš nodzīvo vairāk par sešdesmit vai septiņdesmit gadiem. Vēl zinātnieki ir atklājuši atomenerģiju; tagad viņi var nogalināt miljonus. Tātad viņi ir palīdzējuši cilvēkiem vienīgi nomirt. Viņi nav palīdzējuši tiem dzīvot, un viņiem vēl pietiek nekaunības apgalvot, ka viņi radīs dzīvību.

Dr. Singhs: Taču tagad mums ir lidmašīnas un...

Šrīla Prabhupāda: Zinātnieki nespēj apturēt nāvi, viņi nespēj apturēt dzimšanu, viņi nespēj atbrīvot no slimībām un viņi nespēj novērst vecumu. Ko gan viņi ir sasnieguši? Agrāk ļaudis novecoja, un arī tagad tie noveco. Agrāk ļaudis slimoja, un arī tagad tie slimo. Tagad ir vairāk zāļu – un arī vairāk slimību. Tad kādi gan ir viņu nopelni? Zinātnieki nav palīdzējuši radīt labāku dzīvi. Mēs izaicināsim visus zinātniekus blēžus, kas apgalvo, ka dzīvība ir radusies no matērijas. Patiesībā matērija ir radusies no dzīvības.

Maldinošais progress

Šrīla Prabhupāda: Cik ilgi gan zinātnieki var krāpt ļaudis? Simts gadus, divsimt gadus? Taču viņi nevar to darīt bezgalīgi.

Dr. Singhs: Krāpšana pastāv jau kopš neatminamiem laikiem, un viņi varbūt domā, ka varēs to darīt mūžīgi.

Šrīla Prabhupāda: Tas nav noticis kopš neatminamiem laikiem! Zinātnieki krāpj ļaudis tikai pēdējos divus vai trīs gadsimtus, bet ne ilgāk.

Dr. Singhs: Patiešām?

Šrīla Prabhupāda: Jā, pēdējo divsimt gadu laikā viņi ir sludinājuši, ka dzīvība rodas no matērijas – tas nav darīts tūkstošiem gadu. Nākošo piecdesmit gadu laikā šī krāpšana tiks pārtraukta.

Dr. Singhs: Jā, tagad darbojas tā saucamā antiintelektuālā kustība. Ļaudis sacelšas pret zinātni un mūsdienu cilvēces progresu.

Šrīla Prabhupāda: Un kas gan ir šī zinātne? Tā nav zinātne! Tā ir tumsība. Neziņu uzdod par zināšanām, bet bezdievību par reliģiju. Taču šī krāpšana nevar turpināties ilgi, jo daži cilvēki pamazām kļūst saprātīgāki.

Dr. Singhs: Vienā no lielākajiem Amerikas Savienoto Valstu laikrakstiem "Newsweek" nesen bija publicēts raksts par kristiešu tikumības samazināšanos. Šis raksts bija papildināts ar karikatūru, kurā bija attēlots sātans, kas rada zemestrīces. Nesen Dienvidamerikā notika liela zemestrīce, kuras rezultātā gāja bojā tūkstošiem cilvēku. Šajā karikatūrā vaina bija uzvelta satanam. Blakus viņam stāvēja Ričards Niksons, kas, kaut arī būdams Kristus sekotāju pārstāvis, meta bumbas uz Āzijas dienvidaustrumu valstu iedzīvotājiem. Šajā karikatūrā sātans bija pagriezies pret Niksonu, teikdams: "Ellīgi grūti tikt līdz kristiešiem..."

Šrīla Prabhupāda: Jā, ļaudis kritizēs šādā veidā. Ļaudis sāk kļūt saprātīgāki. Cik ilgi gan viņi ļausies, ka tos krāpj tā saucamie zinātnieki un tā saucamie reliģijas sludinātāji? Ja mīl savus tautiešus, tad kāpēc viņš nemīl govus, kas dzīvo viņa valstī? Arī tās ir dzimušas uz tās pašas zemes, un tām ir tādas pašas tiesības dzīvot. Kāpēc tās nokauj? "Tev nebūs nokaut." Taču dzīvniekus nokauj. Tā ir kļūda. Krišna apskauj gan govus, gan Rādhārānī. Tā ir pilnība. Krišna sarunājas pat ar putniem. Reiz Jamunas krastā Viņš sarunājās ar kādu putnu, jo Krišna zina arī putnu valodas. Kāda veca sieviete to ieraudzīja un pārsteigumā izsaucās: "Ak, Viņš runā ar putnu!"

Dr. Singhs: Vai viņš patiešām runāja tā, kā to dara putni?

Šrīla Prabhupāda: Jā. Vēdās ir aprakstīta Krišnas īpašība – Viņš var runāt jebkurā valodā. Viņš ir visu dzīvo būtņu tēvs, un tēvs var saprast savu bērnu valodu.

Tam, kurš nav apveltīts ar Krišnas apziņu, nevar būt nekādu īstenu zināšanu; viņš nespēj arī baudīt, jo Krišna ir augstākais baudītājs. Tikai tie, kas apzinās Krišnu, var baudīt. Cilvēki cieš, taču viņi domā, ka šīs ciešanas ir bauda. Tā ir maija jeb maldi. Amerikā ļaudis dienu un nakti smagi strādā, tomēr viņi domā: "Es baudu." Tā ir maija. Saistītā dvēsele nespēj baudīt, viņa tikai cieš, bet tajā pašā uzskata sevi par baudītāju.

Tāpēc Šrīmad-Bhāgavatamā saistītā dvēsele ir salīdzināta ar kamieli. Kamielim ļoti patīk ēst ērkšķus, kas duras tam mēlē. Kad kamielis ēd ērkšķus, tie sajaucas ar asinīm no viņa mēles un tāpēc kļūst garšīgi. Bet kamielis domā: "Šie ērkšķi ir ļoti labi." To sauc par maiju. Vārds *māyā* (maija) nozīmē "tas, kā nav". *Mā* nozīmē "nav", un *yā* nozīmē "tas". Tādējādi vārda *māyā* nozīme ir "tas nav". Lūk, tā var izskaidrot to, kas ir maija jeb maldi. Zinātnieki atrodas maijā, jo viņi domā, ka rada labākus apstākļus un kļūst laimīgāki. Taču šī pasaule ar visu, kas tajā atrodas, beigu beigās ies bojā, jo tā ir maija; tā nav tas, par ko mēs to uzskatām. Šrīmad-Bhāgavatamā ir teikts, ka materiālisti domā, ka viņi ir guvuši uzvaru, taču patiesībā viņi piedzīvo zaudējumu.

Divpadsmitā rīta pastaiga

1973. gada 17. maijs

Čeviothilzas parks, Losandželosa

Šrīla Prabhupāda pastaigājas kopā ar Dr. Singhu, Karandharu dāsu adhikārī, Krišnakāntī dāsu adhikārī un citiem mācekļiem. Zemi ietin bieza migla.

Jogas ieroči

Šrīla Prabhupāda: (Norādīdams uz rīta miglu.) Lūk, tā ir ačintja-šakti. Jūs nespējat izkļiedēt šo miglu. Zinātnieki var tikai izskaidrot miglas parādīšanos ar sarežģītiem vārdiem, pasakot, ka tā sastāv no

noteiktām ķīmiskām vielām. Taču viņi nespēj to izkļiedēt.

Dr. Singhs: Viņi var izskaidrot to, kā migla rodas.

Šrīla Prabhupāda: Varbūt viņi var to izskaidrot, un es arī to varu izdarīt, taču tas vēl nav nekāds sasniegums. Ja jūs patiešām zinātu, kā veidojas migla, tad jūs varētu to arī iznīcināt.

Dr. Singhs: Mēs zinām, kā tā veidojas.

Šrīla Prabhupāda: Tad izdomājiet, kā to iznīcināt. Senajos vēdiskajos karos izmantoja atomieroci, brahmāstru. Un, lai to notriektu, pretinieki pielietoja ieroci, kas brahmāstru pārvērta ūdenī – no siltuma rodas ūdens. Taču vai šodien šī zinātne ir pazīstama?

Dr. Singhs: Migla ir līdzīga pienam. Piens izskatās balts, taču patiesībā tas ir olbaltumvielu koloīds. Migla savukārt ir ūdens koloīds.

Šrīla Prabhupāda: Ja jūs spētu radīt noteikta veida uguni, tad migla tūlīt pat izzustu; ūdeni var izkļiedēt ar uguni. Taču jūs nezināt, kā to izdarīt. Ja jūs uzspridzinātu bumbu, tad no tās rastos siltums, un migla izkļistu.

Karandhara: Tā nodarītu postījumus visai pilsētai.

Šrīla Prabhupāda: Visi zina, ka ar uguni var tikt vaļā no ūdens, taču jūs neprotat izkļiedēt miglu, nenogalinot cilvēkus vai neizpostot pilsētu. Taču dabas likumi ir tādi, ka, uzlecot saulei, migla tūlīt izkļīst. Saule ir daudz varenāka par jums. Jūs varat nodarboties ar pētījumiem, taču tas nozīmē, ka jums ir jāatzīst, ka jūs kaut ko nezināt. Mistiskie spēki ir mums visapkārt, bet mēs nezinām, kā tie darbojas. Tāpēc jums ir jāpieņem, ka pastāv neaptveramas spējas.

Dieva īpašības

Šrīla Prabhupāda: Neviens nevar izprast Dievu, ja neatzīst to, ka pastāv neaptveramas spējas. Dievs Kungs nav tik nenozīmīga būtne, ka jebkurš tā saucamais jogs varētu kļūt par Dievu. Šādiem Dieva atdarinātājiem tic muļķi un nelieši. Saprātīgi cilvēki vispirms pārbaudīs, vai viņi ir apveltīti ar neaptveramām spējām. Mēs ticam, ka Krišna ir Dievs, jo Viņš parādīja Savu neaptveramo spēju. Būdams vēl bērns, Krišna pacēla milzīgu kalnu. Un Kungs Rāma, Krišnas avatārs, uzcēla tiltu, kam nebija balstu: Viņš lika akmeņiem peldēt virs ūdens. Tātad nevajag lētticīgi pieņemt kuru katru par Dievu. Mūsdienās ierodas kāds nelietis un paziņo: "Es esmu Dieva avatārs," un cits nelietis tam notic. Turpretī Kungs Rāma un Kungs Krišna Paši parādīja Savas neaptveramās spējas. Reizēm ļaudis, kas nespēj noticēt šīm neaptveramajām spējām, apgalvo, ka šo Dieva Personību darbības ir tikai izdomājumi vai mīti. Taču šos aprakstus ir sarakstījis Vālmiki, Vjāsadēva un citi āčārjas, un viņi visi ir diženi un mācīti gudrie. Vai gan šīs viedās personības būtu izniekojušas savu laiku, sacerot mītus? Viņi nekad nav teikuši, ka tie ir mīti. Viņi uzskatīja šos darbus par patiesiem notikumiem. Piemēram, Šrīmad-Bhāgavatamas desmitajā dziedājumā Vjāsadēva raksta par meža ugunsgrēku, kas izcēlās Vrindāvanā. Visi Krišnas draugi, ganuzēni, ļoti izbijās un griezās pie Krišnas pēc palīdzības. Un Krišna vienkārši aprija visas liesmas. Tāda ir Kunga neaptveramā mistiskā spēja. Lūk, kāds ir Dievs. Mēs esamniecīgas Dieva jeb Krišnas daļiņas, tāpēc arī mēs esam apveltīti ar neaptveramo mistisko spēju, taču tikai ļotiniecīgā mērā. Mūsu ķermeņos notiek visdažādākie procesi. Bet mēs tos nevaram izskaidrot. Piemēram, mani nagi aug ļoti precīzā formā. Es nezinu, kā tas viss notiek un kāpēc nagi augi tieši tā. Tie aug no mana ķermeņa. Tā ir mana mistiskā spēja, ko nespēj izskaidrot pat ārsti.

Krišna sniedz pilnīgas zināšanas

Krišnakānti: Ārstus pārsteidz arī neparasti sarežģītās cilvēka smadzenes.

Šrīla Prabhupāda: Jā, taču ķermenī nekustina smadzenes, to dara dvēsele. Vai skaitļojamā mašīna darbojas pati no sevis? Nē, to darbina cilvēks. Viņš nospiež pogu un mašīna sāk darboties. Citādi no šīs mašīnas mēs negūsim nekādu labumu. Tā tūkstošiem gadu tikai stāvēs un nesāks darboties, kamēr neatnāks cilvēks un nospiež pogu. Bet kas darbojas – mašīna vai cilvēks? Cilvēka smadzenes arī ir tikai mašīna, kas darbojas Paramātmā, ikvienas būtnes sirdī mītošā Dieva izvērsuma vadībā.

Zinātniekiem ir jāatzīst Dievs un Viņa mistiskā spēja. Ja viņi to nedarīs, tad viņi nav uzskatāmi par saprātīgiem. Mēs, balstoties uz pārpasaulīgajām zināšanām, varam izaicināt jebkuru diženu zinātnieku vai filozofu. Pirms dažām dienām tu biji atvedis ķīmiķi, un es viņam sacīju: "Tu esi muļķis." Bet viņš nesadusmojās. Viņš to atzina, un es atspēkoju visus viņa argumentus. Varbūt tu to atceries?

Dr. Singhs: Jā. Viņš patiešām atzina, ka Krišna, iespējams, nav devis viņam sīkus norādījumus, kā jāveic eksperimenti.

Šrīla Prabhupāda: Viņš noliedz Krišnu; kāpēc gan Krišnam būtu jādod viņam norādījumi? Jūs negūsiet panākumus, ja būsiet pret Krišnu un vēlēsieties izpelnīties slavu bez Krišnas. Jums vispirms ir jākļūst pazemīgiem, tad Krišna dos visu, kas vajadzīgs. Mēs esam gatavi nostāties pretī jebkurai zinātniekam vai filozofam un izaicināt viņu. Kādā veidā? Paļaujoties uz Krišnas spēku. Es zinu, ka tad, kad es sarunāšos ar viņiem, Krišna dos man nepieciešamo saprātu, lai es uzveiktu viņus. Viņi ir daudz pārāki par mani materiālajās zināšanās. Viņu priekšā es esmu diletants. Taču es zinu Krišnu, un Krišna zina visu. Tāpēc es varu izaicināt jebkuru zinātnieku, tāpat kā mazs bērns var strīdēties ar jebkuru pieaugušo, jo viņš zina: "Tēvs atrodas blakus." Viņš stingri turas pie tēva rokas, un tēvs rūpējas, lai neviens nedarītu dēlam pāri.

Dr. Singhs: Vai tie, kas nevēlas izprast Krišnas apziņu, velti iznieko savu dzīvi cilvēka veidolā?

Šrīla Prabhupāda: Jā. Ļaudis, kas nevēlas izprast savas attiecības ar Dievu, nomirst kā dzīvnieki, kā kaķi un suņi. Viņi piedzimst, ēd, gul, laiž pasaulē bērnus un nomirst. Tā ir visa viņu dzīve. Šie muļķi domā: "Es esmu ķermenis." Viņi neko nezina par ātmu. Vārds *ātmā* nozīmē patība jeb individuālā dvēsele. Šrīmad-Bhāgavatā un Bhagavad-gītā ir izklāstītas zināšanas par ātmu, taču ļaudis neko nezina par to.

Ļaudis nezina, ka Vēdas satur zināšanas, kas paredzētas visiem cilvēkiem. Piemēram, Vēdās ir teikts, ka govīs mēsli ir tīri. Šajā valstī, Amerikā, cilvēki izved savus suņus uz ielām, lai tie izkārnītos. Suņu izkārnījumi ir ļoti netīri – tie ir pilni ar mikrobiem. Taču ļaudis ir tik lieli muļķi, ka viņi to nesaprot; viņi atļauj suņiem izkārnīties visās vietās. Taču nekur nav govīs mēsli, lai gan Vēdās ir teikts, ka govīs mēsli ir tīri. Šeit stāv uzraksts: "Atkritumus izmest aizliegts". Taču suņu mēsli ir atļauti. Cik gan ļaudis ir nesaprātīgi. Nomest zemē papīru ir aizliegts, bet jūsu suns drīkst izkārnīties. Muiža neļaus jums no citas valsts ievest pat vienu mango, taču jūsu sunim ir visur atļauts atstāt izkārnījumus, lai gan šie izkārnījumi ir slimības izraisīto baktēriju pilni.

Kosmisko lidojumu programma – tikai laika un naudas izšķērdēšana

Dr. Singhs: Kad kosmonauti pēc lidojuma uz Mēnesi nolaidās uz Zemes, zinātnieki, kas vadīja šo programmu, rīkojās ļoti piesardzīgi. Lai būtu pārliecināti, ka kosmonauti neienesīs jaunus mikrobus, kas uz Zemes nav pazīstami, zinātnieki vairākas dienas turēja viņus karantīnā...

Šrīla Prabhupāda: Vispirms noskaidrojiet, vai viņi patiešām ir lidojuši uz Mēnesi. Es neesmu pārliecināts par to. Pirms sešpadsmit gadiem, kad es rakstīju grāmatu "Vieglis ceļojums uz citām planētām", es piezīmēju, ka zinātnieku centieni izpētīt kosmosu ir gluži nenopietni, un viņiem tas

nekad neizdosies. Daudzus gadus vēlāk, kad es ieradus Sanfrancisko, kāds reportieris man jautāja, ko es domājos par lidojumu uz Mēnesi. Es atbildēju, ka tā ir tikai laika un naudas izšķērdēšana un nekas vairāk.

Krišnakānti: Kosmisko lidojumu programma nesen piedzīvoja vēl vienu neveiksmi.

Šrīla Prabhupāda: Tā tas notiek vienmēr. Kas tas bija?

Krišnakānti: Viņi palaida nesējraķeti, kurai vajadzēja nogādāt orbītā kosmisko pavadoni, taču lidojums cieta neveiksmi. Tas izmaksāja divus miljardus dolāru.

Šrīla Prabhupāda: Kāpēc gan viņi izšķiež laiku un naudu šādā veidā?

Krišnakānti: Viņus kritizēja avīzēs.

Šrīla Prabhupāda: Viņi vienkārši ir nejēgas. Ko gan viņi galu galā ir ieguvuši? Cik gadus viņi mēģina nokļūt uz Mēness?

Dr. Singhs: Vairāk kā desmit gadus. Krievija palaida pirmo pavadoni 1957. gadā.

Šrīla Prabhupāda: Taču viņi mēģināja jau daudzus gadus agrāk. Pieņemsim, ka viņi ir mēģinājuši to izdarīt jau divdesmit piecus gadus. Viņi nav ieguvuši neko citu kā tikai putekļus, taču joprojām mēģina. Cik gan viņi ir stūrgalvīgi! Kosmisko lidojumu programma nekad nesasnies rezultātus.

Dr. Singhs: Viņi apgalvo, ka nākotnē grib nokļūt uz Marsa.

Šrīla Prabhupāda: Pavēstot savus nākotnes plānus, viņi visi ir kļuvuši par "ievērojamiem cilvēkiem".

Dr. Singhs: Viņi apgalvo, ka to izdarīs desmit gadu laikā.

Šrīla Prabhupāda: Kāda starpība, pat ja viņi teiktu – pēc viena gada? Viņi var teikt "pēc desmit gadiem" vai "pēc viena gada", taču mēs nepieņemam šādus apgalvojumus. Mēs vēlamies redzēt, ko viņi ir izdarījuši tagad.

Dr. Singhs: Viņi izstrādā savu tehnoloģiju, izmantojot neliela izmēra modeļus.

Šrīla Prabhupāda: Viņi ir tikpat nesaprātīgi kā bērni. Bērniībā es skatījos, kā pa sliedēm brauc tramvajs. Reiz es iedomājos: "Ja es paņemšu nūju un ar to pieskaršos elektrības vadam, tad arī es sākšu braukt pa sliedēm kā tramvajs." Zinātnieku plāni ir tikpat bērnišķīgi. Viņi tērē daudz laika un naudas, taču ko gan viņi cer sasniegt? Viņu pūles ir veltīgas, jo viņi nezina patieso dzīves mērķi. Zinātnieki tērē lielas naudas summas, un politiķi finansē viņus, taču iznākums ir nulle. Viņi ir kā ārsti, kas nepazīst pacienta slimību, tomēr iesaka viņam: "Nekas, sākumā izdzer šo tableti, un, ja tā nepalīdz, tad pamēģini to tableti." Tāds ārsts nekad neatzīsies, ka viņš nezina, kā jāārstē šī slimība. Zinātnieki vienkārši maldina un krāpj cilvēkus. Viņi nespēj atrisināt īstenās dzīves problēmas: dzimšanu, nāvi, vecumu un slimības. Tāpēc visi viņu plāni ir vienkārši utopija, kas sanskritā saucas *ākāša-puṣpa*. Vārds *ākāša-puṣpa* nozīmē "puķes no debesīm". Visas viņu pūles izzināt patiesību, pētot kosmosu, ir līdzīgas mēģinājumiem noplūkt puķi debesīs.

Nesaprātīgos zinātniekus var vēl salīdzināt ar gārņiem. Indijā reizēm var redzēt, ka gārnis visu dienu iet pakaļ bullim. Gārnis redz bulla sēkliniekus un domā, ka tā ir zivs. To var novērot diezgan bieži. Bullis iet, un gārnis staigā pakaļ šai lielajai zivij un domā: "Kad tā nokritīs, es to apēdišu."

Trīspadsmītā rīta pastaiga

1973. gada 2. decembris

Klusā okeāna krastā netālu no Losandželosas Šrīla Prabhupāda pastaigājas kopā ar Dr. Singhu, Hridajānanu dāsu Gosvāmī, Krišnakānti dāsu adhikārī un citiem mācekļiem.

Bhakta ir brīvs no vēlmēm

Šrīla Prabhupāda: Un tā, kurš zina, ar ko atšķiras karmī, gjānī, jogs un bhakta?

Hridajānanda dāsa Gosvāmī: Karmī vēlas baudīt ar rupjajiem jutekļiem, gjānī vēlas baudīt ar smalko prātu, t.i., nodarboties ar prātojumiem, un jogs vēlas valdīt pār visumu ar mistiskajām spējām

Šrīla Prabhupāda: Tās visas ir materiālas varenības.

Hridajānanda dāsa Gosvāmī: Bet bhaktam nav materiālu vēlmju.

Šrīla Prabhupāda: Jā. Un, kamēr cilvēks nav atbrīvojies no vēlmēm, viņš nevar būt laimīgs. Karmī, gjānī un jogi ir vēlmju pilni, tāpēc viņi ir nelaimīgi. Karmī ir visnelaimīgākie, gjānī ir mazāk nelaimīgi, bet jogi atrodas vislabākajā stāvoklī. Taču bhaktas ir pilnībā laimīgi. Dažiem jogiem ir tik lielas mistiskās spējas, ka viņi var paņemt lietas, kas atrodas tūkstošiem jūdžu attālumā. Piemēram, noraut granātābolus no koka, kas aug Kabulā. Bet daži jogi var nohipnotizēt jebkuru cilvēku. Viņi norāda uz kādu cilvēku un saka: "Viņš ir Dievs", un viņa upuri tam notic. Es pats savām acīm esmu redzējis šādu maģiju. Citi jogi var lidot, neizmantojot lidmašīnas. Reiz Durvāsa Muni, kurš bija varens jogs, bez mehāniskiem līdzekļiem sasniedza planētu, uz kuras mīt Kungs Višnu. Durvāsa Muni bija apvainojis tīru Kunga bhaktu Mahārādžu Ambarīšu un tāpēc meklēja glābiņu pie Kunga Višnu, jo cerēja, ka Kungs viņu glābs. Taču Visaugstais Kungs Višnu atbildēja: "Es nevaru tevi aizsargāt. Tev ir jāatgriežas pie Mahārādžas Ambarīša un jālūdz viņam piedošana. Ja viņš tev pieder, tad tu būsi glābts." Tad diženais jogs nokrita pie Mahārādžas Ambarīša pēdām un lūdza piedošanu, un Ambarīša, būdams tīrs bhakta, viņam tūlīt arī piedeva.

Krišnakānti: Tātad tīrs bhakta ir vēl žēlsirdīgāks par Krišnu?

Šrīla Prabhupāda: Jā. Īsts vaišnavs, īsts bhakta ir vēl žēlsirdīgāks par Krišnu. Piemēram, Kungs Jēzus Kristus. Ir teikts, ka Kungs Jēzus uzņēmas visu cilvēku grēkus, lai gan viņu piesita krustā. Lūk, kāda bija viņa žēlsirdība. Taču mūsdienās nelieši domā: "Mēs labāk turpināsim grēkot. Kristus ir uzņēmis mūsu ciešanas." (Kādu brīdi visi klusē.)

Dažādās apziņas pakāpes

Dr. Singhs: Zinātnieki uzskata, ka arī kokiem ir apziņa.

Šrīla Prabhupāda: Jā, tā ir taisnība, taču koka apziņa atšķiras no manas apziņas. Mana apziņa ir daudz attīstītāka. Ja tu man iekniebsi, tad es pretošos. Taču, ja tu iecirtīsi kokā, tas neiebildīs. Apziņa ir visam, taču dažādās pakāpēs. Jo vairāk apziņu pārklāj matērija, jo vairāk to uzskata par materiālu. Un jo apziņa ir attīstītāka, jo tā ir garīgāka. Ar to matērija atšķiras no gara.

Hridajānanda dāsa Gosvāmī: Bhagavad-gītā ir pants, kurā teikts, ka dvēseles atrodas visur.

Šrīla Prabhupāda: Jā, *nityaḥ sarva-gataḥ sthāṇur* – garīgā dvēsele ir mūžīga, visuresoša un nemainīga. (Bg. 2.24.)

Garīgās dvēseles ir visur. Tās spraucas laukā no zemes (Šrīla Prabhupāda norāda uz zāli.) Tiklīdz rodas iespēja, tās cenšas izpaust savu apziņu. Dvēseles, kas no augstākajām planētām atgriežas uz šīs planētas, nokrīt uz zemes ar lietus pilieniem. Tad tās kļūst par zāli un pakāpeniski evolucionē līdz augstākiem dzīvības veidiem.

Dr. Singhs: Tas ir šausmīgi.

Šrīla Prabhupāda: Jā. *Ā-brahma-bhuvanāl lokāḥ* – "Visas materiālās pasaules planētas – no zemākās līdz pat augstākajai – ir ciešanu un atkārtotas pārdzimšanas vietas." (Bg. 8.16.) Tā darbojas smalkie dabas

likumi. Vai zinātniekiem ir kaut kas zināms par tiem? Patiesībā viņu zināšanas ir nolauņusī maija, maldi, un viņi domā: "Es esmu ļoti izglītots zinātnieks."

Sirds – dvēseles sēdeklis

Dr. Singhs: Šrīla Prabhupāda, kas notiek, kad cilvēkam pārstāda sirdi? Mēs zinām, ka dvēsele atrodas sirdī. Taču tagad ārsti prot nomainīt veco sirdi ar jaunu. Kas notiek ar dvēseli katrā sirdī? Vai cilvēks, saņemot jaunu sirdi, kļūst par citu personību?

Šrīla Prabhupāda: Nē.

Dr. Singhs: Bet kāpēc nē?

Šrīla Prabhupāda: Ja es pieceļos no viena krēsla un apsēžos citā, vai es kā personība izmainos? Es varu apmainīt krēslu, bet vai tas nozīmē, ka izmainos es pats?

Dr. Singhs: Sirds tiek nomainīta, un sirdī ir garīgā dvēsele.

Šrīla Prabhupāda: Vēdās sirds ir nosaukta par vietu, kur atrodas dvēsele. Kad zinātnieki pārstāda sirdi, viņi tikai nomaina dvēseles sēdekli. Dvēsele paliek tā pati. Ja viņi pierādītu, ka, pārstādot sirdi, ir iespējams pagarināt pacienta dzīves ilgumu, tad tas nozīmētu, ka viņi ir ieguvuši varu pār dvēseli. Taču viņi nespēj paildzināt dzīvi, jo cilvēki saņem ķermeņus saskaņā ar augstāko gribu. Tev ir iedots šis ķermenis un tev tajā ir jānodzīvo noteikts laiks. Tavu dzīvi nepagarinās kāda ķermeņa orgāna nomainīšana. Dzīvi pagarināt nav iespējams. Ārsti domā, ka, nomainot sirdi, viņi paildzinās cilvēka dzīvi, taču to izdarīt nav iespējams.

Dr. Singhs: Tātad sirds pārstādīšana ir mākslīga dvēseles pārceļošana no vecās sirds uz jauno?

Šrīla Prabhupāda: Jā, tas tā arī ir. Krišna Bhagavad-gītā izskaidro, ka dvēsele maina ķermeņus visu cilvēka dzīves laiku: no zīdaiņa ķermeņa tā pāriet bērna ķermenī, no bērna ķermeņa jaunieša ķermenī utt. Dvēseles pārceļošana notiek visu laiku, un sirds pārstādīšana nav nekas vairāk kā ķermeņa izmaiņa. Sirds patiesībā nav dzīvības avots, tāpēc sirds pārstādīšana nepaildzina cilvēka dzīvi.

Dr. Singhs: Jā, lielākā daļa pacientu, kuriem izdara sirds pārstādīšanas operāciju, nodzīvo pavisam neilgu laiku. Bet vai ir iespējams pārnest dvēseli no viena ķermeņa uz citu?

Šrīla Prabhupāda: Daži jogi to var izdarīt. Viņi atrod labāku ķermeni un iemiesojas tajā.

Dr. Singhs: Ārsti, izdarot sirds pārstādīšanas operāciju, cilvēka vājo sirdi aizvieto ar sirdi, kas ņemta no tikko miruša cilvēka. Vai dvēsele, kas atradās mirušā cilvēka sirdī, ieiet slimā cilvēka sirdī?

Šrīla Prabhupāda: Nē. Dvēsele jau ir atstājusi mirušā cilvēka sirdi. Viņa dvēsele vairs neiemiesojas otrā sirdī.

Dr. Singhs: Es vēlos pārliecināties, ka esmu jūs pareizi sapratis. Kad ārsti izņem sirdi no tikko miruša cilvēka, dvēsele jau ir pametusi šo sirdi. Tad viņi šo mirušo sirdi ieliek slimā cilvēka ķermenī, un slimnieka dvēsele ieiet jaunajā sirdī.

Šrīla Prabhupāda: Jā. Dvēselei ir noteiktu laiku jānodzīvo noteiktā ķermenī. Jūs varat nomainīt jebkuru ķermeņa orgānu, taču jūs nevarat izmainīt šī ķermeņa dzīves ilgumu.

Dr. Singhs: Tātad sirds ir tikai mašīna jeb instruments?

Šrīla Prabhupāda: Jā. Sirds ir dvēseles sēdeklis.

Visuma cietums

Dr. Singhs: Šrīla Prabhupāda, biologi apgalvo, ka ir sugas, kas rada pēcnācējus nevis

dzimumvairošanās ceļā, bet citādi. Vai tas saskan ar Vēdām?

Šrīla Prabhupāda: Jā, protams.

Dr. Singhs: Tātad dzīvo būtņu vairošanos tas neierobežo.

Šrīla Prabhupāda: Nē. Kā gan tas ir iespējams? Uz šo materiālo pasauli baudīt dzīvi nāk tik daudzas dzīvās būtnes, tāpēc vairošanās turpinās. Materiālā pasaule ir kā cietums. Cietumi pastāvēs vienmēr. Tiklīdz viens cilvēks iznāk no cietuma, tā cits ir gatavs ieiet tajā. Par to runāja arī Kungs Čaitanja Mahāprabhu. Kunga Čaitanjas bhakta Vāsudēva Data sacīja: "Lūdzu, atbrīvo no materiālajām važām visas šī Visuma dzīvās būtnes. Ja Tu uzskati, ka tās ir pārāk grēcīgas, tad atdod to grēkus man." Taču Čaitanja Mahāprabhu atbildēja: "Pieņemsim, ka Es paņemtu šo Visumu ar visām dzīvajām būtnēm tajā. Šis Visums ir tikai viens no daudziem. Tas ir kā viena sēkliņa lielā maisā, kas pilns ar sinepju sēklām. Ja es no maisa paņemtu vienu sēkliņu, vai kaut kas mainītos?" Tātad patiesībā vairošanos nav iespējams apturēt. Dzīvo būtņu ir neskaitāmi daudz, un tāpēc vairošanās turpināsies.

Dr. Singhs: Jūs sacījāt, ka materiālā pasaule ir kā labošanas iestāde, kurā dzīvās būtnes māca izklūt no materiālajām važām un atkārtotā dzimšanas un nāves loka.

Šrīla Prabhupāda: Jā. Un Krišnas apziņa ir vienīgās zāles.

*harer nāma harer nāma
harer nāmaiva kevalam
kalau nāsty eva nāsty eva
nāsty eva gatir anyathā*

"Šajā strīdu un liekulības laikmetā vienīgais atpestīšanas ceļš ir Dieva Kunga svēto vārdu daudzināšana. Cita ceļa nav. Cita ceļa nav. Cita ceļa nav." (Bhrihan-nāradīja Purāna 3.8.126.)

Četrpadsmitā rīta pastaiga

1973. gada 3. decembris

Klusā okeāna krastā netālu no Losandželosas Šrīla Prabhupāda pastaigājas kopā ar Dr. Singhu, citiem mācekļiem un doktoru V. H. Vulfu-Rotkeju

Kosmisko gāzu rašanās

Dr. Singhs: Zinātnieki apgalvo, ka Zeme radās no putekļiem, kas lidinājās gāzveida vidē. Pēc kāda laika šī suspensija sabiezēja un izveidojās Zeme.

Šrīla Prabhupāda: Varbūt tas tā bija, bet kā radās šī gāze, kurā tas viss lidinājās? Un no kā radās šī kosmiskā telpa?

Dr. Singhs: Viņi saka, ka tā vienkārši pastāvēja.

Šrīla Prabhupāda: Tie ir viņu izdomājumi, nekas vairāk. Viņi tikai vieglprātīgi tērē valdības piešķirto naudu. Pajautāji viņiem, kā radās šī gāze! Uz to viņi nespēj atbildēt. Taču Krišna Bhagavad-gītā (7.4.) izskaidro:

*bhūmir āpo 'nalo vāyuh
khaṁ mano buddhir eva ca
ahaṅkāra itīyaṁ me
bhinnā prakṛtir aṣṭadhā*

"Zeme, ūdens, uguns, gaiss, ēters, prāts, saprāts un neīstais "es" – šīs astoņas daļas ir Manas savrupās materiālās enerģijas."

Krišana šajā pantā izskaidro, ka Viņš ir radījis vāyu (gaisu). Smalkāks par vāju ir *kham* (ēters), smalkāks par ēteri ir prāts, smalkāks par prātu ir saprāts, smalkāks par saprātu ir neīstais "es", un vēl smalkāka par neīsto "es" ir dvēsele. Taču zinātnieki to nezina. Viņi izprot vienīgi rupjās lietas. Viņi runā par gāzi, bet no kurienes šī gāze rodas?

Dr. Singhs: To viņi nevar izskaidrot.

Šrīla Prabhupāda: Turpretī mēs to varam izskaidrot. No Šrīmad-Bhāgavatamas mēs uzzinām, ka gāze rodas no ētera, ēters rodas no prāta, prāts rodas no saprāta, saprāts rodas no neīstā "es", un neīstais "es" rodas no dvēseles.

Dr. Singhs: Zinātnieki uzskata, ka vēl pirms bioloģiskās evolūcijas bija jānotiek tā saucamajai ķīmiskajai (pirmbioloģiskajai) evolūcijai.

Šrīla Prabhupāda: Šis termins "ķīmiskā evolūcija" norāda, ka ķīmiskās vielas ir no kaut kā radušās, un to rašanās cēlonis ir gars jeb dzīvība. Citronā rodas citronskābe, un mūsu ķermeņos veidojas daudzas vielas, piemēram, urīns, asinis un dziedzeru sekrēti. Tas pierāda to, ka dzīvība rada ķīmiskās vielas, nevis otrādi.

Dr. Singhs: Zinātnieki apgalvo, ka tiklīdz dzīvības sēkla, t.i., dzīvā organisma šūnas, ir izveidojusies, dzīvā būtne aug un darbojas patstāvīgi.

Šrīla Prabhupāda: Bet kas ir šis sēklas radītājs? Krišana Bhagavad-gītā (7.10.) atbild uz šo jautājumu. *Bijaṁ māṁ sarva-bhūtānāṁ viddhi pārtha sanātanaṁ* – "Prithas dēls! Zini, ka Es esmu visa pastāvošā pirmsēkla." Un tālāk (14.4.):

*sarva-yoniṣu kaunteya
mūrtayaḥ sambhavanti yāḥ
tāsāṁ brahma mahad yonir
ahaṁ bīja-pradaḥ pitā*

"Kuntī dēls! Zini, ka Es dodu iespēju piedzimt materiālajā dabā visām dzīvajām būtnēm. Es esmu sēklas devējs tēvs."

Nopelnu atdošana pirmajam radītājam

Dr. Vulfs-Rotkejs: Šrīla Prabhupāda, es gribētu jums pazemīgi uzdot vienu jautājumu. Pieņemsim, ka zinātniekiem patiešām izdotos mākslīgi radīt dzīvu šūnu. Ko jūs sacītu šādā gadījumā?

Šrīla Prabhupāda: Ko gan ievērojamu viņi būtu izdarījuši? Viņi vienkārši būtu atdarinājuši to, kas jau pastāv dabā. Ja cilvēks nakstsklubā atdarina suņa riešanu, tad ļaudis maksā naudu, lai ieraudzītu viņu. Taču īstam sunim neviens nepievērš uzmanību.

Dr. Singhs: Šrīla Prabhupāda, ķīmiskās evolūcijas teoriju 1920. gadā izveidoja kāds krievu biologs. Viņš norādīja uz to, ka pirms bioloģiskās evolūcijas Zemes atmosfēra galvenokārt saturēja reducētājus. Citiem vārdiem sakot, tā galvenokārt sastāvēja no ūdeņraža, bet skābekļa bija ļoti maz. Tad laika gaitā un Saules radiācijas ietekmē ūdeņraža molekulas izveidoja dažādus savienojumus.

Šrīla Prabhupāda: Šis pētījums nav būtisks. Galvenais jautājums ir šāds – kā radās ūdeņradis? Zinātnieki savus pētījumus sāk no vidus; viņi nepēta sākumu. Mums ir jāzina, kas bija sākumā. Lūk, tā ir lidmašīna. (Šrīla Prabhupāda norāda uz tālumā parādījušos lidmašīnu.) Vai jūs teiksiet, ka šī lidmašīna ir radusies no jūras? Nesaprātīgs cilvēks varbūt teiks, ka pēkšņi jūrā parādījās gaisma, un no tās radās lidmašīna. Vai tas būtu zinātnisks izskaidrojums? Taču zinātnieku skaidrojumi ir līdzīgi. Viņi saka: "Pastāvēja, lūk, tas, un tad nejauši notika, lūk, šis." Tā nav zinātne. Zinātne nozīmē izskaidrot sākotnējo cēloni.

Varbūt zinātnieki var radīt kaut ko tādu, kas jau pastāv dabā, taču kādi gan ir viņu nopelni? Nopelni pienākas sākotnējam radītājam – Dievam. Tāda ir mūsu filozofija.

Dr. Singhs: Zinātnieks, kas ir atklājis kādu dabas likumu, parasti to nosauc savā vārdā.

Šrīla Prabhupāda: Jā, tieši tā viņi dara. Likums dabā pastāvēja jau agrāk, taču šis blēdis grib piesavināties nopelnus par tā esamību.

Kāpēc viņi netic Dievam?

Dr. Singhs: Patiesībā zinātnieki cīnās pret dabas likumiem, taču bieži vien šī cīņa sagādā viņiem prieku.

Šrīla Prabhupāda: Tie ir bērnu prieki. Bērns var pludmalē aizrautīgi būvēt smilšu pilis. Tas viņam var sagādāt lielu prieku, taču tas ir bērnišķīgi. Pieauguši cilvēki nepriecājas šādā veidā. Laime, pēc kā tiecas materiālisti, ir tikai maldi. Viņi, vēlēdamies ērtu dzīvi, ir radījuši tik daudz lielisku lietu, taču tas viss ir maldi, jo viņi nespēj nodrošināt tādus apstākļus, kādos viņi varētu to visu baudīt. Jebkurā brīdī viņus var piemeklēt nāve, un visām baudām pienāks beigas.

Dr. Singhs: Tāpēc viņi saka, ka Dievs nav devis tiem visu – jo mēs nevaram dzīvot šeit mūžīgi.

Šrīla Prabhupāda: Tātad Dievs pastāv! Tas ir pierādījums! Ja viņi atzīst, ka Dievs nav devis mums visas iespējas, tad tas liecina, ka šie ļaudis ir saprātīgi. Viņi atzīst, ka Dievs ir. Tad kāpēc gan viņi saka, ka Dieva nav?

Māceklis: Tāpēc, ka Dievs neļauj viņiem dzīvot bez ciešanām.

Šrīla Prabhupāda: Tas nozīmē, ka Dievs valda pār visiem, bet mēs esam Viņa pakļautie. To viņi pierāda paši ar saviem vārdiem. Patiesībā Dievs ir devis visu, lai mēs varētu dzīvot bez raizēm un izprast Viņu. Taču ļaudis to nevēlas. Tā vietā viņi cenšas aizmirst Dievu. Tas ir viņu mērķis.

Cīņa par esamību

Dr. Singhs: Tagad zinātnieki ir radījuši jaunu zinātnes nozari – gerontoloģiju, kas pēta, kā paildzināt cilvēka dzīvi.

Šrīla Prabhupāda: Viņiem būtu jāizzina, kā pārtraukt ciešanas. Pieņemsim, vecs cilvēks ļoti cieš no daudzām slimībām, un ārsts pēkšņi paildzina viņa dzīvi. Kāds gan no tā ir labums?

Dr. Singhs: Viņi to dara ar sirds pārstādīšanu.

Šrīla Prabhupāda: Tās ir muļķības! Lai viņi aptur nāvi; tas būtu īstens sasniegums. Lai viņi aptur visas slimības – tas gan būtu sasniegums. Viņi to nevar izdarīt! Tāpēc es apgalvoju, ka visi viņu pētījumi nav nekas vairāk kā cīņa par esamību. Bhagavad-gītā (15.7.) Krišna saka:

*mamaivāṁśo jīva-loke
jīva-bhūtaḥ sanātanaḥ
manaḥ-śaṣṭhānīndriyāṇi
prakṛti-sthāni karṣati*

"Dzīvās būtnes šai saistītajā pasaulē ir manas mūžīgās daļiņas. Saistītajā dzīvē tās smagi cīnās ar sešiem jutekļiem, no kuriem viens ir prāts."

Citiem vārdiem sakot, atrodoties materiālās dabas (*prakṛti*) pakļautībā, dzīvās būtnes cīnās (*karṣati*) par esamību, un šajā stāvoklī tās prāto: "Tagad mēs gūsim panākumus. Tagad mēs cenšamies. Nākotnē mēs sasniegsim mērķi."

Māceklis: Tagad pasaulē trūkst naftas.

Šrīla Prabhupāda: Jā, mēs esam radījuši civilizāciju, kas ir atkarīga no naftas. Tā ir pretrunā ar dabas likumiem, tāpēc tagad trūkst naftas. Saskaņā ar dabas likumiem, tagad tuvojas ziema. Zinātnieki nespēj novērst ziemas tuvošanos un pārvērst to vasarā. Viņi maldīgi iedomājas, ka spēj valdīt pār dabu. Bhagavad-gītā Krišna mums pavēsta, ka, lai gan dzīvā būtne uzskata sevi par darītāju, patiesībā visu veic materiālā daba. Pašlaik lec saule. Vai viņi var izdarīt tā, lai tagad kļūtu tumšs? Un, kad ir tumšs, vai viņi var pavēlēt saulei: "Uzlec!"

Zinātnieki neapzinās, ka patiešām uzvarēt dabu nozīmē uzvarēt dzimšanu, nāvi, vecumu un slimības. Bhagavad-gītā (7.14.) Krišna saka:

*daivī hy eā guṇa-mayī
mama māyā duratyayā
mām eva ye prapadyante
māyām etāṁ taranti te*

"Ļoti grūti uzvarēt Manu dievišķo enerģiju, kas sastāv no trijām materiālās dabas īpašībām. Bet tie, kas uzticējuši sevi Man, pavisam viegli spēj pacelties tai pāri."

Dr. Singhs: Tātad pārvarēt dabas likumus ir ļoti grūti?

Šrīla Prabhupāda: Materiālistiem to izdarīt ir neiespējami. Taču tam, kurš uztic sevi Krišnam, tas ir ļoti viegli izdarāms.

Kā radās dzīvo būtņu sugas?

Dr. Singhs: Zinātnieki lielo dzīvo būtņu dažādību izskaidro šādi: šūnu gēni, kas dalās nākošās paaudzes radīšanai, kādā reizē izdarīja "kļūdu" – līdzīgi tam, kā tipogrāfijas iespaidmašīna reizēm nepareizi iespiež kādu burtu. Dažreiz šīs "kļūdas" jeb mutācijas saglabājās, un dažādo gēnu dēļ izveidojās dažādas dzīvo būtņu sugas.

Šrīla Prabhupāda: Taču šī "kļūda" ir ieviesusies kopš neatminamiem laikiem, jo ir zināms, ka visi dažādie dzīvo būtņu veidi ir pastāvējuši vienmēr. Tāpēc šī "kļūda" ir bijusi vienmēr. Taču, ja kļūda pastāv vienmēr, tad tā nav kļūda, bet gan saprāta izpausme!

Dr. Singhs: Zinātnieki apgalvo, ka, ja nebūtu mutāciju, tad Visumā būtu tikai viena veida dzīvās būtnes.

Šrīla Prabhupāda: Nē. Visu dzīvo būtņu prāti ir dažādi, tāpēc pastāv dažādi dzīvības veidi, lai dotu iespēju izpaust šīs dažādās prāta vēlmes. Piemēram, mēs šeit pastaigājamies, taču lielākā daļa cilvēku nepievienojas mums, jo viņiem ir citādas vēlmes. Viņi grib gulēt, bet mēs vēlamies celties agri no rīta. Kāpēc gan pastāv šādas atšķirības?

Dr. Singhs: Varbūt tā ir kļūda.

Šrīla Prabhupāda: (Smejas.) Tā nav kļūda. Tā ir viņu vēlme, un nāves brīdī ikviens saņems ķermeni, kas atbildīs viņa vēlmēm. Bhagavad-gītā (8.6.) Krišna saka: *yaṁ yaṁ vāpi smaran bhāvaṁ tyajaty ante kalevaram*. Par ko jūs domāsiēt nāves brīdī, tādu ķermeni jūs arī saņemsiet. Šo ķermeni jums piešķir daba; jūs to nevarat izvēlēties. Šo izvēli izdara daba, un daba darbojas saskaņā ar Dieva norādījumiem.

Dr. Singhs: Taču šķiet, ka zinātniekiem ir pieādījumi tam, ka dažādi dzīvības veidi rodas no "kļūdas".

Šrīla Prabhupāda: Tā ir viņu kļūda! Dabas likumi ir nekļūdīgi. Vilcienos ir pirmās klases, otrās klases un trešās klases vagoni. Ja jūs nopirksiet biļeti trešajā klasē, taču nokļūdsieties un iekāpsiet pirmās klases vagonā, jums neļaus palikt tajā. Šīs dažādās klases nepastāv kļūdas dēļ, tā tas ir iekārtots. Taču jūs esat kļūdijušies, ja iekāpjat nepareizās klases vagonā. Tas pats attiecas uz dažādiem dzīvo būtņu veidiem. Dievs ir tik pilnīgs, ka zina visas kļūdas, kuras mēs pieļausim. Tāpēc atbilstoši savām kļūdām

mēs saņemam noteiktu ķermeni. "Nāc šeit. Ķermenis jau ir gatavs." Pavisam ir astoņi miljoni četrsimt tūkstoši dzīvības veidu, un daba darbojas ar matemātisku precizitāti, piešķirot būtņēm dažādus ķermeņus. Valdība, ceļot pilsētu, vēl pirms pilsētas celšana ir pabeigta, ierīko cietumu, jo zina, ka atradīsies noziedznieki, kas būs jāliek cietumā. Tā nav valdības kļūda; tā ir pašu noziedznieku kļūda. Viņi ir kļuvuši par noziedzniekiem, tāpēc tos liek cietumā. Tā ir viņu kļūda.

Māceklis: Ja daba kļūditos, kā gan tā spētu apgādāt visas dzīvās būtnes ar visu nepieciešamo?

Šrīla Prabhupāda: Daba nekad nekļūdās. Krišna Bhagavad-gītā (9.10.) saka:

*mayādhyakṣeṇa prakṛtiḥ
sūyate sacarācaram*

"Kuntī dēls! Materiālā daba ir viena Mana enerģija, tā darbojas Manā vadībā un izpauž visu kustīgo un nekustīgo." Daba darbojas Dieva, Krišnas vadībā; kā gan tā var kļūdoties? Taču mēs kļūdāmies, mēs nonākam maldos, mūsu jutekļi ir nepilnīgi un mēs cenšamies krāpt citus. Ar to cilvēks atšķiras no Dieva. Dievam nav nepilnīgu jutekļu – visi Viņa jutekļi ir pilnīgi.

Apmierinātie dzīvnieki

Dr. Vulfs-Rotkejs: Mūsu jutekļi ir nepilnīgi, tāpēc arī dažādās ierīces, ar kurām mēs "pastiprinām" jutekļus, ir nepilnīgas.

Dr. Singhs: Arī mikroskopiem, ar kuriem mēs aplūkojam sīkas lietas, jābūt nepilnīgiem.

Šrīla Prabhupāda: Materiālā esamība nozīmē trūkumu pilna esamība. Viss, ko mēs radām ar nepilnīgām zināšanām un nepilnīgiem jutekļiem, noteikti ir nepilnīgs.

Dr. Singhs: Pat ja zinātnieki izgudrotu pilnīgu mikroskopu, viņi viņi skatītos caur to ar savām nepilnīgajām acīm.

Šrīla Prabhupāda: (Smejas.) Jā. Tā tas ir. Tāpēc mēs apgalvojam, ka viss, ko saka zinātnieki, ir nepilnīgs.

Dr. Singhs: Taču viņi, šķiet, ir ļoti apmierināti.

Šrīla Prabhupāda: Arī ēzelis ir apmierināts. Ēzelis nes veļas mazgātāja nastas un ir apmierināts. Visas būtnes ir apmierinātas, pat tārps izkārnījumos ir apmierināts. Tāds ir dabas likums.

Dr. Vulfs-Rotkejs: Ir teikts, ka pat ubags lepojas ar grasi, kas tam pieder.

Šrīla Prabhupāda: Dažreiz Indijā var redzēt suņus, kas mirst badā. Taču, satiekoties ar kuci, tie tūlīt sāk kopoties un ir apmierināti. Vai gan tā ir kāda bauda? Lai gan suns mirst badā, tas gūst apmierinājumu kopojoties.

Piecpadsmītā rīta pastaiga

1973. gada 7. decembris

Klusā okeāna krastā netālu no Losandželosas Šrīla Prabhupāda pastaigājas kopā ar Dr. Singhu, kādu citu mācekli un Dr. V. H. Vulfu-Rotkeju.

Acis, ar kurām var ieraudzīt Dievu

Māceklis: Svarīga problēma, kuru pēdējo simt piecdesmit gadu laikā cenšas atrisināt Rietumu teologi, ir attiecības starp saprātu un ticību. Viņi cenšas nonākt pie ticības ar saprāta palīdzību, taču to, kā spēja spriest var būt saistīta ar ticību, viņi nav noskaidrojuši. Daži teologi tic Dievam, taču saprāts

viņiem saka: "Dieva nav". Piemēram, par prasādas piedāvāšanu Dievam viņi teiktu, ka mēs tikai ticam, ka Viņš to pieņem, jo patiesībā mēs nevaram redzēt Dievu.

Šrīla Prabhupāda: Viņi nevar redzēt Dievu, bet es varu. Es redzu Dievu, tāpēc es piedāvāju Viņam prasādu. Viņi nevar redzēt Dievu, tāpēc tiem ir jānāk pie manis, lai es varētu atvērt viņu acis. Viņi ir akli kataraktas dēļ, tāpēc es izdarīšu operāciju, lai viņi varētu redzēt. Tāds ir mūsu plāns.

Māceklis: Zinātnieki par objektīvo esamību atzīst vienīgi to, ko var uztvert ar saviem jutekļiem.

Šrīla Prabhupāda: Jā, viņi var uztvert apkārtējās lietas ar jutekļiem, taču ļoti nepilnīgi. Ar jutekļiem viņi redz smiltis, taču vai viņi var redzēt to, kas ir radījis šīs smiltis? Lūk, smiltis, lūk, jūra; to var ieraudzīt tieši. Taču kā tieši ieraudzīt smilšu un jūras avotu?

Māceklis: Zinātnieki saka – ja Dievs būtu radījis smiltis un jūru, tad mēs varētu redzēt Dievu tāpat kā pašas smiltis un jūru.

Šrīla Prabhupāda: Jā, viņi var ieraudzīt Dievu, taču viņiem ir vajadzīgas acis, ar kurām var redzēt Viņu. Viņi ir akli. Tāpēc viņiem vispirms ir jānāk pie manis, lai izārstētos. Šāstrās ir norādīts, ka cilvēkam ir jāiet pie guru un jāsaņem apmācība, lai viņš varētu ieraudzīt Dievu. Kā gan viņi, būdami akli, var ieraudzīt Dievu?

Māceklis: Taču spēja redzēt Dievu ir pārpasaulīga. Zinātnieki ņem vērā tikai laicīgo redzi.

Šrīla Prabhupāda: Viss ir pārpasaulīgs. Piemēram, jūs varat domāt, ka skaidrās debesīs nekā nav, taču jūsu acis ir nepilnīgas. Debesīs ir neskaitāmi daudz planētu, kuras jums nav redzamas jūsu nepilnīgo acu dēļ. Tāpēc, ja jūs nespējat redzēt paši, jums ir jāpieņem tas, ko saku es: "Jā, debesīs ir miljoniem zvaigžņu." Vai tas, ka mēs tās nespējam ieraudzīt, nozīmē, ka debesīs ir tukšas? Nē. Tā domāt jums liek tikai nepilnīgie jutekļi.

Māceklis: Zinātnieki atzīs, ka nezina daudzas lietas, taču viņi nepiekrīt tam, ko nav spējīgi redzēt.

Šrīla Prabhupāda: Ja viņi kaut ko nezina, tad viņiem ir jāsaņem zināšanas no kāda, kas zina patiesību.

Māceklis: Taču viņi iebilst: "Bet ja tas, ko mums stāsta, ir nepareizi?"

Šrīla Prabhupāda: Tad tā ir viņu nelaime. Viņi ar saviem nepilnīgajiem jutekļiem nespēj ieraudzīt Dievu, tāpēc viņiem ir jāklusās no autoritātes. Tāds ir zināšanu iegūšanas ceļš. Ja viņi iet nevis pie autoritātes, bet gan pie krāpnieka, tad viņiem nav paveicies. Taču, ja mūsu jutekļi nav spējīgi kaut ko uzzināt, tad mums noteikti ir jāgriežas pie autoritātes, lai uzzinātu patiesību.

Ateistu sakāve

Dr. Singhs: Grūtības sagādā tas, ka ateistiem nav iespējams pierādīt Dieva esamību.

Šrīla Prabhupāda: Ateisti ir muļķi. Labāk mācīsim citus – tos, kas ir saprātīgi. Jebkuru lietu kāds ir radījis: smiltis kāds ir radījis, ūdeni kāds ir radījis, un arī debesis kāds ir radījis. Krišnas apziņa ir šī radītāja noskaidrošana.

Dr. Singhs: Zinātnieki teiks: "Nolieciet šo radītāju manā priekšā, lai es viņu varu redzēt."

Šrīla Prabhupāda: Un es viņiem atbildēju: "Es rādu jums šo personību, taču jums tam ir jāsatavojas." Jums ir jāpilnveido savas acis, lai ieraudzītu Viņu. Ja jūs esat akli, bet negribat iet pie ārsta, tad kā jūs izārstēsiet savu aklumu un spēsiet redzēt? Jums ir jāārstējas; tas ir vienīgais paņēmiens.

Māceklis: Lai to izdarītu, ir nepieciešama ticība.

Šrīla Prabhupāda: Jā, bet ne jau akla ticība – ticībai jābūt pamatotai. Ja mēs vēlamies kaut ko iemācīties, mums ir jāiet pie speciālista. Tā nav akla ticība; šī ticība ir pamatota. Vieni paši mēs neko

nevaram iemācīties.

Māceklis: Vai patiess cilvēks noteikti satiks īstenu guru?

Šrīla Prabhupāda: Jā. *Guru-kṛṣṇa-prasāde pāya bhakti-latā-bīja*. (Čaitanja čaritāmrita Madhja 19.151.) Krišna atrodas jūsu sirdī, un, ja Viņš redz, ka jūs esat patiess, tad uzreiz sūta jūs pie īstās personības.

Māceklis: Bet, ja mēs neesam pilnībā nopietni, tad mēs satiksim skolotāju krāpnieku?

Šrīla Prabhupāda: Jā. Ja mēs vēlamies tikt apkrāpti, tad Krišna aizsūtīs mūs pie krāpnieka. Krišna ir apveltīts ar augstāko saprātu. Ja tu esi krāpnieks, tad Krišna tevi apkrāps vislabākajā veidā. Taču, ja tu esi augstākā mērā patiess, tad Viņš vadīs tevi pa pareizo ceļu. Bhagavad-gītā (15.15.) Krišna saka: *sarvasya cāhaṁ hṛdi sanniviṣṭo mattaḥ smṛtir jñānam apohanam ca* – "Es esmu ikvienā sirdī un dodu atmiņu, zināšanas un aizmiršanu." Krišna piemin gan atmiņu, gan aizmiršanu. Ja tu esi krāpnieks, tad Krišna dos tev tādu saprātu, ar kuru tu varēsi aizmirst Viņu uz visiem laikiem.

Māceklis: Mūsu filozofijai ir tikpat daudz atbalstītāju, cik ir viņiem. Taču pār visu valda ateisti. Viņiem ir ietekme sabiedrībā.

Šrīla Prabhupāda: Kam ir ietekme?

Māceklis: Ateistiem.

Šrīla Prabhupāda: Ateistiem? Viens maijas spēriens, un visai viņu varai pienāks beigas vienā mirklī. Tāda ir maijas daba. Ateisti ir pilnībā saistīti, taču, atrazdamies maijas ietekmē, viņi domā, ka ir brīvi.

*moghāsā mogha-karmāṇo
mogha jñānā vicetasah
rākṣasīm āsurīm caiva
prakṛtiṁ mohinīm śritāḥ*

"Kas ir tādos maldos, tos saista dēmoniski un ateistiski uzskati. Šais maldos visas viņu cerības uz atbrīvi, viņu auglīgā darbošanās un iegūtās zināšanas lemtas sagrāvei." (Bg. 9.12.)

Viņi atrodas maldos, tāpēc viņiem vienmēr nākas vilties savās cerībās. Tas ir teikts šajos rakstos, Bhagavad-gītā, un tas tā arī notiek. Viņu grandiozie plāni, piemēram, lidojums uz Mēnesi, ir izgāzušies, taču viņi turpina apgalvot, ka ir guvuši uzvaru pār dabu.

Dr. Singhs: Viņi nevēlas kļūt saprātīgi.

Šrīla Prabhupāda: Tātad viņi ir nelieši.

Kāpēc zinātnieki ir muļķi

Šrīla Prabhupāda: Saprātīgs cilvēks uzklausīs vērtīgu padomu, taču muļķis nekad to nedarīs. Par vienu šādu nelieti, ievērojamo dzejnieku Kalidāsu, stāsta, ka viņš reiz sēdējis kokā un zāgējis to pašu zaru, uz kura sēdējis. Kāds cilvēks viņam sacīja: "Kāpēc tu zāgē šo zaru? Tu taču nokritīsi." Kalidāsa atbildēja: "Nē, nē, es nenokritīšu." Viņš turpināja zāgēt zaru, līdz nokrita zemē. Tad Kalidāsa aizgāja pie šī cilvēka un jautāja: "Kā gan tu varēji zināt, ka es nokritīšu?" Stāsta morāle ir tāda, ka Kalidāsa bija muļķis, jo neuzklausīja labu padomu. Zinātnieki ar tā saucamā zinātniskā progresa palīdzību virzās uz elli. Taču viņi neuzklausā brīdinošos padomus; tāpēc viņi ir nelieši. Muļķi izdomā vienu plānu, piedzīvo tā izgāšanos un atkal izdomā jaunu plānu. Kad arī šis plāns izgāžas, viņi plāno tālāk. Taču, kad mēs zinātniekiem cenšamies izskaidrot, ka visi šie materiālie plāni galu galā izgāzīsies un piedzīvos neveiksmi, viņi nevēlas klausīties. Tā rīkojas muļķi. Muļķi atkal un atkal gremo atgremoto. Mājās, uz ielas, naktsklubos, teātros – itin visur cilvēks tiecas gūt savu vienīgo baudu, dzimumdzīvi, visdažādākajās izpausmēs.

Mācekļi: Šrīla Prabhupāda, citi iebildīs, ka tā rīkojas drosmīgi cilvēki.

Šrīla Prabhupāda: Jā, to var saukt par drosmi, taču šī drosmē ir viņu muļķība. Viņi drosmīgi iet uz elli, un tas ir viss. Reiz kāds cilvēks dzinās pakaļ citam cilvēkam, kurš no viņa bēga. Viņš jautāja: "Kāpēc tu bēdz? Vai tu baidies no manis?" Bēgošais cilvēks atbildēja: "Es no tevis nebaidos. Bet kāpēc lai es neskrietu? Kāpēc man būtu jāstāv?"

Tieši tāpat rupjie materiālisti drosmīgi iet uz elli. "Kāpēc mums jāpārtrauc grēkot?" viņi saka. "Mēs drosmīgi pieņemsim visas sekas."

Dr. Singhs: Viņi ir traki.

Šrīla Prabhupāda: Jā, traki. Vēdās ir teikts – ja cilvēks ir traks vai arī viņu ir apsēduši spoki, viņš runā visādas muļķības. Gluži tāpat ikviens, kas atrodas materiālās enerģijas ietekmē, ir traks. Tāpēc viņš runā tikai un vienīgi muļķības. Lai gan zinātnieki ir ne pārāk labi dažādu zinātnes nozaru pratēji, viņi ir ļoti prasmīgi, kad jāapmuļķo citi un jālielās ar vārdiem.

Vēdu kultūras ievērojamie sasniegumi

Dr. Singhs: Tagad viņiem ir tas, kā agrāk nebija: telefoni, televizori, lidmašīnas, raķetes utt., ko viņi ir izgudrojuši.

Šrīla Prabhupāda: Taču viņi nekā nezina par vēl labākiem telefoniem. Piemēram, Sandžaja, kā teikts Bhagavad-gītā, sēdēja blakus savam saimniekam Dhritarāštram un stāstīja par notikumiem tālajā Kurukšētras kaujas laukā. Tas, ko ar savu redzi uztvēra Sandžaja, patiesībā ir daudz vairāk, nekā iespējams uzzināt ar telefona starpniecību. Viņš raudzījās ar mistiskā televizora palīdzību. Šis televizors darbojās sirdī, jo viņš sēdēja istabā, kas atradās ļoti tālu no kaujas lauka, un tomēr redzēja visu, kas tajā notiek. Bhagavad-gītas sākumā Dhritarāštra jautāja Sandžajam: "Kā klājas maniem dēliem un brāļa dēliem? Ko viņi dara?" Pēc tam Sandžaja stāstīja, kā Durjodhana piegāja pie Dronāčārjas, ko Dronāčārja viņam teica, un kā Durjodhana atbildēja, utt. To visu parasts cilvēks ar savām acīm nekad nespētu saskatīt, taču Sandžaja to visu redzēja un pārstāstīja, pateicoties mistiskajai spējai. Lūk, tā ir īstenā zinātne.

Dr. Singhs: Daži zinātnieki apgalvo, ka viņi ir pārspējuši dabu, izdomājot daudz labākas lietas, piemēram, plastmasu un zāles.

Šrīla Prabhupāda: Vēdiskajos laikos cilvēki ēda no sudraba un zelta traukiem, taču tagad zinātnieki ir izdomājuši kaut ko labāku – plastmasas traukus. (Visi smejas.)

Dr. Singhs: Plasmas trauki ir kļuvuši par lielu problēmu, jo viņi nevar no tiem atbrīvoties. Tos nav iespējams iznīcināt. Tie uzkrājas arvien vairāk un vairāk.

Lūk, pierādījums!

Dr. Vulfs-Rotkejs: Materiālisti rīkotos daudz godīgāk, ja viņi atzītu: "Mēs nevēlamies pārtraukt sapņot. Mēs gribam turpināt baudīt ar visām mūsdienu mašīnām." Taču viņi neatzīs, ka šie mēģinājumi baudīt vienmēr beigsies ar sagraīvi.

Šrīla Prabhupāda: Tas liecina par viņu neziņu. Galu galā tas viņiem būs jāatzīst.

Dr. Vulfs-Rotkejs: Taču viņi saka: "Sāc no jauna, pamēģini atkal."

Šrīla Prabhupāda: Kā gan viņi var mēģināt? Iedomājies cilvēku, kas kataraktas dēļ neredz. Viņš var mēģināt kaut ko saskatīt – mēģināt atkal, atkal, atkal, atkal un atkal. Vai tā var izārstēt kataraktu? Nē. Šādi izārstēties nav iespējams. Viņam ir jāiet pie ārsta, kas izdarīs operāciju, lai atjaunotu redzi.

Redzes spēju nevar atgūt, vienkārši visu laiku cenšoties kaut ko saskatīt.

Dr. Vulfs-Rotkejs: Tieši to viņi negrib pieņemt – to, ka visi viņu pūliņi izzināt patiesību ar materiālās zinātnes palīdzību nav devuši panākumus.

Šrīla Prabhupāda: Viņi ir nesaprātīgi. Viņi neņems vērā labu padomu. Ja muļķi pamāca, tad viņš tikai dusmojas, gluži kā čūska. Pieņemsim, ka jūs iegādājaties čusku un sakāt: "Dārgā čūska, lūdzu, dzīvo kopā ar mani. Katru dienu es tevi labi barošu ar pienu un banāniem." Čūska būs ļoti apmierināta, taču no tā viņai tikai uzkrāsies inde, un kādu dienu tu iekliegsies: "Ā!" (Prabhupāda atdarina čūskas sakosta cilvēka kļedzienu.)

Dr. Vulfs-Rotkejs: Taču zinātnieki nekad neatteiksies no cerībām.

Šrīla Prabhupāda: Viņu plāni visu laiku izjūk, tomēr viņi joprojām cer.

Māceklis: Šrīla Prabhupāda, kāds bibliotekārs gribēja, lai es pierādu, ka Bhagavad-gīta ir piecus tūkstošus gadu sena. Viņš vēlējās redzēt oriģinālo grāmatu, kas tika uzrakstīta pirms pieciem tūkstošiem gadu.

Šrīla Prabhupāda: Pierādījums jau atrodas tieši jūsu priekšā. Jums ir tikai jāpaskatās. Taču, ja jūs aizvērsiet acis... Pieņemsim, ka es ieeju tumšā istabā, un tur sēž cilvēks, kuram es saku: "Ir uzlēkusi saule. Nāc ārā!" Cilvēks, kas sēž tumsā, var teikt: "Kāds tam ir pierādījums? Vispirms pierādi man, ka laukā ir gaišs; tikai tad es iziešu ārā." Es varu viņu lūgt: "Lūdzu, lūdzu, tikai iznāc ārā, un tad tu redzēsi." Taču, ja cilvēks neiznāks laukā, viņš tā arī paliks tumsībā, gaidīdams pierādījumus. Būtība nav tajā, vai šī grāmata ir piecus tūkstošus vai desmit tūkstošus gadus sena. Tikai izlasiet tajā dotās zināšanas. Ja jūs vienkārši lasīsit Bhagavad-gītu, jūs redzēsiet visu. Nāciet un paskatieties! Lūk, te ir pierādījums!

Sešpadsmitā rīta pastaiga

1973. gada 10. decembris

Klusā okeāna krastā netālu no Losandželosas Šrīla Prabhupāda pastaigājas kopā ar Dr. Singhu, Hridajānanu dāsu Gosvāmī un citiem mācekļiem.

Ko nozīmē "Visaugstākais"

Šrīla Prabhupāda: Kāda personība materiālajā pasaulē ir visaugstākā? Kāpēc jūsu Prezidents Niksons ir jūsu valsts augstākā personība?

Dr. Singhs: Tāpēc, ka viņam pieder zināma vara.

Šrīla Prabhupāda: Jā. Bet kāpēc viņš ir augstākā personība? Viņš ir vissvarīgākais valdības ierēdnis, tāpēc viņš saņem visaugstāko algu un var izmantot visas ērtības, un viņa pavēle ir visunoteicoša.

Dr. Singhs: Viņš ir apveltīts ar spēju pārliecināt citus.

Šrīla Prabhupāda: Nē. Jūs varat viņam nepiekrīst, taču viņš ir augstākā personība, tāpēc jums ir jāpieņem viņa pavēle. Tāds ir viņa stāvoklis. Tas nav atkarīgs no tā, vai jūs to atzīstat vai nē. Lūk, ko nozīmē vārds "visaugstākais". Vai tas tā nav?

Dr. Singhs: Jā.

Šrīla Prabhupāda: Jūs nevarat iebilst: "Prezidenta kungs, es jums nepiekrītu, tāpēc nepakļaušos jūsu pavēlei." Nē, jums tā ir jāpilda neatkarīgi no tā, vai jūs piekrītat vai nē. Lūk, tā ir augstākā vara. Raugoties no materiālā viedokļa, mēs saprotam, ka augstākā vara ir tam, kurš var pavēlēt citiem.

Dievs ir apveltīts ar šādām īpašībām. Viņš ir Augstākā Personība. Dievs ir varens, Dievs ir augstākais valdnieks. Bet kas ir augstākais valdnieks? Tas, kurš ir apveltīts ar šādām varenībām. Parāšara Muni ir devis Dieva definīciju: *aiśvaryaśya samagraśya vīryaśya yaśasaḥ śrīyāḥ jñāna-vairāgyayoś caiva śaṅṅam bhāga itiṅgaṇa*. (Višnu Purāna 6.5.47.) No vārda *Bhagavān* ir radies cits vārds, *bhāgyavān*, kas nozīmē "laimīgais". Vēdu rakstos ir teikts, ka dižena personība ir laimīga. Augstākā laimes pilnā personība ir Dievs. *Lakṣmī-sahasra-śata-sambhrama-sevyamānam* – "Viņam kalpo simtiem un tūkstošiem lakṣmī jeb laimes dieviešu." (Brahma-samhita 5.29.) Šajā pasaulē mēs lūdzamies, lai laimes dieviete dotu mums kaut nedaudz žēlastības. Taču Krišnu vienmēr godina tūkstošiem laimes dieviešu.

Dr. Singhs: Mēs pat nespējam iedomāties tādu personību, kura ir tik veiksmīga.

Šrīla Prabhupāda: Jā. Tāpēc Krišnu sauc par Ačintju, neaptveramo. To, cik viņš ir varens un laimīgs, nav iespējams aptvert! Vārds *acintya* nozīmē "tas, ko nevar izmērīt vai aprēķināt." Mēs redzam tikai daļu no Dieva varenībām, t.i., materiālo dabu, kas ir tikai daļējs Dieva enerģiju izvērsums. Augstākajai Personībai ir daudz enerģiju. Viņam ir zemākās enerģijas un augstākās enerģijas. Bhagavad-gītā (7.4.) Krišna saka:

*bhūmir āpo 'nalo vāyuh
khaṁ mano buddhir eva ca
ahaṅkāra itīyaṁ me
bhinnā prakṛtir aṣṭadhā*

"Zeme, ūdens, uguns, gaiss, ēters, prāts, saprāts un neīstais "es" – šīs astoņas daļas ir Manas savrupās materiālās enerģijas."

Nākošajā pantā Krišna apraksta Savu augstāko enerģiju (*parā prakṛti*), kas ir izpausta kā garīgā valstība. Tikai iedomājieties: ja jau zemākajā, materiālajā enerģijā ir tik daudz brīnišķīgu lietu, tad cik daudz vairāk brīnišķīga ir garīgā valstība. Lūk, tāda ir vārda "augstākais" nozīme.

Jogas varenību piemēri

Hridajānanda dāsa Gosvāmī: Vai visi dažādie dzīvības veidi, kas ir uz zemes, pastāv arī garīgajā valstībā?

Šrīla Prabhupāda: Jā. Ja šajā zemākajā enerģijā pastāv daudzi apbrīnas cienīgi dzīvības veidi, tad cik gan daudzveidīgi un brīnišķīgi ir dzīvības veidi garīgajā valstībā! Pat šajā materiālajā pasaulē ir dažādas planētas, un vienu planētu iedzīvotāji ir daudz pārāki par citu planētu iedzīvotājiem. Piemēram, ļaudis uz Zemes nodarbojas ar mistisko jogu, lai iegūtu neparastus spēkus, taču Sidhalokas planētas iedzīvotāji ir apveltīti ar šīm izcilajām jogas varenībām jau no dzimšanas. Uz Zemes putni var lidot, un tas ir pilnīgi dabiski, taču mēs lidot nevaram, ja vien neizmantojam dārgas mašīnas. Turpretī tādas planētas kā Sidhalokas iedzīvotāji var lidot pat no vienas planētas uz otru bez jebkādam palīgierīcēm. Viņiem pietiek tikai vēlēties, lai nokļūtu tur, kur tie ir iecerējuši – arī uz citām planētām. Pat uz Zemes dzīvo daži jogi, kas var no rīta nomazgāties vienlaicīgi četrās vietās: Džagannātha Purī, Rāmēšvarā, Haridvārā un Dvārakā. Mana tēva mājās Kalkutā bieži ciemojās kāds viņa draugs, kas bija jogs. Šis jogs manam tēvam teica, ka viņš vienkārši apsēžas un pieskaras savam guru, lai no Kalkutas nokļūtu Dvārakā divu minūšu laikā. Lūk, kādas ir joga spējas. Kas gan ir mūsdienu lidmašīnas? Durvāsa Muni viena gada laikā apceļoja visu Visumu un nonāca pat līdz Vaikunthai. Saskaņā ar mūsdienu zinātnieku aprēķiniem, dažas Visuma planētas atrodas vairāk nekā četrdesmit tūkstošu gaismas gadu attālumā no Zemes. Tas nozīmē, ka, lidojot ar gaismas ātrumu, mēs sasniegtu šīs planētas pēc četrdesmit tūkstošiem gadu. Pat ja viņi to varētu tehniski izdarīt, tad kā gan kosmonauti nodzīvotu četrdesmit tūkstoš gadus? Ar ko gan viņi tā lepojas?

Dr. Singhs: Zinātniekiem ir teorija, ka viņi spēs radīt mašīnu, kas lidos ar gaismas ātrumu.

Šrīla Prabhupāda: Tā ir krāpšana. Viņi to apgalvo, taču nekad nespēs to izdarīt.

Zinātnieku ierobežotās spējas

Šrīla Prabhupāda: Viņi runā par tālām planētām, taču vai viņiem ir kaut kādas zināšanas par pašu tuvāko planētu – Mēnesi? Ir daudz neredzamu planētu, piemēram, Rāhu. Visas zvaigznes un planētas cilvēki nespēj ieraudzīt. Piemēram, kad planēta Rāhu nostājas starp Sauli un Mēnesi, notiek aptumsums. Taču zinātnieki to skaidro citādi. Patiesībā aptumsuma cēlonis ir Rāhu. Mūsdienu zinātnieku skaidrojumā par aptumsumu ir daudz apšaubāmu vietu. Viņu teorija saskaņā ar Vēdās dotajām zināšanām ir nepareiza.

Dr. Singhs: Taču zinātnieki apgalvo, ka viņi var pierādīt savas teorijas.

Šrīla Prabhupāda: Zinātnieki savā zinātnieku lokā ir pierādījuši, ka zinātne pierāda visu! Taču tās ir muļķības. Zinātnieki ir pierādījuši visu, izņemot to, kas ir viņi. To viņi nezina. Kāpēc viņiem ir jāmirst? Arī to viņi nezina. Lūk, tās ir visas viņu zināšanas.

Dr. Singhs: Viņi var izveidot Visuma modeli. Viņi var izveidot arī planētu un Mēness modeli.

Šrīla Prabhupāda: Ja viņi var izveidot modeļus, tad kāpēc gan viņi nerada mākslīgo Sauli, lai taupītu elektrību? Šie blēži var teikt visu ko, taču viņi neko nevar izdarīt. Lūk, kādi viņi ir. Ja viņi var izveidot Visuma modeli, tad lai viņi izveido lielu Saules modeli. Tad mums nebūs jātērē daudz naudas par elektrisko apgaismojumu tumšās naktīs. Taču viņi to nevar izdarīt. Tomēr, neskatoties uz to, viņi runā ļoti sarežģītus un daudzsološus vārdus tikai tāpēc, lai izvilinātu naudu no nodokļu maksātājiem. Viņi apgalvo, ka zina, no kā sastāv Mēness un Saule, tad kāpēc gan viņi nevar tos izveidot? Kāpēc gan viņi nevar radīt mākslīgu sauli, lai pasargātu Islandes un Grenlandes iedzīvotājus no aukstuma?

Dievs nekad nav tukšums

Šrīla Prabhupāda: Reiz Kungs Čaitanja pastāstīja par čintāmani dārgakmeni, ar ko var radīt neskaitāmus citus dārgakmeņus, taču pats sākotnējais dārgakmenis nekad neizmainās.

*om pūrnam adaḥ pūrnam idaṁ
pūrñāt pūrnam udacyate
pūrñasya pūrnam ādāya
pūrnam evāvaśiṣyate*

Šī panta (Šrī Īšopanišada, Dieva piesaukšana) nozīme ir šāda – lai gan viss izplūst no Dieva Personības, Viņš nekad neizsīkst. Uz zemes sāk beigties nafta, un tas jau ir kļuvis par nopietnu problēmu, taču saule joprojām spīd un spīdēs vēl daudzus gadus. Krišna var radīt miljoniem saulu; patiesībā Viņš to jau ir izdarījis. Taču Viņš joprojām ir apveltīts ar visu Savu spēku. Viņš neko nav zaudējis. Lūk, tāds ir Dievs, un tāda ir Dieva augstākā enerģija ačintja-šakti.

Mums var būt nauda, bet, kad mēs esam to iztērējuši, mums vairs nekas nepaliek. Nelieši apgalvo, ka augstākā patiesība ir tukšums, *sūnyavāda*. Viņi nezina, ka Dievs nekad nav tukšums – Dievs ir reāli pastāvoša vienība. Mums ir skaidri jāzina, kas ir Dievs. Teologiem par to ir jāmacās no Vēdu rakstiem, nevis jāļaujas, ka tos maldina muļķi un nelieši. Par Dievu un visām Viņa enerģijām ir stāstīts Vēdu rakstos. Mēs savu enerģiju zaudējam, taču Dieva enerģija ir neizsmelama. Ar to Dievs atšķiras no mums. Es nevaru ātri staigāt vai darīt citas lietas, ko var jaunietis, jo es esmu zaudējis savu jauneklīgo enerģiju. Taču Dievs ir vienmēr jauns. *Advaitam acyutam anādim ananta-rūpam ādyaṁ purāṇa-puruṣaṁ nava-yauvanam ca* – "Krišna, Dieva Augstākā Personība ir absolūts, nemaldīgs, un Viņam nav sākuma. Viņš, kaut arī izvērsies neskaitāmos veidolos, ir sākotnējā personība, vissenākais, un vienmēr ir ziedošas jaunības pilns." (Brahma-saṁhita 5.33.) Vēl Krišna Bhagavad-gītā (18.61.) saka: *īvaraḥ sarva-bhūtānāṁ hr̥d-*

deše 'rjuna tiṣṭhati – "Visaugstais Kungs mājo ikviena sirdī." Dievs atrodas arī katrā atomā. Taču, neskatoties uz to, Viņš ir viens vienīgs. Lūk, kāds ir Dievs. Un Viņš ir *advaita*, Viņā nav divējādības. Nav tā, ka Viņš atrastos jūsu sirdī, bet manā sirdī Viņš ir cita personība. Nē, šie Dieva izvērsumi ir viens un tas pats. Dievs ir visur, jo Viņš ir visucaurstrāvojošs, un vienlaicīgi Viņš atrodas noteiktās vietās, vienmēr paliekot viens.

Krišnas mīlestības absolūtā daba

Dr. Singhs: Šrīla Prabhupāda, dažos rietumu teologu darbos ir apgalvots, ka Dievs ir mīlestība.

Šrīla Prabhupāda: Dievs ir viss. Kāpēc viņi apgalvo, ka Dievs ir tikai šis vai arī tikai tas? Viss ir Dievs, jo Viņš ir absolūts. Viņa mīlestība un Viņa naidis ir vienlīdzīgi. Materiālajā pasaulē mēs saskatām atšķirību starp mīlestību un naidu. Bet Dieva naidis un Dieva mīlestība neatšķiras. Tāpēc Viņu sauc par Ačintju jeb neaptveramo. Dieva mīlestība pret gopī un Dieva naidis pret Kamsu deva vienu un to pašu iznākumu. Kā Kamsa, tā arī gopī nonāca garīgajā valstībā. Tieši tāpat Pūtana ieradās, lai noindētu Krišnu, bet māte Jašoda vienmēr rūpējās, lai ar Krišnu, nerātno bērnu, nenotiktu nekas ļauns un Viņš vienmēr būtu drošībā. Lai gan māte Jašoda ir pilnīgs pretstats Pūtana, tomēr viņas abas sasniedza vienu un to pašu mērķi. Krišna domāja: "Es zīdu Pūtanas krūti, tāpēc tagad viņa ir Mana māte. Viņa nonāks turpat, kur Jašoda." Tā izpaužas Krišnas naida un Krišnas mīlestības absolūtā daba. Viņa mīlestībai un naidam nav nekāda sakara ar šo relatīvo pasauli. Tāds ir Dieva absolūtais stāvoklis. Dievu var uztvert no daudziem aspektiem, taču tie visi ir absolūti, nedivējādi (*advaita*).

*vadanti tat tattva-vidas
tattvaṁ yaj jñānam advayam
brahmeti paramātmēti
bhagavān iti śabdyate*

"Mācīti pār pasaulnieki, kuri zina Absolūto Patiesību, sauc šo nedalāmo vienību par Brahmanu, Paramātmu vai Bhagavānu." (Šrīmad-Bhāgavatama 1.2.11.)

Dievam ir bezpersoniskā, visucaurstrāvojošā iezīme (ko sauc par Brahmanu) un arī ierobežotā Paramātmā iezīme. Vienlaicīgi Viņš ir arī Bhagavāns, kas ir Viņa sākotnējais, pār pasaulīgais un personiskais veidols. Šīs trīs iezīmes ir atšķirīgas, taču arī vienlīdzīgas. Tāda ir Dieva daba, ačintja-bhēdābhēda-tatva – vienlaicīgā vienlīdzība un atšķirība. Tas, kurš ir apzinājies personisko Bhagavāna veidolu, ir vienlaicīgi izpratis arī Brahmanu un Paramātmu. Tas viss ir Krišna, tomēr šīs iezīmes arī atšķiras. Tās vienlaicīgi ir vienlīdzīgas un atšķirīgas.

Zināšanas var dot mācīta personība

Dr. Singhs: Šrīla Prabhupāda, daudziem ļaudīm ir grūti atzīt Dieva esamību.

Šrīla Prabhupāda: Viņi ir slimi, bet diemžēl nevēlas izārstēties. Ja viņi nevēlas kļūt veseli, tad tā ir viņu kļūda. Tāpēc mēs varam droši apgalvot – cilvēks, kurš neapzinās Krišnu, neapzinās Dievu, ir jūcis. Maldinošās (zemākās jeb materiālās) enerģijas ietekmē viņš runā vienīgi muļķības. Taču vai gan kāds uzskatīs šāda cilvēka vārdus par nopietniem? Dieva esamība nav atkarīga no tā, vai viņi tam tic vai nē. Piemēram, kāds var teikt, ka saule nelec austrumos. Taču kāda gan jēga ir šādam apgalvojumam? Visi zina, ka saule lec austrumos. Ja kāds sāk to apstrīdēt, viņš tikai parāda savu aklumu. Tāpēc mums ir jāiet pie mācītas personības. Jums ir jāatrod šāda personība, guru, un jāuztic sevi viņam. Tad jāuzdod viņam jautājumi un jāpieņem visas viņa atbildes. Lūk, kā ir jāizprot Dievs. Vispirms ir jāatrod guru; tad ir jāiegūst viņa labvēlība, kalpojot un uzticot sevi viņam. Guru izskaidros visu. Krišna Bhagavad-gītā (4.34.) saka:

tad viddhi praṇipātena

"Ej pie garīgā skolotāja un centies saprast patiesību. Pazemīgi jautā un kalpo viņam. Sevi apzinājušās dvēseles var svētīt tevi ar zināšanām, jo ir redzējušas patiesību."

Pielikumi

Izaicinājums

Dr. Ābrahams T. Kavūrs ir Racionālistu biedrības Šrilankas nodaļas prezidents. Šī biedrība darbojas, lai pierādītu, ka nepastāv ne Dievs, ne dvēsele. 1977. gada 14. augustā Kolombo (Šrilanka) laikrakstā "Sunday Times" tika publicēts Dr. Kavūra raksts "Vai pastāv dzīve pēc nāves?" Šajā rakstā Dr. Kavūrs apgalvoja, ka dzīvība nav nekas vairāk kā sarežģīts ķīmisko elementu kopums ar tajā notiekošajām ķīmiskajām reakcijām, un tāpēc pēc nāves dvēsele neturpina dzīvot, jo patiesībā nekādas dvēseles nav. Šis raksts bija cēlonis karstai diskusijai, kas parādījās gan laikrakstā "Sunday Times", gan vēstulēs starp Dr. Kavūru un Starptautiskās Krišnas apziņas biedrības Šrilankas nodaļas locekļiem. Šajā pielikumā mēs esam ievietojuši laikraksta "Sunday Times" rakstus un dažas vēstules.

Ko nespēj ieraudzīt Dr. Kavūrs

(Šrilas Hamsadūtas Svāmī un Mahākāntas dāsas raksts "Sunday Times" 1977. gada 21. augustā)

Lai gan Dr. Kavūrs un viņam līdzīgie ļoti lepojas ar savām zināšanām, mēs uzskatām par pienākumu norādīt to lasītāju labā, kas nav īpaši zinoši sofistiskā, ka tādi cilvēki kā Dr. Kavūrs, kas sauc sevi par loģikas, saprāta un zinātnes progresu sargiem, savos apgalvojumos par lietām, kas atrodas ārpus to ierobežoto jutekļu uztveres spējām, balstās uz ļoti nedroša pamata. Īpaši tas attiecas uz jautājumu par pēcnāves dzīvi.

Dr. Kavūra raksts sākas ar teikumu: "Es neuzskatu, ka mana dzīvība atrodas kādā noteiktā ķermeņa vietā." Šis un arī nākošais apgalvojums – "Es neticu, ka man ir dvēsele jeb gars, kas turpinās dzīvot pēc manas nāves" – atklāj to, cik šaubīgs ir viņa uzskatu pamats. Visā šajā rakstā Dr. Kavūrs izklāsta savus uzskatus, pārliecību un viedokļus par to, ko viņš vispār nav spējīgs novērot, un viņš cenšas izdot savus aplamos prātojumus kā nekļūdīgu zinātnisku patiesību.

Izrādīdami visu cieņu Dr. Kavūram, mēs tomēr norādīsim, ka tiešais jutekļu uztveres paņēmiens, uz kuru balstoties Kavūrs ir izdarījis daudzus secinājumus par pēcnāves dzīvi, ir ļoti ierobežots un nepilnīgs.

Par piemēru minēsim acis. Tās darbojas tikai noteiktos apstākļos – ja nav gaismas, tad es nevaru redzēt pat savu roku, ko es turu acu priekšā. Mēs nespējam ieraudzīt acij vistuvāko priekšmetu, acs plakstiņu, ne arī vistālākos objektus, Visuma robežas. Patiešām, acis ir nepilnīga. Tāpat arī tauste, garša un oža ir ierobežotas, un arī prāts ir nepilnīgs. Tāpēc jebkurš pierādījums, kas ir balstīts uz nepilnīgo jutekļu uztveri, arī noteikti ir nepilnīgs.

Pētījumi, eksperimenti un hipotēzes, kas balstītas uz nepilnīgo jutekļu uztveri, ir bezjēdzīgas pūles, kad mēs saskaramies ar lietām, kas atrodas ārpus jutekļu uztveres iespējām. Censties izpētīt visu ar saviem jutekļiem līdzinās bērna mēģinājumiem uzzināt, kas ir viņa tēvs, pēc kārtas izjautājot visus vīriešus pasaulē – šādi rīkoties ļoti muļķīgi. Lai bērns uzzinātu, kas ir viņa tēvs, viņam ir jāpieņem savas mātes autoritāte – nekādā citādā veidā tas nav izdarāms. Neviens savas rašanās brīdī nespēj ieraudzīt tēvu, tāpēc atliek tikai pieņemt mātes viedokli. To atzīs ikviens saprātīgs cilvēks.

Dr. Kavūrs raksta par dvēseli un tās pārdzimšanu: "Man nav nekāda pamata vai pierādījuma tam, ka kaut kas tāds pastāv." Viņa izteikums tikai parāda, ka tiešā jutekļu uztvere ir ierobežota un nepilnīga, un tāpēc ar tās palīdzību kaut ko uzzināt par lietām, kas ir ārpus jutekļu uztveres iespējām, ir neiespējami. Dr. Kavūrs būtu rīkojies saprātīgāk un atbilstoši zinātnieka profesionālajai ētikai, ja viņš tā vietā, lai mulžīgi apgalvotu: "Es neticu, ka man ir dvēsele vai gars, kas turpinās dzīvot pēc manas nāves", būtu atzinis, ka nespēj vai nav kompetents runāt par šīm lietām. Pastāv gan dvēsele, gan dvēseles pārdzimšana, gan Augstākā dvēsele – Dievs. Tomēr mums jāatzīst, ka dvēsele būtiski atšķiras no matērijas, tāpēc ar materiālās zinātnes metodēm dvēseles esamību un dabu izprast nav iespējams.

Tomēr tas nenozīmē, ka par šīm lietām jebkurš var brīvi prātot un izvirzīt savas teorijas, kas ir ļoti populāri mūsdienās. Tāpat kā pastāv materiālā zinātne, kas pēta materiālās parādības, ir arī garīgā zinātne, kas dod iespēju tās apguvējam pacelties pāri rupjās un smalkās matērijas līmenim un tieši pārliecināties par dvēseles esamību, tās pārdzimšanu un tās attiecībām ar Dievu, Augstāko Dvēseli.

Īstens zinātnieks nekad priekšlaicīgi neapgalvotu: "Es neticu, ka ir dvēsele jeb gars, kas saglabāsies pēc manas nāves." Viņš visdrīzāk apņēmīgi uzsāktu ieteikto garīgā pētījuma paņēmieni, ko ir ieteikuši godājami un vispāratzīti garīgās zinātnes skolotāji. Šāds zinātnieks un godīgs patiesības meklētājs zinātnes interesēs uzticētu sevi šim paņēmienam un padarītu sevi par eksperimenta objektu. Tikai pēc tam, kad šāds zinātnieks autoritatīva garīgās zinātnes profesora vadībā būtu precīzi izpildījis visus esošos paņēmienus un eksperimentus, viņš uzdrošinātos novērtēt un izteikt savus spriedumus par šo jautājumu. Īstena zinātniskā pētniecība sastāv no teorijas izvirzīšanas, novērojumiem un eksperimenta, un tas attiecas arī uz garīgo zinātņi.

Dzīvība nav radusies, savienojoties ķīmiskām vielām, kā to apgalvo daži zinātnieki. Gluži otrādi, dzīvība rada matēriju. Dzīvs vīrietis un dzīva sieviete dzimumakta laikā savienojas, un rezultātā rodas dzīvs bērns. No nedzīva vīrieša un nedzīvas sievietes nekāds bērns nevar rasties. Dzīvā kokā var rasties augļi, bet no nedzīva koka nekas nav gaidāms. Dzīvais no nedzīvā atšķiras ar dvēseles klātbūtni, un dvēsele ir aprakstīta Bhagavad-gītā kā augstākā enerģija (parā-prakriti). Tā ir augstākā enerģija, kas rada visu, ko mēs uztveram ar jutekļiem.

Ja dzīvība ir tikai ķīmisko savienojumu kopums, kā to apgalvo daži zinātnieki, tad kāpēc gan viņi neiešļircina miruša cilvēka ķermenī noteiktas vielas, kas šo ķermeni atdzīvinātu un padarītu nemirstīgu? Ja mēs zinātniekam iedotu visus ķīmiskos elementus, no kuriem ir veidots materiālais ķermenis, vai viņš spētu tos savienot un radīt dzīvību?

Zinātnieki materiālisti uz šo jautājumu atbild šādi: "Mēs cenšamies. Mēs to paveiksim nākotnē." Taču tas nav zinātniski. Tā ir atklāta cilvēku maldināšana.

Šie zinātnieki lielīgi apgalvo: "Dvēseles nav. Dieva nav. Viss ir radies nejauši." Taču, kad viņus palūdz kaut kā pierādīt šo apgalvojumu, viņi var piedāvāt tikai solījumu to izdarīt nākotnē: "Mēs cenšamies. Mēs to izdarīsim nākotnē." Dr. Kavūrs, kā to parasti dara zinātnieki materiālisti, dod tādus pašus tukšus solījumus, sacīdams: "Drīz pienāks laiks, kad cilvēki, izmantojot savas plašās zināšanas ģenētikā, uzlabos cilvēku sugu."

Es izaicinu Dr. Kavūru. Lai viņš iešļircina nedzīvā ķermenī noteiktas ķīmiskās vielas, kas atdzīvinātu to. Vai arī viņš var iešļircināt īpašas ķīmiskās vielas savā ķermenī, lai izvairītos no nāves un atjaunotu savu novecojušo un nolietoto ķermeni un padarītu to atkal svaigu un skaistu.

Bet, ja viņam tas šķitīs par grūtu, tad varbūt Dr. Kavūrs var radīt kādu ļoti vienkāršu dzīvo organismu, piemēram, odu vai blakti. Bet vēl labāk būtu, ja viņš atkal savienotu ķīmiskās vielas, no kurām sastāvēja kukainis mantis religiosa (dievlūdzējs), kuram viņš norāva galvu (kā tas minēts viņa rakstā), un atkal to atdzīvinātu. Bet varbūt Dr. Kavūra zinātne ir vienvirziena ceļš, kas ved tikai uz dzīvības

iznīcināšanu?

Varbūt zinātne vēl nespēj uzreiz radīt dzīvību gatavā veidā. Ja tas tā ir, tad lai Dr. Kavūrs izgatavo vismaz plastmasas olu un iepilda tajā dzeltenas un baltas ķīmiskās vielas, tad izperē šo mākslīgo olu un tādā veidā rada vismaz vienu cāli, kas atkal varētu dēt olas un radīt vēl vairāk cāļu nākotnē.

Bet, ja arī tas Dr. Kavūram ir par grūtu, tad varbūt viņš varētu vienkārši no ķīmiskām vielām radīt pilienu piena vai rīsu graudiņu. Tad mēs atzīsim viņa apgalvojumus par nopietniem.

Protams, ikviens zina, ka to izdarīt nespēj pat visvarenākie tā saucamie zinātnieki. Ir skaidrs, ka Dr. Kavūrs savā nākošajā rakstā apbērs lasītāju ar grūti saprotamiem vārdiem, lai noslēptu savu nezināšanu. Bet viss viņa teiktais nozīmēs: "Mēs to izdarīsim nākotnē. Mēs mēģinām." Taču, lai arī kādā veidā tas netiktu pateikts, tā būs tikai un vienīgi atklāta cilvēku maldināšana. Hamsadūta Svāmī Mahākānta dāsa

Starptautiskā Krišnas apziņas biedrība

Dr. Kavūrs protestē

(Dr. Ābrahama Kavūra raksts "Sunday Times" 1977. gada 28. augustā)

Savā rakstā "Ko nespēj ieraudzīt Dr. Kavūrs", kas tika publicēts laikraksta "Sunday Times" 21. augusta izdevumā, kungi Mahākānta dāsa un Hamsadūta Svāmī, kas pieder "Harē Krišnas" kultam, ir izrādījuši savu briesmīgo nezināšanu par mūsdienu zinātnes atkājumiem, kas ir izdarīti tādās bioloģijas nozarēs kā bioķīmija, molekulārā bioloģija, neurobioloģija, eigēnika, gēnu inženierija, ārpusdzemdes apsēklošana, partenogēze utt.

No viņu rakstītā kļūst skaidrs, ka viņi pielīdzina dzīvību prātam un neeksistējošam garam jeb dvēselei. Kā redzams, viņi nezina, ka tikai tie dzīvnieki, kam ir nervu sistēma, ir apveltīti ar prātu, un to domāšanas spējas ir proporcionāli atkarīgas no to nervu sistēmas attīstības pakāpes. Kaut gan miljoniem reliģiozu cilvēku tūkstošiem gadu ir ticējuši dvēseles pastāvēšanai, nav nekādu bioloģisku pierādījumu tam, ka ķermenī atrodas dvēsele. Šie kungi Dāsa un Svāmī apgalvo, ka saskaņā ar "garīgās zinātnes profesoru" atziņām pastāv dvēsele, dvēseles pārdzimšana un Augstākā Dvēsele, Dievs.

Es vēlētos zināt, uz kādiem objektīviem pierādījumiem balstās šie tā sauktie profesori, izvirzot šo fantastisko apgalvojumu. Saskaņā ar šo abu autoru izteikumiem, dzīvība pastāv pirms matērijas. Viņi saka: "Dzīvība nav radusies, savienojoties ķīmiskām vielām, kā to apgalvo daži zinātnieki. Gluži otrādi, dzīvība rada matēriju."

Sākotnējais dzīvības avots uz šīs planētas ir saule. Saules gaisma noteiktu ķīmisko reakciju ietekmē pārvēršas ķīmiskā enerģijā. Šo procesu sauc par fotosintēzi. Tā zaļie augi uzkrāj saules enerģiju. Citi dzīvie organismi saņem enerģiju, ēdot zaļos augus vai citus zaļo augu ēdājus. Šis ēdiens ir kā degviela, kas dod enerģiju ķermenim. Šī enerģija, kas ir apslēpta ēdienā, lēni oksidējas un atbrīvo dzīvības enerģiju, organismam elpojot.

Dāsa un Svāmī apgalvo, ka zinātnieki ar saviem nepilnīgajiem jutekļiem nespēj izprast patiesību, kā to spēj izdarīt "garīgās dabas zinātnieki". Vai šo pseidozinātnieku jutekļu uztveres spējas ir daudz pilnīgākas par īsto zinātnieku spējām? Bet varbūt tā sauktie garīgās dabas zinātnieki ir apveltīti ar spēju uztvert īstenību nevis ar jutekļiem, bet gan kādā citā veidā?

Zināšanas un apgaismība nav sasniedzama ar meditācijas palīdzību, jo tā ir tikai pašhipnozes veids.

Dāsa un Svāmī jautā, vai zinātnieki var izgatavot plastmasas olu, no kuras izšķīltos cālis.

Es nezinu, vai viņiem ir zināms, ka zinātnieki ir radījuši vairāk nekā desmit jaunus ķīmiskos elementus, kā fermiju, plutoniju un einšteiniju, kurus Dievs nevarēja radīt, jo Viņš nezina, kā tas darāms. Vai šie divi kungi zina par to, ko ir atklājuši Šrilankas zinātnieks Dr. Kirils Ponnemperums un indiešu zinātnieks Dr. Bals Gobinda Khorans, kurš saņēma Nobeļa prēmiju? Viņiem izdevās sintezēt aminoskābes, dzīvās protoplazmas veidojošos ķieģelīšus, no inertām vielām apstākļos, kas pastāvēja Zemes pastāvēšanas sākumā. Vai viņi zina, ka apaugļošana var notikt mēģenēs, un cilvēka embrijs var attīstīties mākslīgā dzemdē jeb kādas citas sievietes dzemdē?

No visiem dzīvniekiem, kas ir radušies uz šīs planētas, cilvēks ir vienīgais, kurš ir guvis panākumus visās savas darbības sfērās. To viņš ir sasniegjis ar savām zināšanām un zinātniskajiem atklājumiem. Lai gan visi pārējie dzīvie organismi dzīvo tāpat kā viņu senči pirms miljoniem gadu, cilvēks savukārt ar zinātnes un tehnoloģijas palīdzību ir progresējis no alu iemītnieka līmeņa līdz mūsdienu kosmonauta līmenim pilnīgi bez Dieva vai svētajos rakstos doto zināšanu palīdzības!

Medicīnas un sociālās nodrošināšanas progress dod iespēju izdzīvot arvien lielākam skaitam nepilnvērtīgu cilvēku, kas laidīs pasaulē jaunus un jaunus nepilnvērtīgus pēcnācējus – nākotnes pilsoņus. Sasniedzot šo mazāksvarīgo mērķi, daudz svarīgāks mērķis tiek palaists garām. Nākotnes valdības neļaus nepilnvērtīgiem cilvēkiem, kas uzskata, ka "dzīvības avots ir Augstākā Dvēsele", laist pasaulē nepilnvērtīgus bērnus.

Visbūtiskākā cilvēka īpašība ir viņa radošā domāšana, kas ļāvusi viņam uzvarēt cīņā ar dabas likumiem. Augsti attīstītā smadzeņu puslode un dziļi rievotā smadzeņu garoza ir devusi iespēju viņam domāt radoši. Zinātnieki visbiežāk ir objektīvi domātāji, jo viņi savos prātojumos balstās uz zināšanām, kas uztveramas ar jutekļiem. Bet mistiķi un gaišreģi, tā saucamie garīgie zinātnieki Dāsas un Svāmī savos izdomājumos balstās uz savu subjektīvo uztveri. Grāmatas par ķīmiju, fiziku, matemātiku, ģeogrāfiju, vēsturi, ģeoloģiju, antropoloģiju, paleontoloģiju, inženierzinātņi, medicīnu, astronomiju utt. ir sacerējuši objektīvi domātāji. Turpretī tādas grāmatas kā "Tūkstsots un vienas nakts pasakas", "Gulivera ceļojumi", pasakas un teikas, "Mahābhārata", "Rāmājana", Bībele, Korāns, "Svētceļnieku gaitas", "Džātaka", kā arī grāmatas par astroloģiju, hiromantiju, numeroloģiju, teoloģiju, demonoloģiju utt., ir sacerējuši subjektīvie domātāji. Pirmās ir balstītas uz faktiem, bet otrās ir izdomājumi.

Cilvēces brīnumainākie sasniegumi pēdējo gadu laikā ir atomenerģijas atbrīvošana, kosmiskie lidojumi, nolaišanās uz Mēness, orgānu pārstādīšana, satelītu sakari utt. Tas viss ir sasniegts ar zinātnes palīdzību. Prātā vāji intelektuāļi nekaunās stāstīt par savām halucinācijām un bieži kļūst par dažādu reliģisko kultu dibinātājiem un sludinātājiem.

Dr. Ābrahams T. Kavūrs

Izaicinājums paliek spēkā

(Šrīla Hamsadūta Svāmī "Sunday Times" 1977. gada 4. septembrī)

Atgādināšu, ka Dr. Kavūrs rīkojās tieši tā, kā es to biju paredzējis savā iepriekšējā rakstā, t.i., viņš apbēra lasītāju ar sarežģītu vārdu straumi, lai izvairītos no atbildes uz galveno jautājumu, kas ir šāds – ja dzīvība ir radusies, nejauši savienojoties ķīmiskām vielām (kā to apgalvo daži zinātnieki), vai zinātnieks Kavūrs, izmantojot attiecīgās vielas, ir spējīgs radīt dzīvību?

Taču viņš neatbild uz šo jautājumu, un tā vietā izmanīgi raksta: "Zinātnieki ir radījuši vairāk nekā desmit jaunus elementus, kā fermijs, plutonijs un einšteinijijs."

Bet elementi un dzīvās būtnes taču ir pilnīgi atšķirīgas lietas. Dr. Kavūrs raksta, ka Dr. Kirils Ponnemperums un Nobeļa prēmijas laureāts Dr. Bals Gobinda Khorans ir sintezējuši dzīvās

protoplazmas veidojošos "klucīšus". Ja tā ir taisnība, tad kāpēc gan Dr. Kavūrs nepieņem izaicinājumu un nerada dzīvību no šiem klucīšiem? Mans izaicinājums paliek spēkā.

Kas attiecas uz dīgļa attīstību mēģenē, tad jāatzīmē, ka bērna ķermenis var rasties vienīgi no dzīva cilvēka spermas un olšūnas. Citiem vārdiem sakot, ir nepieciešama dzīvības sēkla, no kuras vēlāk mēģenē varēs attīstīties bērns, un to tā saucamie zinātnieki nav spējīgi radīt. Ja viņi ir tikai izaudzējuši bērnu mēģenē, tad cik gan lieli ir viņu nopelni? Dievs katru dienu rada miljoniem bērnu dabiskajā mēģenē – mātes klēpī. Bet zinātnieki, gluži pretēji, izdarot abortus, nogalina tūkstošiem bērnu, kas vēl atrodas mātes miesās, un sauc to par "zinātnes progresu".

Dr. Kavūra apgalvojums, ka "zinātnieki ir objektīvi domātāji, jo balstās uz empīriskām zināšanām" tikai apstiprina mūsu viedokli, ka dvēsele nav uztverama ar rupjajiem jutekļiem. Tāpēc tā ir jāiepazīst pavisam citādā veidā. Vārds "empīrisks" nozīmē "tas, ko mēs varam uzzināt ar novērojumu un eksperimentu palīdzību." Šos novērojumus un eksperimentus var izdarīt vienīgi ar mūsu ierobežoto jutekļu palīdzību, tāpēc arī secinājumi, gluži dabiski, būs ierobežoti un nepilnīgi. Tādējādi, lai patiešām ieraudzītu dvēseli vai pārliecinātos par Dieva esamību, ar Dr. Kavūra uztveres spējām ir krietni par maz. Kāpēc gan viņš tik ietiepīgi to noliedz? Lai to saprastu, ir nepieciešams tikai veselais saprāts, un nekas vairāk.

Dr. Kavūrs raksta: "Visbūtiskākā cilvēka īpašība ir viņa radošā domāšana, kas ļāvusi viņam uzvarēt cīņā ar dabas likumiem." Šādu absurdu apgalvojumu var izdomāt vienīgi muļķis. Visi ir pakļauti dabas likumiem, un tāpēc ikvienam ir jānoveco, jāslimo un beigu beigās jānomirst. Pat paši varenākie pasaules iekarotāji bezpalīdzīgi atstāj šo pasauli, kad pie viņiem visu aprijošās nāves izskatā ierodas pati daba. Vai Dr. Kavūrs būs pirmā dzīvā būtne pasaules vēsturē, kura nekad nemirs? To mēs vēl redzēsim.

Dr. Kavūrs nobeidz savu rakstu ar vārdiem: "Cilvēces brīnumainākie sasniegumi pēdējo gadu laikā ir atomenerģijas atbrīvošana, kosmiskie lidojumi, nolaišanās uz Mēness.." utt. Visiem ir zināms, ka zinātnieki pēc atomenerģijas atklāšanas radīja atombumbu un tūlīt nometa to uz Japānas, tādējādi vienā mirklī nogalinot desmitiem tūkstošu nevainīgu cilvēku. Patiešām brīnišķīgs izgudrojums.

Zinātnieki, iztērējuši daudzus miljardus dolāru pēc daudzu gadu ilgiem pētījumiem un smaga darba, it kā ir pabijuši uz Mēness. Protams, viss, ko viņi ir "atveduši atpakaļ", ir dažas neskaidras fotogrāfijas, daži akmeņi un atklāsme, ka uz mēness nekas neaug. Un tagad viņiem vajag vēl vairāk naudas, lai aizlidotu uz Marsu. Kas gan šeit ir brīnumains? Tas ir pilnīgs bezprāts. Uz mūsu pašu planētas Zemes miljoniem ļaužu ir bez ēdiena, pajumtes, un nevar iegūt pat pamatizglītību. Zinātnieki izpelnītos lielāku cieņu, ja viņi tā vietā, lai, iztērējot miljardiem dolāru, atvestu no Mēness akmeņus, izlietotu šo naudu, ko grūtā darbā nopelnījuši nodokļu maksātāji, apstākļu uzlabošanai uz šīs pašas Zemes. Akmeņi paliek akmeņi, nav svarīgi, vai tie ir no Ķīnas, no Mēness vai no Marsa. Varbūt zinātne, iedarbojoties ar noteiktām ķīmiskajām vielām, var pārvērst akmeņus maizē un sierā?

Bet pats galvenais – Dr. Kavūrs mums jautā, uz kādām objektīvām liecībām mēs pamatojamies, kad apgalvojam, ka dzīvība un matērija rodas no dzīvības, ka pastāv dvēsele, ka dvēsele pārdzimst citos ķermeņos un ka pastāv Augstākā Dvēsele jeb Dievs. Ir tāda paruna: "Pret uguni var cīnīties ar uguni." Tāpēc es varu droši aicināt Dr. Kavūru iepazīties ar autoritatīviem, racionāliem un visnotaļ zinātniskiem darbiem, kurus ir sarakstījuši trīs pētnieki (katram ir doktora grāds), Bhaktivēdāntas Institūta locekļi. (Pirmā Bhaktivēdāntas Institūta monogrāfija saucas "Kas ir matērija un kas ir dzīvība?" Otrā monogrāfija ir "Kā, izmantojot informātikas teoriju, var pierādīt, ka dzīvība nevar rasties no matērijas". Trešā monogrāfija: "Apziņa un dabas likumi".) Patiess racionālists, izpētījis viņu pierādījumus, noteikti piekristu viedoklim, ka dzīvība nekad nerodas no matērijas, bet gan tikai no dzīvības.

Hamsadūta Svāmī, ISKCON, Šrilanka

Pēc tam, kad šie raksti bija parādījušies laikrakstā "Sunday Times", Harē Krišnas kustības pārstāvji publiski izaicināja Dr. Kavūru pierādīt, ka dzīvība rodas, nejauši savienojoties ķīmiskajām vielām. ISKCON pārstāvji atklāti piedāvāja Dr. Kavūram piecsimt tūkstoš rūpiju (sešdesmit tūkstoš dolāru), ja viņš no inertām ķīmiskām vielām radītu jebkuru ar neapbruņotu aci saskatāmu dzīvu organismu, piemēram, peli, kaķi, odu utml. Laikrakstā "Sunday Times" parādījās šāda piezīme:

"Šrilankas racionālistu virspriesteris Dr. Ābrahams T. Kavūrs, kurš gadu desmitiem ir izaicinājis ļaudis pierādīt, ka pastāv Dievs, dvēsele un dvēseles pārdzimšana, tagad pārdzīvo grūtas dienas.

ISKCON (Starptautiskās Krišnas apziņas biedrības) pārstāvji ir izaicinājuši Dr. Kavūru pierādīt savu apgalvojumu, ka dzīvība rodas no matērijas.

"Mēs, Harē Krišnas kustības locekļi, publiski izaicinām Dr. Kavūru radīt jebkādu dzīvu organismu, piemēram, odu, sajaucot kopā ķīmiskās vielas. Ja viņš nevar praktiski pierādīt savu teoriju, tad viņam ir jāapklust uz visiem laikiem," pavēstīja ISKCON locekļi.

Viņi gaidīs Dr. Kavūru 20. septembrī Rāmakrišnas misijas zālē plkst. 18.30. Ieeja brīva."

Kamēr avīzēs parādījās šie raksti, Hamsadūta Svāmī un Dr. Kavūrs sakrustoja zobenus paši savā starpā, rakstot viens otram vēstules. Dažas ir nodrukātas tālāk.

Vēstule Ābrahamam T. Kavūram

Hamsadūta Svāmī

Šrilanka, ISKCON

1977. gada 6. septembrī

Dr. Ābrahamam T. Kavūram

Šrilankas racionālistu biedrība

Godājamais Kavūra kungs!

Pēc neilgām pārdomām es nolēmu uzrakstīt jums dažus vārdus par Dievu, dvēseli un dvēseles pārdzimšanu. Es domāju, ka jums būs interesanti uzzināt par to.

Zinātnieku prāta lielākā problēma ir tā, ka viņi netic nekam, kas nav pierādīts zinātniskā eksperimentā. Kad kāds zinātnieks izvirza apgalvojumu un apstiprina to ar zinātnisku eksperimentu, tad nevienam par to nav nekādu šaubu. Kad mēs zinātniekiem stāstām par dvēseli, viņi parasti atbild: "Kā es varu konstatēt dvēseles esamību?" Viņi ir pieķērušies fizisku mērierīču izmantošanai, tāpēc viņus interesē tikai tas, vai dvēseles esamību var pierādīt ar zinātniskiem eksperimentiem. Tomēr zinātniekiem ir jāatzīst, ka pat viņu pašu darbības sfērā ir daudzas lietas, ko nevar pierādīt ar eksperimentu palīdzību. Dvēsele patiešām pastāv, taču, lai mēs to saprastu, mums ir jāuzklausā zināšanas no īstenās personības – Šrī Krišnas (Dieva) vai Viņa pārstāvja, kas atrodas mācekļu pēctecībā, garīgā skolotāja.

Zinātniskajās aprindās visiem ir zināms, ka matemātiķi lieto imagināro skaitli, ko apzīmē ar burtu i , un tas ir kvadrātsakne no mīnus viens. Šī skaitļa nav naturālo skaitļu rindā (1, 2, 3, utt.). Tomēr nozīmīgas matemātikas nozares, piemēram, analītisko funkciju teorija, ir balstītas uz šo imagināro skaitli. Bez šīs matemātikas nozares nebūtu iespējams atrisināt daudzas sarežģītas teorijas un uzdevumus. Nevar noliegt, ka šāds skaitlis pastāv; tomēr tā pastāvēšanu nevar pierādīt nevienā eksperimentā. Līdzīgā veidā statistiskās mehānikas pētnieki izmanto dažādus izdomātus modeļus, piemēram, ansamblus, lai pierādītu savas teorijas un apgalvojumus. Tas viss atrodas ārpus

eksperimentālās zinātnes iespējām. Ja zinātnieki ir gatavi pieņemt šos izdomātos un teorētiskos modeļus, tad kāpēc gan viņi nevarētu pieņemt augstākā zinātnieka Kunga Krišnas pilnīgās zināšanas.

Vēl viena zinātniskā teorija, ko nav iespējams pierādīt ar eksperimentiem, ir Heizenberga nenoteiktības princips. Šis likums nozīmē to, ka ir neiespējami vienlaicīgi noteikt neviena objekta vietu un kustības daudzumu. Matemātiski to var izteikt šādi: vietas un kustības daudzuma (masa pareizināta ar ātrumu) nenoteiktības reizinājums nevar būt mazāks par Planka konstanti. Ne ar kādu pašlaik iespējamu eksperimentu to nevar pierādīt. Tomēr zinātnieki visā pasaulē pieņem šo apgalvojumu par patiesību, lai gan zina, ka pierādīt to ar eksperimentiem nav viņu spēkos. Arī trešo termodinamikas likumu nevar pierādīt ar zinātnisku eksperimentu. Šis likums, ko ir definējis Planks, ir šāds: ideāla kristāla entropija absolūtās nulles temperatūrā ir nulle. Patiesībā izmērit absolūtās entropijas nav iespējams. Tāpēc šis likums nav eksperimentāli pierādāms.

Jāatzīmē arī, ka tā saucamās zinātniskās teorijas pastāvīgi mainās. Piemēram, deviņpadsmitā gadsimta sākumā (1808. g.) Džons Daltons, pabeidzis izstrādāt atomu teoriju, apgalvoja, ka atomus tālāk vairs sadalīt nav iespējams. Tomēr deviņpadsmitā gadsimta beigās un divdesmitā gadsimta sākumā tika atklāts, ka Daltona atomu teoriju vairs nevar uzskatīt par pareizu. Tika novērots, ka atomus var vēl tālāk sadalīt tādās elementārdaļiņās kā elektronos, protonos un neitronos. Tāpat tika atklāts, ka daži atomi izstaro alfa un beta daļiņas, tādējādi radot jaunus atomus, utt. Kā mēs zinām, šie atklājumi kalpoja par augsni tā saukto atombumbu izgatavošanā. Tāpat arī astoņpadsmitā un deviņpadsmitā gadsimtā valdošā Ņūtona mehānikas teorija ļoti lielā mērā iespaidoja zinātnieku idejas, jo šie likumi darbojās rupjo materiālo objektu līmenī. Taču divdesmitā gadsimta sākumā, kad tika atklātas elementārdaļiņas, zinātnieki nonāca pie secinājuma, ka ar Ņūtona mehānikas likumiem vairs nevar izskaidrot šo daļiņu kustību. Tā tika radīta kvantu mehānika, kas izskaidro elementārdaļiņu kustības likumus. Šīs teorijas ir dažādu prātojumu pilnas, un tās pastāvīgi mainās. No tā, kā mainās zinātnieku pagātnes un tagadējās teorijas, mēs varam saprast, ka arī nākotnē tās mainīsies.

Tas viss skaidri parāda, ka augsti godājamo zinātnieku smadzenes ir nepilnīgas, un tāpēc arī šo smadzeņu radītās teorijas vienmēr paliks nepilnīgas. Pilnīgas zināšanas nemainās, taču, lai iegūtu šādas zināšanas, cilvēkam ir jāgriežas pie pilnīga zināšanu avota. Šis avots ir Krišna un Vēdu raksti. Protams, tas tādiem zinātniekiem (kāds esat jūs), kuri ir pieraduši visu pārbaudīt ar zinātniskiem instrumentiem un tā saukto loģiku, saprātu, dedukciju, hipotēzēm un teorijām, tas var likties pilnīgi neticami, tomēr tā ir patiesība. To var saprast ikviens, kurš raugās uz to pietiekoši zinātniski un vēlas izdarīt eksperimentu ar sevi, sekojot Vēdu rakstos ieteiktajām metodēm sevi apzinājušās dvēseles vadībā.

Šis paņēmieni ir ļoti praktisks. Garīgais skolotājs iesaka māceklim noteiktu pilnveidošanās paņēmieni, un māceklis iet pa šo ceļu, ievērojot skolotāja norādījumus. Ja viņš sasniedz gaidītos rezultātus, viņš secina, ka garīgajam skolotājam ir bijusi taisnība. Ja garīgais skolotājs ir īstens, tad galarezultāts neizpaliks. Šī pieeja ir ļoti līdzīga godīga zinātnieka ziņojumam par sava eksperimenta gaitu un rezultātiem. Ja kāds vēlas pārbaudīt šos rezultātus, viņš var šo eksperimentu izdarīt pats. Kad vairāki zinātnieki ir nonākuši pie viena un tā paša rezultāta, to atzīst par zinātnisku faktu.

Beigās es gribētu piemetināt, ka, cilvēkam sākot ticēt, ka dzīvība rodas no matērijas, nevis no gara, viņš morāli pagrims. Ja dzīvība ir tikai sarežģīti, nejauši ķīmisko vielu savienojumi un nepastāv augstākā apziņa, visa radītājs un pārvaldītājs, tad kāda gan jēga morāles ierobežojumiem? Tā nav jauna filozofija. Senajā Grieķijā Epikūrs izvirzīja apgalvojumu, ka viss pastāvošais ir tikai atomu un tukšuma kopums, un nekas vairāk. Šodien ar vārdu "epikūrietis" apzīmē personu, kuras galvenā nodarbošanās ir baudīt izsmalcinātus ēdienus un dzērienus. Mēs varam secināt, ka filozofija, kas apgalvo, ka dzīvības izcelšanās cēlonis ir nejaušas ķīmiskas reakcijas, ir filozofija, kas aicina

neierobežoti jutekliski baudīt, taču tas nekādā ziņā nav zinātniski. Par to, cik demoralizējoša un ļaunprātīga ir šī filozofija, mēs varam šodien pārlicināties, redzot, kā pasaulē strauji palielinās abortu skaits. Visur tiek mācīts, ka embrijs patiesībā nav dzīva būtne, bet tikai nedzīvu ķīmisko vielu kamols, tāpēc ļaudis bez jebkādiem sirdsapziņas pārmetumiem nogalina savus nedzimušos bērnus, kas vēl atrodas mātes klēpī.

Man ļoti gribētos uzzināt jūsu domas par šiem jautājumiem, un es esmu gatavs tos apspriest vēl sīkāk, ja jums ir kādas šaubas.

Es ceru, ka jūs saņemsiet šo vēstuli priecīgā noskaņojumā. Ar cieņu,

Hamsadūta Svāmī

Vēstule Hamsadūtam Svāmī

Dr. Ābrahams T. Kavūrs

Šrilankas racionālistu biedrība

1977. gada 10. septembris

Hamsadūtas Svāmī kungam

ISKCON, Šrilanka

Godājamais kungs!

No jūsu vēstules kļūst skaidrs, ka mums censties pārlicināt vienam otru nav nekādas nozīmes, jo es savu filozofiju balstu uz zinātnes rīcībā esošajiem pierādījumiem, bet jūs savu ticību – uz apšaubāmiem rakstiem, kurus sauc par "Vēdām".

Ja jūs pieprasāt, lai es publikas priekšā pierādu savus uzskatus, ka dzīvība noteiktos apstākļos ķīmiskās evolūcijas ceļā ir radusies no nedzīvas matērijas, tad arī man ir tieši tādas pašas tiesības pieprasīt, lai jūs publiski pierādītu savu apgalvojumu, ka "visu, ko mēs redzam šajā pasaulē, ir radījis Dievs Kungs, un šī radīšana notiek visu laiku". Kamēr jūs neliksiet savam "Kungam" to nodemonstrēt, negaidiet, ka es to darīšu.

Kas attiecas uz maniem uzskatiem, tad es domāju, ka Visums ir vienīgi matērija un enerģija laikā un telpā. Jautājums par radītāju nerodas, jo matērija, enerģija, telpa un laiks ir bez sākuma un beigām. Dažādie uz Zemes dzīvojošo būtņu veidi, arī tie, kas ir izmiruši, ir radušies miljoniem gadu ilgā olbaltumvielu makromolekulu evolūcijā, kas sākās ar šo olbaltumvielu piciņu rašanos, noteiktos apstākļos notiekot ķīmiskajām reakcijām.

Vai jūs varat man pateikt, kurš ir radījis jūsu "Kungu", un kur viņš atradās pirms Visuma radīšanas?

Jūsu uzticamais līdzgaitnieks patiesības meklējumos

Dr. Ābrahams T. Kavūrs

Vēstule Ābrahamam T. Kavūram

Hamsadūta Svāmī

Šrilankas ISKCON

1977. gada 15. septembris

Dr. Ābrahamam T. Kavūram

Šrilankas racionālistu biedrība

Godājamais Kavūra kungs!

Es saņēmu jūsu 1977. gada 10. septembra vēstuli un izlasīju to ar lielu uzmanību.

Jūs rakstāt, ka mums nav jēgas censties pārliecināt vienu otru par saviem uzskatiem, bet tad kāds gan labums no jūsu zinātnes, racionālisma un patiesības meklējumiem? Jūsu vēstules nobeigums, "jūsu uzticamais līdzgaitnieks patiesības meklējumos", liecina, ka jūs vēl neesat atraduši patiesību. Jūsu trūkums ir tas, ka, vēl neatraduši patiesību, jūs mācāt un runājat tā, it kā patiesība jums būtu zināma.

Vēdānta-sūtra sākas ar aforismu *athāto brahma jijñāsā* – "būtnei, kas atrodas cilvēka ķermenī, ir jājautā par Absolūto Patiesību jeb Dievu." Jūs nezināt, kas ir Dievs, un tomēr rakstāt: "Jautājums par radītāju nerodas.. Dažādie uz zemes dzīvojošo būtņu veidi, arī tie, kas ir izmiruši, ir radušies miljoniem gadu ilgā olbaltumvielu makromolekulu evolūcijā, kas sākās ar šo olbaltumvielu piciņu rašanos, noteiktos apstākļos notiekot ķīmiskajām reakcijām." Vienkāršākos vārdos runājot, jūs apgalvojat, ka dzīvība ir radusies nejaušu ķīmisko reakciju rezultātā. Ja tā ir taisnība, un, to apgalvojot, jūs vēlaties parādīt kā izcilu racionālistu, zinātnieku un patiesības meklētāju, tad kāpēc jūs joprojām vēl neesat savienojuši noteiktas ķīmiskas vielas un tādā veidā radījuši dzīvību, kā es vairākas reizes esmu izaicinājis jūs to izdarīt?

Jūs apgalvojat, ka jūsu filozofija balstās uz "reāliem zinātniskiem pierādījumiem". Bet kur ir pierādījumi tam, ka dzīvība rodas no ķīmiskām vielām? Sajauciet šīs vielas un pierādiet to! Jūs sakāt: "Kas attiecas uz maniem uzskatiem, tad es domāju, ka Visums ir vienīgi matērija un enerģija laikā un telpā." No kurienes radās šī matērija, enerģija, laiks un telpa? Bez jebkādiem pierādījumiem jūs apgalvojat: "Jautājums par radītāju nerodas, jo matērija, enerģija, telpa un laiks ir bez sākuma un beigām." Tad jūs atkal man jautājat: "Kurš ir radījis jūsu "Kungu", un kurš viņš atradās pirms Visuma radīšanas?" Jūsu apgalvojumi ir pretrunīgi. Vispirms jūs apgalvojat, ka matērijai, enerģijai, laikam un telpai nav ne sākuma, ne beigu, un tad jūs jautājat, kur atradās Kungs pirms Visuma radīšanas. Tā ir acīmredzama pretruna. Tas liecina, ka jums vēl līdz patiesībai ejams tāls ceļš.

Visu patiesības meklējumu auglis ir Vēdu zināšanu pieņemšana. Pats vārds "Vēdānta" nozīmē "zināšanu virsotne".

Taču jūs nevis cenšaties pamatot savus fantastiskos apgalvojumus, bet gan mēģināt novērsties no patiesā jautājuma apspriešanas, pieprasot, lai Dievs rada dzīvību. Šī rīcība līdzinās tam, kā ubags, kuram tiesa liek pierādīt tā ienākumu avotu, pieprasa, lai valdība pati pierāda, no kurienes tā gūst ienākumus. Šāds pieprasījums diez vai tiktu apmierināts.

Saskaņā ar romiešu, grieķu, britu, amerikāņu vai starptautiskajiem likumiem apsūdzības uzturētājam ir jāpierāda apsūdzētā vaina, un nevis otrādi. Jūs izvīrāt savu apsūdzību, apgalvojot, ka Vēdas ir apšaubāmi raksti, Dievs ir izdoma, un tie, kas tic Dievam un Vēdām, ir prātā jukuši, nesaprātīgi, naivi cilvēki un dogmatiski fanātiķi. Taču tas ir jāpierāda jums. Bez jebkādiem pierādījumiem jūs sakāt: "Jautājums par radītāju nerodas.. Viss ir radies nejauši, noteiktos apstākļos notiekot ķīmiskajām reakcijām." Vai man tas būtu akli jāpieņem? Jums tas ir jāpamato. Paņemiet ķīmikālijas un radiet dzīvību. Tas būs zinātnisks pierādījums. Taču neviens zinātnieks nevar radīt pat visniecīgāko odu no ķīmiskām vielām. Tāpēc šķiet, ka nevis mēs, bet jūs pats droši vien esat prātā jucis, nesaprātīgs, naivs cilvēks dogmātisks fanātiķis.

Zinātniekiem patīk zaimot Vēdas, apgalvojot, ka tie ir mānīcīgu aborigēnu raksti. Taču kas gan tie bija par aborigēniem, ja viņi rakstīja valodā, kuras gramatika, kompozīcija, poētiskums un pantmērs ir tik pilnīgs un sarežģīts, ka zinātniekam, lai apgūtu tās gramatiku, ir nepieciešami divpadsmit gadi? Kas gan tie bija par aborigēniem, kas jau pirms tūkstošiem gadu iedalīja laiku vienībās sākot no vienas

desmittūkstošās sekundes daļas un beidzot ar Visuma pastāvēšanas laiku? Kas gan tie bija par aborigēniem, kas jau pirms tūkstošiem gadu varēja aprakstīt visas planētas, kuras zinātnieki ir atklājuši tikai nesen? Vai kāds zinātnieks šodien var visā pilnībā aprakstīt bērna attīstību mātes klēpī, kā to pirms tūkstošiem gadu ir izdarījuši tā saucamie Vēdu kultūras aborigēni? Kā gan šie necivilizētie aborigēni prata uzskaitīt un aprakstīt Vēdās visus dažādos dzīvības veidus, kuru pavisam ir 8400000? Kā gan ir iespējams, ka Vēdas, kuras uzskata par apšaubāmiem necivilizētu aborigēnu sacerētiem rakstiem, satur ļoti apjomīgu informāciju tādās nozarēs kā mūzikā, medicīnā, mākslā, politikā, arhitektūrā, kaujas mākslā un psiholoģijā? Kā gan necivilizēti aborigēni mācēja lasīt, rakstīt un jo īpaši – aprakstīt atomu un atomenerģiju? Kā gan viņi varēja dot sīkas ziņas par planētu orbītām, izmēriem, aptumsumiem un Visuma izmēriem, un kā viņi varēja zināt par dvēseli un Virsdvēseli, Dievu?

Ja Krišna ir hindu aborigēnu Dievs, tad kāpēc tāds zinātnieks kā Openheimers pievērta uzmanību Krišnas pavēstītās Bhagavad-gītas apgūšanai? Ja Vēdu raksti ir necivilizētu aborigēnu māņticības un fantāziju pilni, tad kāpēc tos, it īpaši Bhagavad-gītu, lasīja Einšteins, Šopenhauers, Kants, Hēgelis, Emersons, Toro, Šveicers un daudzi citi zinātnieki, kas ir daudz ievērojamāki un izcilāki par jums? Kas ir jūsu autoritāte? Vai jūs esat varenāks par Dievu? Vai arī jūs domājat, ka visi šie augsti izglītotie un godājamie cilvēki ir muļķi un nelieši, kam nebija nekā cita ko darīt kā tikai izšķiest savu vērtīgo laiku necivilizētu aborigēnu sacerējumu lasīšanā? Bet varbūt patiesībā Vēdas ir zināšanu grāmatas, kuras sākotnēji, līdz ar Visuma radīšanu ir devis Dievs, un tās ir saglabātas, nododot šīs zināšanas pa Vēdiskās tradīcijas mācekļu pēctecību, bet diemžēl jūs par to neko nezināt?

Jūs kā zinātnieks rīkotos labāk, ja kādu laiku veltītu vaļsirdīgai Vēdu izpētei, atmetos visus aizspriedumus, ko nosaka jūsu ierobežotie un nepilnīgie spriedumi un eksperimenti.

Neatkarīgi no tā, vai cilvēks atzīst Dievu, vai noliedz Viņu, galvenā šī strīda tēma ir Dievs. Jūs sakāt: "Es ceru, ka jūs saprotat, ka zinātnes uzdevums nav pierādīt to, kas nepastāv." Taču mēs redzam, ka tā saucamie zinātnieki ir ļoti aizņēmti, meklējot pierādījumus tam, ka Dievs nepastāv. Ja Dievs nepastāv, kāpēc gan domāt par Viņu? Saskaņā ar loģiku, cilvēks nevar izprast to, kas nepastāv. Un, ja nepastāvošu lietu pat nevar izprast, tad kā gan to var apspriest – atzīt vai noliegt to?

Tas ir ļoti dīvaini, ka daudzi tā saucamie zinātnieki kā apmāti nespēj novirzīties no domām par Dievu, kurš, pēc viņu domām, nepastāv. Mēs redzam, ka viņu zinātnisko pētījumu vienīgais mērķis ir attaisnot savu uzstāšanos pret Dieva un svēto rakstu autoritāti. To viņi cenšas sasniegt, atrodot kādu citu iemeslu un cēloni, kāpēc ir radusies dzīvība un šī pasaule. Lai gan šie zinātnieki gribētu ticēt, ka dzīvība ir radusies no nedzīvām ķīmiskām vielām, neviens to nekad nav novērojis. Tāpēc zinātne, kas balstās uz šādiem uzskatiem, ir viena vienīga neliešu un muļķu zinātne.

Mans izaicinājums jums un jebkurai citam zinātniekam, kas apgalvo, ka dzīvība rodas no ķīmiskām vielām, joprojām paliek spēkā: radiet dzīvību, sajaucot ķimikālijas. Kāpēc jūs to nevarat izdarīt? Jūs apgalvojat: "Tas ir tā. Tas ir šitā." Tad kāpēc jūs nevarat radīt dzīvību? Saules gaisma ir visur, zeme ir dabūjama, ūdens, gaiss, uguns un visas citas sastāvdaļas arī ir pieejamas, un Dievs rada dzīvību. Ja jūs esat varenāks par Dievu, tad kāpēc jūs nespējat neko radīt? Kāds gan labums no jūsu vārdiem, ja jūs nevarat radīt dzīvību? Tāpat jūs nevarat apturēt vecumu, slimības vai nāvi. Jūs runājat vienkārši muļķības, kas nav neko vērtas. Jūs neko nevarat izdarīt, taču joprojām apgalvojat, ka dzīvība rodas no ķīmiskām vielām. Jūs esat zinātnieks runātājs, bet es esmu zinātnieks praktiķis. Paņemiet ķimikālijas uz izglābiet sevi no vecuma, slimībām un nāves. Es lūdzu jūs radīt olu... Kur tā ir? Vista ir labāks zinātnieks par jums, jo tā dēj olas, un pēc mēneša var izšķīlties jauni cālēni. Vistas rada dzīvību, taču jūs nespējat radīt neko citu kā tikai tukšas plāpas. Ar cieņu, Krišnas kalpošanā

Hamsadūta Svāmī

Saņēmis šo izaicinājumu demonstrēt publikas priekšā, ka viņš var radīt dzīvību, Dr. Kavūrs atteicās ierasties, sacīdams, ka viņš neuzskata, ka viņam būtu jāparāda, ka viņš var radīt dzīvību, iekams Pats Dievs personīgi nebūs ieradies pie viņa un nodemonstrējis to pašu. Laikraksta "Times" atzīmēja notikušo ar virsrakstu: "Apjukušais Kavūrs novel, no sevis atbildību." Tad Hamsadūta Svāmī aizsūtīja Dr. Kavūram pēdējo vēstuli.

Vēstule Ābrahamam T. Kavūram

Hamsadūta Svāmī

ISKCON, Šrilanka

1977. gada 21. septembrī

Dr. Ābrahamam T. Kavūram

Šrilankas racionālistu biedrība

Godājamais Kavūra kungs!

Jūs gribējāt pacelt sevi augstāk par Dievu, taču Dieva bhaktas sakāva jūs, kā tas tika atzīmēts laikrakstā. Es esmu pārliecināts, ka arī lasītāji guva skaidrību teorijā par dzīvības rašanos no ķīmiskajām vielām.

Jums droši vien būs interesanti uzzināt, ka jūs esat pirmais tā saucamais zinātnieks, kuru ir oficiāli izaicinājuši ISKCON pārstāvji, un jūs arī esat pirmais, kuru publiski ir atmaskojusi prese. Ar to ir sācies jauns vēstures posms. Tā kā garīgā dzīve daudzās reliģiskās kopienās jau sen ir iznīkusī, gandrīz neviens nespēj aizstāvēt teistisko pasaules uzskatu atbilstoši mūsdienu garam. Tomēr Starptautiskā Krišnas apziņas biedrība sludina juga-dharmu, viscaur zinātnisku reliģijas paņēmienu, kas paredzēts šim laikmetam. Tā ir pilnīgā saskaņā ar Vēdu reliģijas mācību. Protams, ikviena reliģiska kustība apgalvo, ka tā ir īstena, taču mums ir jāatšķir patiesība no krāpšanas. Jūsu kļūda ir tā, ka, vairākkārt viltus sludinātāju apkrāpti, jūs esat vīlušies un tāpēc esat priekšlaicīgi secinājuši, ka visas reliģijas ir krāpšana. Jūs vēlaties noliegt Dievu un nosaukt reliģiju par krāpšanu, taču to, kas ir krāpšana, var saprast, ja ir zināms tās pretstats – patiesība. To jūs nezināt. Jūs nezināt, kas ir patiesība.

Es neapgalvoju, ka visi zinātnieki ir krāpnieki, taču es pasludinu, ka jūs vai jebkurš, kas apgalvo, ka dzīvība ir radusies no nedzīvas matērijas, neapšaubāmi ir muļķis vai krāpnieks. Patiesībā jūs esat gan viens, gan otrs, jo stūrgalvīgi turaties pie uzskata, ka dzīvība rodas no ķīmiskām vielām. Ar ko gan jūsu teorija atšķiras no alkīmiķu uzskatiem? Alkīmiķi centās radīt zeltu no ķīmiskām vielām, un viņiem tas neizdevās. Mūsdienu zinātnieki smejas par alkīmiķiem – taču paši ierosina radīt dzīvību no ķīmikalijām. Vai tā nav muļķības augstākā izpausme? Es joprojām esmu gatavs pieņemt viedokli, ka dzīvība rodas no ķīmiskām vielām, ja jūs to varat pierādīt, radot dzīvību šādā veidā.

Jūsu dzīve tuvojas beigām, un nāves brīdī, kad nāves vēstneši atnāks pēc jūsu dvēseles, jūs varbūt atcerēsieties, par ko mēs runājām, un saprātīsiet visu. Taču tad būs par vēlu, jo jums nāksies uzsākt jaunu dzīvi materiālajā cīņā, kas izpaužas kā dzimšana, nāve, vecums un slimības. Taču, ja cilvēks vienkārši daudzina Harē Krišna, tad viņš var izglābties no šīs grūtās cīņas. Es ceru, ka jūs to darīsiet.

Hamsadūta Svāmī

Pēcvārds

Dr. Ābrahams T. Kavūrs nomira 1978. gada 18. septembrī Šrilankā. Lai gan viņš slimoja ar vēzi, ārsti noteica, ka viņa nāves cēlonis bija sirdstrieka.

Par autoru

Viņa Dievišķā Žēlastība A.Č. Bhaktivēdānta Svāmī Prabhupāda ieradās šajā pasaulē 1896. gadā Kalkutā. Tur viņš 1922. gadā pirmo reizi satika savu garīgo skolotāju Šrīlu Bhaktisidhāntu Sarasvatī Gosvāmī. Ievērojamam bhakti zinātniekam, sešdesmit četru Gaudīja Mathu (Vēdu institūtu) dibinātājam Bhaktisidhāntam Sarasvatī iepatikās izglītotais jauneklis, un viņš pārliecināja Šrīlu Prabhupādu veltīt savu dzīvi Vēdu zināšanu izplatīšanai. Šrīla Prabhupāda kļuva par viņa skolnieku un pēc vienpadsmit gadiem (1933. gadā) Allahabadā saņēma iesvētību no sava garīgā skolotāja.

Jau pirmajā tikšanās reizē 1922. gadā Šrīla Bhaktisidhānta Sarasvatī Thākurs lūdza Šrīlam Prabhupādam izplatīt Vēdu zināšanas angļu valodā. Turpmākajos gados Šrīla Prabhupāda uzrakstīja skaidrojumu Bhagavad-gītai un palīdzēja darbā Gaudīja Mathai. 1944. gadā Šrīla Prabhupāda bez jebkādas palīdzības no malas sāka izdot žurnālu "Back to Godhead" ("Atpakaļ pie Dieva"), kurš iznāca divas reizes mēnesī angļu valodā. Sākumā viņš pats to rediģēja, salika, laboja slejas un pat izplatīja bezmaksas eksemplārus. Šrīla Prabhupāda turpināja izdot žurnālu par spīti visām grūtībām, un tagad viņa mācekļi izdod to un daudzus citus žurnālus jau vairāk nekā trīsdesmit valodās.

Atzīmējot Šrīlas Prabhupādas augstās filozofiskās zināšanas un bhakti, Gaudīja vaišnavu biedrība 1947. gadā piešķīra viņam goda nosaukumu "Bhaktivēdānta". Lai vairāk laika varētu veltīt rakstīšanai un svēto rakstu studēšanai, 1954. gadā Šrīla Prabhupāda kļuva par vānaprasthu (atteicās no ģimenes dzīves) un devās uz svēto vietu Vrindāvanu, kurā viņš ļoti pieticīgos apstākļos dzīvoja viduslaikos celtajā Rādhā-Dāmodaras templī. Šeit viņš vairākus gadus nopietni studēja svētos rakstus un rakstīja. 1959. gadā viņš pieņēma sanjāsu (atsacīšanās dzīves kārtu). Rādhā-Dāmodaras templī viņš sāka rakstīt savu ievērojamāko darbu – Šrīmad Bhāgavatamas (Bhāgavata Purānas) astoņpadsmit tūkstošu pantu daudzsējumu tulkojumu un skaidrojumu. Šeit viņš uzrakstīja arī grāmatu "Easy Journey to Other Planets" ("Viegls ceļojums uz citām planētām").

1965. gadā, pēc Šrīmad Bhāgavatamas pirmo trīs sējumu izdošanas, Šrīla Prabhupāda devās uz ASV, lai izpildītu sava garīgā skolotāja norādījumu. Pēc ierašanās rietumos viņš uzrakstīja Indijas klasisko reliģisko un filozofisko tekstu tulkojumus un apkopojumus vairāk nekā astoņdesmit sējumos.

Kad 1965. gadā Šrīla Prabhupāda ar kravas kuģi ieradās Ņujorkā, viņš bija praktiski bez jebkādiem materiāliem līdzekļiem. Lielās grūtībās pagāja gandrīz gads, līdz 1966. gada jūlijā viņš nodibināja Starptautisko Krišnas apziņas biedrību (ISKCON). Šrīla Prabhupāda vadīja to līdz pat 1977. gada 14. novembrim, kad viņš atstāja šo pasauli. Šajos gados šī biedrība izauga par savienību, kurā ietilpst vairāk nekā simts āšrami, skolas, templi, institūti un lauku kopienas visā pasaulē.

1972. gadā Šrīla Prabhupāda nodibināja gurukulu – skolu Dallasā (Teksasas štats, ASV), tādējādi rietumos pirmo reizi ieviešot Vēdu jaunāko un vidējo izglītību. Turpmākajos gados Šrīlas Prabhupādas vadībā viņa mācekļi ir nodibinājuši vairākas citas šādas skolas, galvenā no tām atrodas Indijā Vrindāvanā.

Prabhupāda iedvesmoja vairāku starptautisko Vēdu kultūras centru celtniecību Indijā. Vienu no tiem – Šrīdhāma Mājāpuru – ir paredzēts pārvērst par garīgo pilsētu. Šī milzīgā projekta īstenošana turpināsies visu šo desmitgadi. Vrindāvanā ir radīts krāšņais Krišna-Balarāmas templis un "Starptautiskā viesnīca". Arī Bombejā ir uzcelts liels kultūras un izglītības centrs. Plānots radīt vairāk nekā desmit svarīgus centrus visā Indijā.

Tomēr visnozīmīgākais Šrīlas Prabhupādas ieguldījums ir viņa grāmatas. Autoritātes, domas dziļuma un skaidrības dēļ tās augstu vērtē zinātnieki un daudzās augstskolās tās izmanto kā mācību grāmatas. Viņa darbi ir tulkoti vairāk nekā deviņdesmit pasaules tautu valodās. Izdevniecība "The Bhaktivedanta Book Trust", kura tika nodibināta 1972. gadā tikai Šrīlas Prabhupādas grāmatu izdošanai, pašlaik

kļuvusi par pasaulē lielāko Indijas reliģisko un filozofisko tekstu izdevēju.

Par spīti iespaidīgajam gadu skaitam Šrīla Prabhupāda divpadsmit gadu laikā apbrauca zemeslodi četrpadsmit reizes. Šajos ceļojumos viņš lasīja lekcijas visos sešos kontinentos. 1971. gadā viņš apmeklēja arī Maskavu. Par spīti smagajai slodzei Šrīla Prabhupāda turpināja ražīgi strādāt, un viņa darbi tagad veido patiesu Vēdu filozofijas, reliģijas, literatūras un kultūras bibliotēku.

Meditācija

Kas ir mantra?

Ja cilvēks grib atbrīvoties no rūpēm un ciešanām un grib būt laimīgs, tad ļoti svarīga ir meditācija. Meditēt nozīmē pakļaut sevi vienai domai. Lai prātu atbrīvotu no ikdienas rūpēm, cilvēkam ir jāpaceļas pār materiālo un jācenšas nostiprināties pārpasaulīgajā, garīgajā līmenī. Daudzinot Dieva svētos vārdus, mēs nonākam saskarē ar garīgo, ar Dievu.

Svētajos rakstos minēti daudzi Dieva vārdi: Krišna, Jehova, Rāma, Allahs, Buda u.c. Dieva vārdu daudzināšana attīra un paceļ cilvēku no materiālā līmeņa uz garīgo. Indijā jau tūkstošiem gadu ļaudis daudzinā svētos vārdus mantru veidā. Sanskritā vārds "man" nozīmē prāts, bet "tra" – atbrīvošana. Tātad mantra ir garīgu skaņu kopa, kas atbrīvo mūsu prātu no nemiera.

Vēdu rakstos viena mantra ir nosaukta par augstāko – par mahāmantru. Kali-santarana Upaniśadā paskaidrots: "Šos sešpadsmit vārdus – Harē Krišna, Harē Krišna, Krišna Krišna, Harē Harē, Harē Rāma, Harē Rāma, Rāma Rāma, Harē Harē – sevišķi iesaka lietot Kali-juģā, strīdu, nemiera un liekulības laikmetā."

Vārds "Krišna" nozīmē "visupievilcīgais", "Rāma" nozīmē – "līksmes devējs", bet "Harē" ir vēršanās pie Visaugstā Kunga garīgās kalpošanas enerģijas. Tātad mahāmantras tulkojums ir šāds: "Ak, Visaugstais Kungs, visupievilcīgais, līksmes un spēka devēj, lūdzu, atļauj man kalpot Tev."

Harē Krišnas mahāmantras daudzināšanai nav vajadzīgi kādi īpaši apstākļi. Mantras meditācijas brīnišķīgākā iezīme ir tā, ka to var veikt visur – mājās, darbā, vadot automašīnu, braucot autobusā vai vilcienā. Skaitīt mantru var vienmēr un visur.

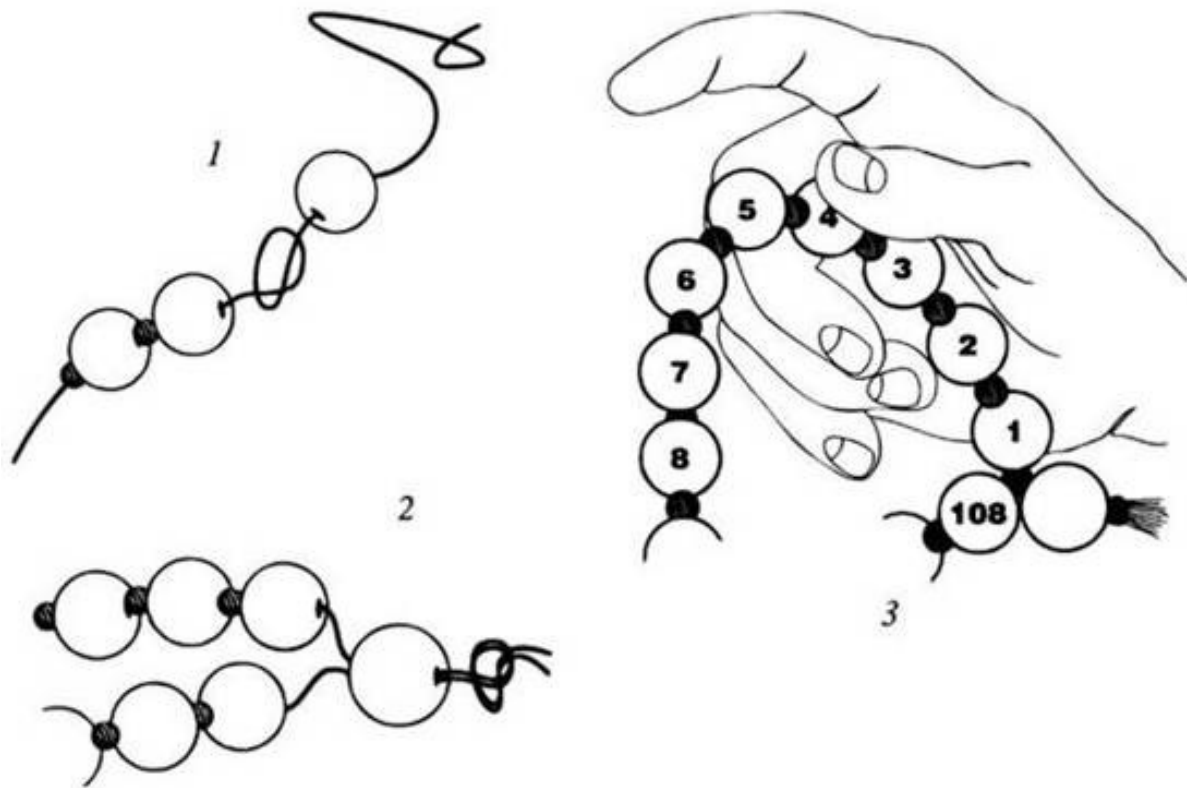
Mantru var skaitīt divos veidos. Individuālo meditāciju, mantras skaitīšanu uz krellītēm, sauc par džapu, bet mantras kopīgo dziedāšanu sauc par kīrtanu. Parasti kīrtanā izmanto arī mūzikas instrumentus un sit plaukstas. Abi mantras daudzināšanas veidi ir ieteikti svētajos rakstos un ir labvēlīgi mūsu garīgai attīstībai.

Džapas meditācija

Pirmā veida meditācijā visieteicamāk mahāmantru skaitīt uz virtenes, kas sastāv no 108 uz auklas uzvērtām zīlītēm, kuras vienu no otras atdala mezgliņi. Vidū ir uzvērtā 109. zīle, kura ir lielāka par citām – tā pārstāv Krišnu. Sāciet ar nākamo zīlīti aiz lielās zīles. Saņemiet zīlīti starp īkšķi un vidējo labās rokas pirkstu un balsī izrunājiet:

Harē Krišna, Harē Krišna, Krišna Krišna, Harē Harē

Harē Rāma, Harē Rāma, Rāma Rāma, Harē Harē

Atkārtojiet šo mantru uz katras zīlītes, kamēr nonāksiet līdz lielākajai, tad apgrieziet virteni un turpiniet pretējā virzienā. Nevajag skaitīt mantru uz lielās zīles vai pārlēkt tai pāri, turpinot skaitīt tajā pašā virzienā. Šāda skaitīšana uz zīlītēm ir īpaši iedarbīga, jo tajā ir iesaistīta arī tauste, kas palīdz mums labāk koncentrēties uz mantru.

Atkārtoties mantru uz katras no 108 zīlītēm, jūs esat veikuši vienu apli. Viena apļa atkārtošana jāveic piecās līdz septiņās minūtēs, lai gan sākumā tas var prasīt desmit vai pat vairāk minūtes. Iesaka skaitīt mantru sešpadsmit šādus apļus ik dienas. Ja kādam tas nav pa spēkam, tad pašam vajag noteikt sev kādu apļu skaitu un, piemēram, skaitīt mantru pusstundu no rīta un pusstundu vakarā. Mantru var skaitīt jebkurā diennakts laikā, tomēr Vēdu rakstos teikts, ka noteiktas stundas garīgām nodarbībām ir vislabvēlīgākās. Garīgai attīstībai vislabākās agrās rīta stundas, tāpēc, ja vēlaties, lai mantras iedarbība būtu visspēcīgākā, skaitiet to agri no rīta.

Džapu jūs varat skaitīt gan telpās, gan svaigā gaisā. Nav svarīgi arī tas, cik skaļi jūs to darāt. Pats svarīgākais – ik vārdu izrunāt skaidri un ieklausoties, nedrīkst izlaist zilbes. Mūsu prātam ir tieksme šaudīties no vienas domas uz citu, jo pēc savas dabas tas nav stingrs. Tāpēc ir jācenšas koncentrēties uz mantras skaņu, ieklausoties katrā tās vārdā.

Kīrtana

Iepriekš aprakstītā džapa ir individuālā meditācija, bet kīrtana ir kopīgā meditācija. Kīrtanas laikā cilvēki dzied Harē Krišnas mantru, parasti mūzikas instrumentu pavadībā. Kīrtanu var veikt mājās kopā ar ģimeni, pie draugiem vai pat mežā. Viens cilvēks vada kīrtanu, dziedot Harē Krišnas mantru. Kad viņš vienu reizi ir mantru nodziedājis, tad pārējie to atkārtotā tādā pašā veidā, kā vadītājs. Tad atkal dzied vadītājs un pārējie atbild, utt. Šādi atkal un atkal atkārtojot mantru, visu kīrtanas dalībnieku garīgā svētlaipe aizvien pieaug.

Kīrtanas laikā cilvēks ne tikai klausās, kā viņš skaita mantru pats, bet arī dzird citu dziedāšanu, tā pastiprinot mantras iedarbību. Mantru var dziedāt jebkurā melodijā. Parasti kīrtanā tiek lietoti mūzikas instrumenti, bet var iztikt arī bez tiem. Kīrtanā lieto tradicionālos Indijas instrumentus, piemēram, bungas vai karatālas (metāla šķīvjus). Ja to nav, pacentieties atrast kaut ko līdzīgu, teiksim,

kādu kasti, ko var izmantot kā bungas. Var izmantot arī citus mūzikas instrumentus, piemēram, klavieres, ērģelītes, flautu vai ģitāru. Ir labi ritmā sist plaukstas. Kopā ar jums var sēdēt arī bērni – tā arī viņi garīgi pilnveidosies. Šādi kopā ar ģimeni jūs varat dziedāt mantru katru vakaru.

Harē Krišnas mantras dziedāšana sniedz aizvien pieaugošu prieku. Jūs paši par to varat pārliecināties. Pamēģiniet nepārtraukti atkārtot kādu citu vārdu vai frāzi kaut vai piecas minūtes. Ja jūs, piemēram, sakāt vārdus "Pepsi-kola" kaut vai dažas minūtes, tie jums kļūs nepanesami. Tie nesniedz nekādu prieku un apmierinājumu. Toties Krišnas vārds ir pārpasaulīgs, un, ja cilvēks daudzina šo vārdu, tad viņš gribēs to darīt atkal un atkal.

Kā uzlabot mantras skaitīšanu

Lai kādos apstākļos cilvēks arī daudzinātu Harē Krišnas mantru, viņš gūs lielu garīgo labumu. Svētie un dižie gudrie, kas ir autoritātes mantras daudzinašanā, iesaka noteiktus paņēmienus, kas ļauj pastiprināt mantras iedarbību un ātrāk sasniegt vēlamo mērķi.

Jo vairāk cilvēks daudzina Harē Krišna, jo vieglāk viņam būs sekot zemāk minētajiem principiem. Tas notiek tāpēc, ka mantras skaitīšanas laikā cilvēks iegūst arvien lielāku garīgo spēku un attīsta augstāku garšu. Kad cilvēks sāk baudīt garīgo prieku, ko sniedz šī daudzinašana, tad viņam ir daudz vieglāk atbrīvoties no sliktajiem paradumiem, kas traucē tālāku garīgo attīstību.

1. Vadošie principi

Tiem, kas ir nopietni un patiesi vēlas pilnveidoties garīgajā dzīvē, jāievēro sekojoši vadošie principi:

- 1) Jāēd tikai tīrs veģetārs ēdiens, t.i. jāizvairās no gaļas, zivīm un olām.
- 2) Jāatsakās no apreibinošām vielām (narkotikām, alkohola, cigaretēm, arī no kafijas un melnās tējas).
- 3) Jāizvairās no azartspēlēm.
- 4) Jāatsakās no nelikumīgas dzimumdzīves (dzimumdzīve ir atļauta tikai laulībā un tikai bērnu ieņemšanai).

Sekojošajiem minētajiem četriem vadošajiem principiem, cilvēks var ātri attīstīties garīgā dzīvē. To neievērošana traucē šādu attīstību, jo palielina mūsu materiālās pieķeršanās. Tomēr Harē Krišnas mantrai ir tāds spēks, ka tās daudzinašana palīdzēs mums nostāties uz pareizā ceļa, lai kādos dzīves apstākļos mēs arī neatrastos.

2. Vēdu rakstu lasīšana

Ja jūs pastāvīgi lasīsit Vēdu rakstus, īpaši Bhagavad-gītu un Šrīmad-Bhāgavatam, tad spēsiet daudz vieglāk pilnveidoties garīgajā dzīvē. Ja jūs klausīsieties par Krišnu, par Viņa neparastajām darbībām un pārpasaulīgām spēlēm, tad atbrīvosieties no visiem sārņiem, kas ilgajā saskarsmē ar materiālo pasauli ir sakrājušies jūsu sirdī. Pastāvīgi klausoties par Krišnu un garīgo valstību, kur Krišna bauda mūžīgās spēles ar Saviem bhaktām, jūs sapratīsiet, kas ir dvēsele, kas ir patiesa garīgā darbība un kā pilnībā atbrīvoties no materiālās pasaules važām.

3. Ēdiena piedāvāšana Krišnam

Lai izvairītos no materiāliem sārņiem, mums jāēd tikai Krišnam piedāvāts, garīgots veģetārais ēdiens. Jebkuras dzīvas būtnes nogalināšana izraisa karmiskas sekas un tas attiecas pat uz augiem. Tomēr Bhagavad-gītā Krišna saka, ka tas, kas Viņam piedāvā veģetāru ēdienu, neitralizē šīs karmiskās sekas.

4. Darba augļi veltīšana Krišnam

Sava darba augļi mums ir jāziedo Visaugstajam Kungam Krišnam. Ja cilvēks darbojas tikai sava prieka un apmierinājuma dēļ, tad viņam nākas saņemt savas darbības karmiskās sekas. Tomēr, ja cilvēks darbojas, lai tikai sniegtu prieku Krišnam, tad karmisko seku nav. Tas, ko mēs veicam, kalpojot Dievam Kungam, ne tikai atbrīvo mūs no karmas, bet arī atmodina mūsos snaudošo Krišnas mīlestību. Cilvēks var turpināt darboties savā profesijā, vienīgi ir jāizvairās no tādas darbības, kas ir iepriekšminēto četru vadošo principu tiešs vai netiešs pārkāpums.

5. Garīgu cilvēku sabiedrība

Ja jūs nopietni vēlaties daudzina Harē Krišnas mantru, tad centieties pēc iespējas vairāk būt kopā ar līdzīgi noskaņotiem cilvēkiem. Mēs dabiski pārņemam to cilvēku īpašības, ar kuriem esam kopā. Piemēram, ja vēlamies kļūt par labu ārstu vai advokātu, tad mēs centīsimies būt kopā ar attiecīgās profesijas pārstāvjiem un mācīties no viņiem. Tāpēc labāk izvairīties no cilvēkiem, kas ir materiālistiski un noliedz garīgo dzīvi. Ja jūs atradīsieties tādu cilvēku sabiedrībā, kas cenšas pilnveidoties garīgajā dzīvē, daudzina Harē Krišnas mantru un ievēro vadošos principus, tad spēsiet ātri iegūt mieru un laimi, un sasniegt dzīves augstāko mērķi – garīgo valstību.

Ēšanas joga

Dodot bhakti jogas, garīgās kalpošanas jogas apkopojumu, Dievs Kungs saka: "Lai ko tu darītu, lai ko tu ēstu, lai ko tu piedāvātu vai atdotu, lai kādas askēzes tu veiktu – visu to dari kā ziedojumu Man." (Bg. 9.27.) Tāpēc ēdiena piedāvāšana Krišnam ir neatņemama bhakti jogas sastāvdaļa.

Dievs Kungs apraksta arī to, kāda veida ēdienu Viņš pieņem: "Ja kāds Man no sirds piedāvā lapu, puķi, augļi vai ūdeni, tad Es to pieņemu." (Bg. 9.26.) Krišna šeit nepiemin gaļu, zivis vai olas, tāpēc bhakta piedāvā Viņam tikai labāko un tīrāko ēdienu – katrā ziņā ne jau nokauto dzīvnieku pūstošos liķus vai nedzimušo cāļu embrijus.

Piedāvājot ēdienu Krišnam, bhakta apliecina savu mīlestību pret Viņu. Pat ikdienas dzīvē, gatavojot ēdienu kādam cilvēkam, mēs izpaužam savu mīlestību un pieķeršanos viņam. Šis cilvēks novērtēs ne tikai pašu ēdienu, bet arī to, ka šādi mēs izpaužam savu mīlestību pret viņu. Arī ēdiena piedāvāšana Krišnam palīdz mums iemīlēt Viņu. Tomēr ļoti grūti ir iemīlēt Dievu, ja mēs nekad neesam Viņu redzējuši.

Vēdu raksti dod ļoti skaidru priekšstatu par Dievu. Nekur citur jūs nespēsiet atrast tik pilnīgu Dieva Personības aprakstu. Citu pasaules galveno reliģiju rakstos Dievs pieminēts kā Visaugstais Tēvs, bet ir pārsteidzoši maz ziņu par Viņu kā par personību. Jēzus Kristus teica, ka viņš ir Dieva dēls, Muhameds bija Dieva pravietis, bet kas gan ir pats Dievs? Viņš parādās tikai netieši – kā balss no debesīm, kā degošs krūms utt.

Tomēr, ja mēs atzīstam, ka Dievs ir mūs radījis, tad mēs nevaram noliegt, ka Viņam ir visas personībai raksturīgās iezīmes – veidols, visdažādākie spēki un jutekļi. Nebūtu loģiski domāt, ka Dieva radītajā pasaulē kaut kas varētu būt pārāks par pašu radītāju. Mums ir veidols un mēs esam personības, bet, ja Dievam tā visa nebūtu, tad šajā ziņā mēs būtu pārāki par Viņu. Tāpēc Dievs arī ir personība – Augstākā Personība ar bezgala varenu garīgo veidolu. Piemēram, Bībelē ir teikts, ka mēs esam radīti pēc Dieva līdzības.

Rietumu mākslinieki savos darbos Dievu parasti iztēlojas kā spēcīgu, vecu vīru ar bārdu. Tomēr Indijas Vēdu raksti sniedz tiešu Dieva veidola un personības aprakstu – ziņas, kas nav atrodamas

nekur citur. Pirmkārt, Dievs ir mūžīgi jauns un Viņam piemīt brīnišķīgas garīgās īpašības, kas piesaista pat atbrīvoto dvēseļu prātus un sirdis. Viņš ir augstākais mākslinieks, augstākais mūziķis, Viņš brīnišķīgi runā un izpauž neierobežotu saprātu, jautrību un atsacīšanās spēju. Dievam ir nepārspējamās pārpasaulīgās spēles ar Viņa mūžīgajiem pavadoņiem. Vēdās ir bezgala daudz Dieva Augstākās Personības pievilcīgo iezīmju aprakstu. Tāpēc Viņu sauc par Krišnu, visupievilcīgo. Kad saprotam Dievu kā personību, tad mums ir daudz vieglāk meditēt uz Viņu, īpaši tad, kad piedāvājam Viņam ēdienu.

Krišna ir visspēcīgākais un ir pilnīgi garīgs, tāpēc viss, kas saskaras ar Viņu, arī pilnībā attīrās un garīgojas. Pat materiālajā dabā ir lietas, kuras spēj attīrīt daudz ko citu. Piemēram, saule ar saviem spēcīgajiem stariem spēj iztvaicēt ūdeni pat no piesārņotām ūdenskrātuvēm. Ja pat tādām materiālam priekšmetam kā saulei ir šāds spēks, tad mēs varam tikai iedomāties kādai attīrošai spējai būtu jāpiemīt Dieva Augstākajai Personībai, kas bez pūlēm spēj radīt miljoniem saulu.

Garīgais ēdiens

Ar savām neierobežotajām pārpasaulīgajām enerģijām Krišna spēj pārvērst matēriju garā. Ja mēs ieliekam tērauda stieni ugunī, tad tas drīz vien sakarst un iegūst uguns īpašības. Tas pats notiek arī piedāvājot ēdienu Krišnam – ēdiens, kas sastāv no materiālām vielām, pilnīgi garīgojas. Šādu ēdienu sauc par prasādu, kas sanskritā nozīmē "Dieva Kunga žēlastība".

Prasādas ēšana ir viena bhakti jogas pamatnodarbība. Citās jogās jutekļi ir jāsavalda mākslīgi, bet bhakti jogā mēs varam brīvi izmantot savus jutekļus dažādās patīkamās garīgās darbībās. Piemēram, ar mēli mēs varam baudīt brīnišķīgus, Kungam Krišnam piedāvātus ēdienus. Šādās darbībās jutekļi pakāpeniski garīgojas un tos dabiski sāk piesaistīt dievišķais prieks, kas tālu pārsniedz visu, ko mēs varam baudīt materiālā pasaulē.

Vēdu rakstos sniegti daudzi labvēlīgās prasādas iedarbības apraksti. Kad Visaugstais Kungs pirms piecsimts gadiem atnāca Indijā kā Kungs Čaitanja, Viņš teica par prasādu: "Ikviens agrāk jau ir baudījis šīs materiālās vielas. Tomēr tagad tām ir neparasta garša un aromāts. Šis aromāts pniecē prātu un liek aizmirst jebkādu citu saldmi. Tāpēc ir jāsaprot, ka Krišnas lūpu garīgais nektārs ir pieskāries šīm materiālajām vielām un piešķīris tām visas garīgās īpašības."

Veģētārisma virsotne ir tikai Krišnam piedāvāta ēdiena baudīšana. Pat daudzi putni un dzīvnieki, piemēram, baloži un pērtiķi, ir veģētārieši, tāpēc veģētārisms kā tāds vēl nav augstākais sasniegums. Vēdās teikts, ka cilvēka dzīves mērķis ir atmodināt dvēseles sākotnējās attiecības ar Dievu, un prasādas ēšana mums palīdz sasniegt šo mērķi.

Kā gatavot un piedāvāt prasādu

Veģētārisma augstākā mērķa sasniegšana sākas jau tad, kad mēs dodamies uz veikalu vai tirgu, lai izvēlētos pārtiku ēdiena gatavošanai. Bhagavad-gītā Visaugstais Kungs norāda, ka pārtika pēc materiālās dabas īpašībām iedalās trijās daļās – skaidrībā, kaislībās un tumsībā esošajā. Piena produkti, cukurs, dārzeņi, augļi, rieksti un graudaugi pieder skaidrībai un tos labprāt pieņem Krišna. Pārtiku, kas pieder kaislībām un tumsībai, nevajag piedāvāt Krišnam. Bhagavad-gītā (17.9.) teikts, ka šie produkti nes sev līdzī sāpes, ciešanas un slimības, tie ir smakojoši, pūstoši un netīri. Nav īpaši jālauza galva, lai saprastu, ka gaļa, zivis un olas, arī sīpoli un ķiploki pieder zemākajām dabas īpašībām. Tos nedrīkst piedāvāt Visaugstajam Kungam. Arī kafija, kakao un šokolāde pieder zemākajām īpašībām. Ja jums grūti atteikties no tējas un kafijas, tad dzeriet zāļu tējas un kafijas dzērienus no grauzdētiem graudiem.

Pērkot pārtiku, vienmēr atcerieties, ka gaļa, zivis un olas var būt arī citu produktu sastāvā, tāpēc

rūpīgi izpēti etiķetes. Piemēram, daudzām sieru šķirnēm tiek likts klāt glumenieks, ko iegūst no teļu kuņģiem.

Vajag izvairīties no ēdiena, ko nav gatavojuši Krišnas bhaktas. Saskaņā ar smalkajiem dabas likumiem, pavārs uz ēdienu iedarbojas ne tikai fiziski, bet arī mentāli. Piemēram, glezna nav tikai triepieni uz audekla, tā izteic mākslinieka sirdi un dvēseli, ko uztver skatītājs. Ja mēs uzturā lietojam pārtiku, kas ražota fabrikās vai ko gatavojuši cilvēki bez garīgas apziņas, tad mēs uzņemam zināmu devu materiālistiskas enerģijas. Tādēļ pēc iespējas vajag izmantot svaigus produktus.

Gatavojot ēdienu, pats galvenais ir ievērot tīrību. Visaugstajam Kungam nedrīkst piedāvāt neko netīru, tāpēc virtuvei jābūt spodrai un kārtīgai. Pirms ēdiena gatavošanas rūpīgi jānomazgā rokas. Gatavošanas laikā nevajag garšot, lai Krišna ir pirmais, kurš nogaršo. Kad viss ir gatavs, nelielu daļu no katra ēdiena un dzēriena salieciet trauciņos, no kuriem neviens cits nav ēdis. Nolieciet to visu Krišnas attēla priekšā un sakiet: "Mans dārgais Kungs Krišna, lūdzu pieņem šo nelielo ziedojumu." Iegaumējiet, ka pats galvenais ir mūsu mīlestība un pateicība Dievam, pašam ēdienam nav tik liela nozīme. Ēdiens netiks pieņemts, ja to nepiedāvās ar sirdi un dvēseli. Dievs ir pilnīgs. Viņam netrūkst nekā. Piedāvāšana ir tikai viens līdzeklis kā izpaust mūsu mīlestību. Pirms noņemt ziedojumu, vajag dažas minūtes atkārtot Harē Krišnas mantru: Harē Krišna, Harē Krišna, Krišna Krišna, Harē Harē, Harē Rāma, Harē Rāma, Rāma Rāma, Harē Harē. Pēc tam prasādu var pasniegt galdā. Viss jūsu sagatavotais ēdiens, arī tas, kas netika nolikts Krišnas attēla priekšā, tagad ir piedāvāts Krišnam, tomēr prasāda, kas bija tieši uz Kunga Krišnas paplātes, ir īpaša un to sauc par mahāprasādu. Ikvienam vajadzētu nogaršot kaut nedaudz šīs mahāprasādas. Centieties apjaust šī ēdiena garīgās īpašības, kas mūs atbrīvo no karmas iedarbības, bet vispirms jau – baudiet to!

Pēc kāda laika jums var rasties vēlēšanās veikt ēdiena piedāvāšanu pilnīgāk, atbilstoši tam, kā to dara Krišnas bhaktas visā pasaulē. Tādā gadījumā jums vajag izveidot vienkāršu altāri ar Šrīlas Prabhupādas, Kunga Čaitanjas un Šrī Šrī Rādhā-Krišnas attēliem.

Piedāvājot ēdienu, trīs reizes atkārtojiet visas sekojošās sanskrita lūgšanas:

*nama om viṣṇu-pādāya
kṛṣṇa-preṣṭhāya bhū-tale
śrimate bhaktivedānta-
svāmin iti nāmine*

*namas te sārasvate deve
gaura-vāṇī-pracāriṇe
nirviśeṣa-śūnyavādi-
pāścātya-deśa-tāriṇe*

"Es pazemīgi noliecos Viņa Dievišķās Žēlastības A.Č. Bhaktivēdāntas Svāmī Prabhupādas priekšā, kas ir ļoti dārgs Kungam Krišnam, jo ir patvēries pie Viņa lotospēdām."

"Es noliecos mana garīgā skolotāja, Sarasvatī Gosvāmī mācekļa priekšā. Savā žēlastībā viņš sludina Kunga Čaitanjadēvas vēstījumu rietumu valstīs, kas ir pilnas impersonālisma un tukšuma filozofijas."

*namo mahā-vadānyāya
kṛṣṇa-prema-pradāya te
kṛṣṇāya kṛṣṇa-caitanya-
nāmne gaura-tviṣe namah*

"Visdevīgākais avatār! Tu esi pats Krišna, kas atnāca kā Šrī Čaitanja Mahāprabhu. Tu esi pieņēmis Šrīmatī Rādhāranī zeltaino krāsu un Tu devīgi izdali tīru Krišnas mīlestību. Es pazemīgi noliecos Tavā priekšā."

namo brahṃaṇya-devāya
go-brāhṃaṇa-hitaya ca
jagaddhitāya kṛṣṇāya
govindāya namo namaḥ

"Es pazemīgi noliecos Kunga Krišnas priekšā, kas ir visu brāhmanu godināmā Dievība, kas ir govju un brāhmanu labvēlis un dāvā savu žēlastību visai pasaulei. Es atkal un atkal noliecos Dieva Personības priekšā, kuru sauc par Krišnu un Govindu."

Sanskrita izrunas rādītājs

Gadsimtu gaitā sanskrita valodas pierakstam lietoti dažādi alfabēti, tomēr visplašāk Indijā izmanto dēvanāgarī rakstu ("rakstu, kas tiek lietots padievu pilsētās"). Dēvanāgarī alfabētā ir 48 skaņas – 13 patskaņi un 35 līdzskaņi.

Šajā grāmatā sanskrita panti doti transliterācijā latīņu burtiem saskaņā ar sistēmu, ko zinātnieki pēdējos piecdesmit gados pieņēmuši, lai atspoguļotu katras sanskrita valodas skaņas izrunu. Šī sistēma izmantota arī citātos, kas ir rakstīti kursīvā.

Patskaņus – *a, ā, i, ī, u, ū* – izrunā tāpat kā latviešu valodā. Patskani *ṛ* izrunā kā *ri* vārdā *krist*. Patskani *e* izrunā kā *ē* vārdā *ērglis*; *ai, au* un *o* izrunā mazliet garāk nekā latviešu valodā.

Rīkles līdzskaņus – *k, kh, g, gh* un *ṅ* – izrunā līdzīgi kā latviešu valodā. *κ* izrunā kā vārdā *kaķis*, *kh* kā vārdā *rika*, mazliet piedvešot *h*, *g* izrunā kā vārdā *govs*, *gh* kā vārdā *mugura*, piedvešot *h*; *ṅ* izrunā kā vārdā *bangā*.

Palatālos līdzskaņus – *c, ch, j, jh* un *ṇ* – izrunā ar mēles vidus daļu. *C* izrunā kā vārdā *čūska*, *ch* kā vārdā *buča*, mazliet piedvešot *h*, *j* izrunā kā *dž* vārdā *Džūkste*, *jh* izrunā līdzīgi, tikai piedvešot *h*; *ṇ* izrunā kā vārdā *dūņas*

Smaganu līdzskaņus – *ṭ, ṭh, ḍ, ḍh, ṇ* – izrunā ar paceltu mēles galiņu, līdzīgi ka angļu vārdos *tub, light-heart, dove, red-hot, nut*.

Zobu līdzskaņus *t, th, d, dh* izrunā līdzīgi kā latviešu valodā. *T* izrunā kā vārdā *tīrums*, *th* kā vārdā *mati*, piedvešot *h*, *d* izrunā kā vārdā *diena*, *dh* kā vārdā *gludināt*, piedvešot *h*.

Lūpu līdzskaņus – *p, ph, b, bh* – izrunā līdzīgi kā latviešu valodā. *P* izrunā kā vārdā *priede*, *ph* kā vārdā *pupa*, piedvešot *h*, *b* kā vārdā *balodis*, *bh* kā vārdā *dabūt*, piedvešot *h*. *M* izrunā kā vārdā *māte*.

Puspatskaņus – *y, r, l* un *v* – izrunā kā vārdos *jauns, riet, laiva* un *vējš*. Šņāceņus *ṣ, ṣ* un *s* izrunā attiecīgi kā vācu vārdā *sprechen*, kā vārdā *šņākt* un *saule*. Burtu *h* izrunā viegli, kā angļu vārdā *home*.

Anusvāra *m* ir tīri nazāla skaņa, un to izrunā kā vārdā *grumba*. Visarga *ḥ* ir elpas skaņa, to izrunā ļoti viegli. Divrindes beigās *aḥ* izrunā kā *aha*, *iḥ* kā *ihi*.

Zilbes sanskritā netiek stingri uzsvērtas, nav arī pauzes starp vienas rindas vārdiem, runas plūdumā tiek ievērota tikai atšķirība starp garajām un īsajām zilbēm (garās zilbes ir divreiz garākas par īsajām). Zilbe ir gara, ja patskanis tajā ir garš (*ā, ai, au, e, ī, o, ī, ū*) vai īsajam patskanim seko vairāk nekā viens līdzskanis (to skaitā *ḥ* un *m*). Aspirētie līdzskaņi (līdzskaņi, kuriem seko *h*) šajā gadījumā tiek uzskatīti par vienu līdzskani.

Grāmatas tekstā galvenokārt lietota sanskrita fonētiskās transkripcijas sistēma, kas dod iespēju latviešu lasītājam bez īpašām priekšzināšanām sanskritā pietiekami pareizi izrunāt sanskrita valodas vārdus un terminus. Šī sistēma izmantota vārdos, kas nav rakstīti kursīvā.

*Šrīla Prabhupāda met negaidītu
izaicinājumu mūsdienu zinātnei,
skaidrojot Visuma un dzīvības
izcelšanos.*